PICTURING HIGHLANDERS

A half-century of photography in Northern Thailand

ย้อนยลชนชาติพันธุ์

ภาพถ่ายกึ่งศตวรรษวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ

CESD
CENTER FOR ETHNIC STUDIES AND DEVELOPMENT

IRD
Institut de recherche
pour le développement

PICTURING HIGHLANDERS

A half-century of photography in Northern Thailand

ย้อนยลชนชาติพันธุ์

ภาพถ่ายกึ่งศตวรรษวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ

บรรณาธิการ ประสิทธิ์ ลีปรีชา และ โอลิเวียร์ เอฟรารด

Pictures selected and edited by Olivier Evrard and Prasit Leepreecha

CESD

CENTER FOR ETHNIC STUDIES AND DEVELOPMENT

IRD

Institut de recherche
pour le développement

PICTURING HIGHLANDERS

A half-century of photography in Northern Thailand

ย้อนยลชนชาติพันธุ์

ภาพถ่ายกึ่งศตวรรษวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ประสิทธิ์ ลีปรีชา.
ย้อนยลชนชาติพันธุ์ ภาพถ่ายกึ่งศตวรรษวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ.-- เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนาและสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2556.
152 หน้า.

1. ภาพถ่าย. I. เอฟราร์ด,โอลิเวียร์ , ผู้แต่งร่วม. II. หมายิ้มสตูดิโอ, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

779
ISBN 978-974-672-802-7

Pictures selected and edited by Olivier Evrard and Prasit Leepreecha บรรณาธิการ ประสิทธิ์ ลีปรีชา และ โอลิเวียร์ เอฟราร์ด
© Center for Ethnic Studies and Development (CESD) of Chiang Mai University and Institut de Recherche pour le Développement
© ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งฝรั่งเศส

First published 2013 by Center for Ethnic Studies and Development and Institut de Recherche pour le Développement
พิมพ์ครั้งแรกปี พ.ศ. 2556 โดยศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
Email: cesd@cmu.ac.th http://www.cesd.soc.cmu.ac.th http://www.thailande.ird.fr

Wanida Printing, Chiang Mai, Thailand 1,000 copies พิมพ์ที่ วนิดาการพิมพ์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,000 เล่ม

English editor : Tom Flemming บรรณาธิการภาษาอังกฤษ : ทอม เฟลมมิง
Design : MayimStudio รูปเล่ม : หมายิ้มสตูดิโอ
Cover photo: Clark Cunningham, a photo of Preecha, a translator,
shows the photo to Lisu villagers in Ban Lum of Maetaeng district in Chiang Mai province, in 1966
ภาพปกโดย คลาร์ค คันนิ่งแฮม : ภาพคุณปรีชาซึ่งเป็นล่ามกำลังดูภาพถ่ายกับชาวลีซูบ้านลุ่ม อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2509

About the authors
Olivier Évrard is anthropologist at the Institut de Recherche pour le Développement, France.
Prasit Leepreecha is anthropologist at the Center for Ethnic Studies and Development, Chiang Mai University.
ผู้เขียน
ประสิทธิ์ ลีปรีชา นักมานุษยวิทยา ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โอลิเวียร์ เอฟราร์ด นักมานุษยวิทยา Institut de Recherche pour le Développement, France.

Legal mention
The proceedings of the sale of this book will support scholarships for ethnic students in Ethnicity and Development program of CMU
รายได้จากหนังสือเล่มนี้เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาติพันธุ์ในหลักสูตรชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Contents

สารบัญ

Foreword 4 คำนำ

Introduction 6 นำเรื่อง

Acknowledgements 9 กิตติกรรมประกาศ

Moving and Settling 10 ย้ายถิ่นตั้งฐาน

Hunting and Fishing 26 หาปลาล่าสัตว์

Farming 36 เพาะปลูก

Praying 52 ไหว้

Crafting 68 บรรจงประดิษฐ์

Playing 88 เล่น

Trading 102 ค้าขาย

Connecting 112 เชื่อมโยง

Fighting 122 สู้รบ

Converting 128 รับความเชื่อใหม่

Schooling 136 เข้าเรียน

Claiming, Staging 142 ทวงสิทธิและนำเสนอตัวตน

Photo Credits 152 รายการภาพถ่าย

Foreword

คำนำ

Center for Ethnicity and Development (CESD) was established in the early 1990s within the Social Research Institute, Chiang Mai University, when highland development activity in Northern Thailand was at its peak. Since the beginning, the center has tried to engage in academic research on state's civilizing project and its impacts on ethnic communities. As an academic research center, we questioned the dominant development paradigm in the highland of Northern Thailand and tried to understand how the ethnic minorities were marginalized and excluded from development. During the last fifty years, highland development seems to mean domestication rather empowerment for the highlanders.

Document, reports, books, photos and films generated during this half century of highland development by development workers, anthropologists, researchers, missionaries and sojourners are quite extensive. From a research point of view, they are the "footprints" of those who travelled on the path of highland development one way or another. They are traces of development which can be examined, assessed and analyzed by students of development. Most of these materials were diligently collected by the Tribal Research Institute which, unfortunately, was dissolved in 2003. Realizing this invaluable asset, CESD has salvaged and kept them in our archive, making them accessible for researchers and students. The CESD collection has later received additional materials and photos from several senior anthropologists and missionaries working in the highland communities who wanted to share their collection to others. We are deeply gratitude to them.

หนังสือ *"ย้อนยลชนชาติพันธุ์"* เป็นหนังสือภาพชนชาติพันธุ์ในภาคเหนือของประเทศไทย ที่บันทึกโดยนักมานุษยวิทยา นักวิจัย มิชชันนารีและเจ้าหน้าที่หน่วยงานพัฒนาที่ขึ้นไปทำงานบนพื้นที่สูงในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับมอบภาพส่วนใหญ่จากสถาบันวิจัยชาวเขา ที่ยุติบทบาทที่สำคัญลงในปี 2545 และได้รับภาพอีกส่วนหนึ่งจากนักมานุษยวิทยาอาวุโสบางท่านที่เคยทำงานวิจัยในชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งได้มอบให้แก่ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ เพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าทางวิชาการ

การพัฒนาบนพื้นที่สูงในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีภาพถ่ายอีกจำนวนหนึ่งที่บันทึกไว้โดยนักพัฒนา นักมานุษยวิทยา นักวิจัย มิชชันนารีและนักเดินทาง ภาพเหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งบันทึก"รอยเท้า"ของผู้ที่ได้เดินบนเส้นทางการพัฒนา ที่นักวิจัยรุ่นหลังและนักศึกษาสามารถใช้ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนา รวมทั้งยังเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ ด้วยตระหนักถึงคุณค่าของเอกสารเหล่านี้ ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ จึงมีโครงการรวบรวมรูปภาพและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบนพื้นที่สูงในช่วงห้าสิบปีผ่านมา รวมทั้งมีความคิดที่จะจัดคัดเลือกและพิมพ์รูปถ่ายเหล่านี้บางส่วนเพื่อเผยแพร่

ความคิดดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับความสนใจของศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ ที่ต้องการพัฒนางานด้านชาติพันธุ์วิทัศน์ (Visual Ethnography) ทั้งนี้เพราะเห็นว่าสื่อภาพประเภทต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ทรงประสิทธิภาพในการนำเสนอความเป็นจริงทางสังคม สามารถจะใช้เพื่ออธิบายให้เข้าใจถึงวิถีชาติพันธุ์ในปัจจุบัน รวมทั้งยังใช้บันทึกความเป็นมาในอดีตอีกด้วย หนังสือภาพเล่มแรกของศูนย์ฯ เรื่อง *เส้น สี และชีวิต* ที่ตีพิมพ์เมื่อต้นปี 2556 นี้เป็นการนำเสนอภาพความรู้และภูมิปัญญาของคนพื้นที่สูงแบบร่วมสมัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความหลากหลายและความงดงามของวิถีชีวิตของคนบนพื้นที่สูง สำหรับ

The idea to put together photo books came from our interest in developing visual ethnography at CESD. We realize that photographs and films are an effective means to represent social reality. They can provide description of the present as well as reveal records of the past. Our first photo book, Line, Colors and Life, is visual representation of the contemporary highlanders' knowledge and wisdom. It aims to show the intricacy of the highland lives and livelihoods. Picturing Highlanders is conceived of differently. It draws upon our existing large photo collection. It aims to depict the transformation of the highland communities.

On the Picturing Highlanders is possible because of the genuine efforts by Dr. Olivier Evrard and Dr. Prasit Leepreecha who spent hours and hours to choose, classify, compare and describe hundreds of images so as to trace the track of fifty years of development in the highland of Northern Thailand. On behalf of CESD, I want to express our gratitude to their contribution which has brought the photos in our archive to live. My special thanks go to IRD and EU-SEATIDE project for its generous support in publishing this photo book.

Chayan Vaddhanaphuti, Ph.D.
Director, CESD

หนังสือ *ย้อนยลชนชาติพันธุ์* เล่มนี้ต้องการนำเสนอภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชนพื้นที่สูงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาประมาณครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความทันสมัย ความเป็นไทย การปลูกพืชเชิงพาณิชย์ การรอคอยสิทธิในการเป็นพลเมือง และรวมทั้งความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร

การจัดทำหนังสือภาพ *ย้อนยลชนชาติพันธุ์* สำเร็จลงด้วยดีด้วยความมานะพยายามของ ดร.โอลิเวียร์ เอฟราร์ด และ ดร.ประสิทธิ์ ลีปรีชา ที่ทุ่มเทเวลาให้กับการคัดสรร จำแนก เปรียบเทียบและอธิบายภาพนับร้อยภาพ เพื่อหาสิ่งที่เป็นร่องรอยของการพัฒนาบนพื้นที่สูงเมื่อห้าสิบกว่าปีที่ผ่านมาที่เห็นได้จากภาพเหล่านี้ ในนามของศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ ผมขอขอบคุณทั้งสองท่านที่ทำให้ภาพถ่ายในอดีตที่รวบรวมไว้นี้มีชีวิตขึ้นมาสามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างน่าสนใจ และขอขอบคุณ Institute of Research and Development (France) และโครงการ EU-SEATIDE ที่ให้การสนับสนุนในการตีพิมพ์หนังสือภาพเล่มนี้

ดร. ชยันต์ วรรธนะภูติ
หัวหน้าศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา

Introduction

นำเรื่อง

This book is not an academic study of the ethnic minorities living in the highlands of Northern Thailand[1]. Nor does it pretend to assess all the changes that occurred in their lifestyle in the course of the last decades. It offers simply a glimpse on the photographic archives available at the Centre for Ethnic Studies and Development (CESD) of Chiang Mai University. This collection is unique in Thailand by its size (more than 60,000 images), its geographic and ethnographic focus (highland populations of the Northern regions) and its time span (the images cover the period between early 1950s and present). It owes its existence to the historical context of the development of anthropology in Northern Thailand as well as to the personal dedication of the researchers of the CESD and the financial and technical support they received from various institutions.

The study of highland populations developed more slowly in Northern Thailand than in the regions under direct colonial rule. In Northern Burma or in the Central Highland of Vietnam for instance, missionaries, administrators and ethnographers (more or less in this order) conducted in-depth monographs as soon as the end of the 19th century and throughout the first half of the 20th century. Even if some of them suffer from strong ideological biases due to the religious or political motivations of their author, these studies still constitute today milestones for social anthropology in Southeast Asia. They came with huge amount of notes, drawings and photographic archives, most of

[1] We refer here to populations culturally distinct from the majority of the Thai citizens, most of who speak a language related to the Tai linguistic family. Those populations are for most of them transnational and can be found in great numbers in neighbouring countries. They include most famously Karen, Lawa, Akha, Lisu, Lahu, Hmong, Mien, Lua as well as smaller ethnic groups such as Khmu, Mlabri, Palaung, Kayanetc There is no official census of these ethnic groups at the national level. The most recent and precise data are given in a report conducted in 2002 by a joint team of the Department of Social Development and Welfare and Unicef in 20 northern provinces. According to this report, highland ethnic groups amounted nearly one million of people at that time. They made up only 1,6 % of the total population of Thailand but this proportion is much higher in some of the Northern provinces (up to 50% in Mae Hong Son for instance), see Ministry of Social Development and Human Security and UNICEF, 2002, *Highland communities within 20 provinces of Thailand*

“ย้อนยลชนชาติพันธุ์ : ภาพถ่ายกึ่งศตวรรษวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ” เล่มนี้ มิใช่ผลงานการศึกษาเชิงวิชาการ และมิได้พยายามจะประเมินความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง[1] ในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมา หากเพียงมุ่งหมายที่จะนำเสนอภาพจากคลังภาพถ่ายของศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีความโดดเด่นด้วยจุดเน้นทางชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ด้วยระยะเวลาอันยาวนานต่อเนื่องในการเก็บสะสมรวบรวม และขนาดของคลังซึ่งสะสมภาพถ่ายไว้กว่าหกหมื่นภาพ คลังภาพดังกล่าวเป็นผลจากบริบททางประวัติศาสตร์ของการพัฒนาด้านการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาในภาคเหนือประเทศไทย และการอุทิศตนของเหล่านักวิจัยแห่งศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ รวมถึงความเอื้อเฟื้อทั้งทางด้านเทคนิคและการเงินจากหลากหลายสถาบัน

การศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มประชากรบนพื้นที่สูงในประเทศไทยเริ่มพัฒนาขึ้นช้ากว่าในประเทศรอบข้างที่อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคม ซึ่งเหล่ามิชชันนารี ผู้ปกครอง และนักวิชาการด้านชาติพันธุ์วรรณนา ได้ผลิตงานการศึกษาเชิงลึกในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศพม่าและพื้นที่สูงในภาคกลางของประเทศเวียดนามมาตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ และมีบันทึก ภาพวาด ภาพถ่ายจำนวนมหาศาลซึ่งยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์อยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน ภาคเหนือของสยามกลับเป็นที่รู้จักเพียงจากคำบอกเล่าของนักวิชาการ มิชชันนารี นักเดินทาง หรือทูตชาวอังกฤษหรือเยอรมัน มีเพียงวารสารของสยามสมาคมซึ่งเริ่มจัดพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ ที่ได้ตีพิมพ์บทความเชิง

[1] ในที่นี้เราหมายถึงกลุ่มประชากรที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากคนไทยที่เป็นกลุ่มใหญ่ซึ่งพูดภาษาตระกูลไต (ไทยภาคกลาง คนลาวในอีสาน คนเมือง ลื้อ ไทใหญ่ ฯลฯ) กลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงประกอบด้วย กะเหรี่ยง ลัวะ อ่าข่า ลีซู ลาหู่ ม้ง เมี่ยน และกลุ่มย่อย ๆ เช่น ขมุ มลาบรี ปะหล่อง คะยัน ฯลฯ บางกลุ่มดังกล่าวอาจประกอบด้วยกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม โดยประชากรของกลุ่มดังกล่าวกระจายอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านด้วย จากตัวเลขของกรมประชาสงเคราะห์ที่สำรวจครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2545 ใน 20 จังหวัด พบว่ามีประชากรทั้งหมดประมาณ 1 ล้านคน หรือเพียงร้อยละ 1.6 ของประชากรประเทศไทย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหนังสือ “ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงใน 20 จังหวัดของประเทศไทย”)

them still unpublished. By comparison, the northern regions of the kingdom of Siam became known mainly through the accounts of European scientists, missionaries, travelers or diplomats, but few, if any, professional anthropologists conducted in-depth and long-term field study among highland populations at that time. The Journal of Siam Society was founded in 1904 and published several early ethnographic articles along with pictures about the Northern highland populations (especially on the Lawa, during the 1920s and 1930s) but on the whole, highland villages of this region remained largely understudied compared to other areas of Southeast Asia.

Things changed radically after the Second World War. Most of the highland areas of Southeast Asia, including Yunnan, became hardly accessible for survey or fieldwork. Civil or international conflicts that erupted during the decolonization and Cold War periods were followed by two decades of nearly complete closure under communist rule. By contrast, the highlands of Northern Thailand remained relatively opened for Western anthropologists-as well as for the missionaries who had fled the neighbouring countries. Simultaneously, the Thai State became more eager to secure its borders and to effectively control its geographical and cultural margins. It launched highland development programmes to solve what was then labelled the "Hill Tribe problem". These programmes involvedsocio-economic survey, merging or resettlement of ethnic villages, constructions of public infrastructures (roads, water-pipe system, schools, health centres), agricultural innovations and campaigns for opium eradication. This is the context in which Western anthropologists, as well as development experts, worked alongside with Thai scholars and civil servants, introducing new techniques and gathering valuable ethnographic data, including numerous photographs.

Most of the written and visual archives from this period were kept in the premises of the Tribal Research Institute (TRI), which was established as the Tribal Research Centre in 1965 inside Chiang Mai University under the auspices of the Ministry of Interior. The TRI was dissolved in 2002 and its archives were moved to the Tribal Museum. They included 81 reels of 16mm films, 300 black and white pictures and more than 2,000 colour photographs and slides. In 2005, the CESD researchers started to digitize this collection in the framework of a collaborative project with an anthropologist of the Institut de Recherche pour le Développement (IRD) in France. Together, we collected new images from the same period by accessing the private archives of several anthropologists and missionaries who had worked in Thailand and added those to the existing collection. Meanwhile, our on-going

ชาติพันธุ์วรรณนาและภาพถ่ายกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวลัวะอยู่บ้างหากโดยทั่วไปแล้วก็ยังมีผู้ศึกษาชุมชนบนพื้นที่สูงของประเทศไทยในระดับลึกอยู่น้อยมาก

ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นชัดเจนในช่วงหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ เนื่องด้วยพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงมณฑลยูนนานกลายเป็นดินแดนที่เข้าถึงได้ยาก เนื่องจากความขัดแย้งภายในประเทศหรือระหว่างประเทศในช่วงสงครามเย็นและการประกาศอิสรภาพจากเจ้าอาณานิคม ตามมาด้วยการปิดประเทศภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ในอีกสองทศวรรษต่อมา ในทางกลับกัน พื้นที่สูงภาคเหนือประเทศไทยกลับเปิดประตูให้แก่นักมานุษยวิทยาและมิชชันนารีตะวันตกที่โยกย้ายออกมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะที่รัฐไทยก็ได้หันมาใส่ใจกับการพยายามรักษาความมั่นคงหรือควบคุมผู้คนที่อยู่บนชายขอบทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์มากขึ้น โดยริเริ่มงานพัฒนาพื้นที่สูง เช่น การสำรวจสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การรวมหมู่บ้านด้วยการจัดตั้งเป็นนิคมชาวเขา การก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ประปาภูเขา ศูนย์อนามัยและโรงเรียน กับทั้งการแนะนำวิถีการเกษตรแนวใหม่ และการรณรงค์ขจัดการเพาะปลูกฝิ่น เป็นต้น ซึ่งในบริบทนี้เอง ที่นักมานุษยวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชาวตะวันตกได้ร่วมงานกับนักวิชาการและข้าราชการไทย และได้รวบรวมข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนาอันมีค่า ซึ่งรวมถึงภาพถ่ายจำนวนมหาศาลไว้ด้วย

ผลงานการศึกษาส่วนใหญ่นี้ได้รับการเก็บรักษาไว้ที่สถาบันวิจัยชาวเขา ซึ่งแต่เดิมคือศูนย์วิจัยชาวเขาที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่อยู่ภายใต้กระทรวงมหาดไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ สถาบันวิจัยชาวเขาปิดตัวลงในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และคลังข้อมูลทั้งหมดซึ่งรวมถึงฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖ ม.ม. จำนวน ๘๑ ม้วน ภาพถ่ายขาวดำ ๓๐๐ ภาพ และภาพถ่ายสีและสไลด์มากกว่า ๒,๐๐๐ ภาพได้รับการย้ายไปเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์ชาวเขา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นักวิจัยจากศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ ได้ดำเนินโครงการร่วมกับนักมานุษยวิทยาจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา (**Institut de Recherche pour le Développement**) ประเทศฝรั่งเศส เพื่อจัดทำไฟล์ดิจิตอลของภาพจากคลังภาพของพิพิธภัณฑ์ชาวเขาและแหล่งอื่น ๆ รวมถึงคลังภาพส่วนบุคคลของนักมานุษยวิทยาและมิชชันนารีที่เคยทำงานในประเทศไทย และภาพถ่ายในระหว่างการ

researches among the highlanders of Thailand and Laos allowed us to further enrich these visual archives with more recent (and digital) pictures[2]. In 2013, we received funding from the Institut Français to organize a photograph exhibition on the highlanders of Thailand. This book comes as a complement, so to speak, of this event.

The current context of anthropological research among the highlanders differs markedly from the previous decades but it is not always easy to qualify precisely those changes. Certainly, national integration, technological innovations and economic globalization have deeply impacted livelihoods and cultural practices in highland villages. Those broad and somewhat inelegant terms refer to many different phenomena: labour migrations, commercial agriculture, religious conversions, literacy, tourism etc. They are often equated with forms of assimilation of the highland societies into the lowlands social and economic space, and therefore with cultural impoverishment. Our experience however shows that they can also contribute to the perpetuation of a highland distinctiveness (and marginality), if only because ethnic organizations and local NGOs, rather than government bodies, are now the primary actors of development in their villages and claim specific cultural rights.

We did not have the time, or the means, to explore these issues thoroughly in this book. Instead, we only highlighted some of the key themes along which those transformations occur in the highlanders' identity. We aimed for a wide audience, including members of local communities with whom we regularly discussed and reflect on these changes. We also conceived our work as a first step toward a more scholarly informed publication devoted specifically to a visual and reflexive history of anthropology in the highlands of Thailand.

Olivier Evrard and Prasit Leepreecha

ดำเนินการวิจัยของศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯ ทั้งในประเทศไทยและลาว[2] โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ฯได้รับการสนับสนุนจาก the Institut Franais ในการจัดนิทรรศการภาพถ่ายกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ด้วย

บริบทของการศึกษาด้านมานุษยวิทยากับชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างจากในทศวรรษก่อนหน้านั้นเป็นอย่างยิ่ง นโยบายการผสมกลมกลืนนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีทำกินและวัฒนธรรมชุมชนในระดับลึก และก่อให้เกิดปรากฏการณ์หลากหลาย เช่น การอพยพของแรงงาน การเกษตรเชิงพาณิชย์ การเปลี่ยนศาสนา การรู้หนังสือ การท่องเที่ยว ซึ่งมักถูกตีความหมายเทียบเท่ากับการกลืนสังคมพื้นที่สูงเข้าสู่พื้นที่ทางเศรษฐกิจและสังคมของคนพื้นราบ อันถือเป็นการบั่นทอนวัฒนธรรมดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็อาจมีส่วนอำนวยให้ชุมชนบนพื้นที่สูงยังคงเอกลักษณ์ตัวตนของตนต่อไปได้เช่นกัน หากองค์กรของกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มคนท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินงานพัฒนาและยืนยันสิทธิทางวัฒนธรรมของตน แทนที่จะให้หน่วยงานรัฐเป็นผู้ดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว

อย่างไรก็ดี “ย้อนยลชนชาติพันธุ์” ก็มิได้อภิปรายหรือสำรวจตรวจสอบประเด็นที่กล่าวมาเบื้องต้น หากเพียงแต่นำเสนอภาพความเปลี่ยนแปลงในบริบทของอัตลักษณ์ชนชาติพันธุ์ในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นที่เข้าถึงได้สำหรับสังคมในวงกว้าง รวมถึงสมาชิกในชุมชนชาติพันธุ์ และจะเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่ผลงานเชิงวิชาการที่ย้อนมองประวัติศาสตร์งานมานุษยวิทยาในพื้นที่สูงของประเทศไทยต่อไป

ประสิทธิ์ ลีปรีชา และ โอลิเวียร์ เอฟราร์ด

[2] Though this book relates specifically to the highlanders of Thailand, we have also included a few pictures from Laos when they filled a gap in our Thai collection and when we felt that they were also relevant for the understanding of ethnicity in the Thai highlands. We are aware that the interethnic context is very different in Laos and would deserve a separate volume.

[2] แม้หนังสือเล่มนี้จะเน้นการนำเสนอกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในประเทศไทยเป็นหลัก แต่เราก็ได้แทรกภาพถ่ายบางส่วนจากประเทศลาวเอาไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อเติมเต็มความสมบูรณ์ของเนื้อหากับเมื่อเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับชาติพันธุ์สัมพันธ์ในประเทศไทย ซึ่งเราจะตระหนักอยู่เสมอว่าบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ในลาวจะแตกต่างอย่างมากกับกรณีของประเทศไทย

ACKNOWLEDGEMENTS

While collecting the visual archives and preparing this book, we benefited from the financial support of various institutions and projects. From 2006 to 2007, we received funding from CMU in the framework of a project entitled “Living Library”. The IRD also gave us financial support during that period, through its Department of Information and Communication (DIC). From 2010 to 2011, we were granted financial and technical support from the University of Washington, Seattle, under a project entitled “Digital Archives of Research in Thailand” (DART). In 2013, the Institut Français allocated us a budget for creating a photographic exhibition on the highlanders of Thailand which included a catalogue for the general public. The process of selecting only a very small number of pictures for the exhibition was difficult and frustrating and so we decided to prepare a book, instead of a short catalogue, to accompany the exhibition. This was made possible by additional financial support from CESD, from IRD Editions as well as from the Regional Center for Social Sciences and Sustainable Development (RCSD, a research centre of CMU), under the framework of its participation in a European-funded research project on national and regional integration in Southeast Asia (Seatide).

Many individuals were also involved at one stage or another in this project. First, and most obviously, we are indebted to the authors of these images, and to their relatives, who gave us access to their private archives, most especially and in alphabetical order: Clark Cunningham, Lucien Hanks, Peter Hinton, Charles F. Keyes, Jacques Lemoine, Hans Manndorff, Wichian Khacha-Anan, Imogene Williams and Witoon Buadaeng. A complete list of authors and of their photographs is included at the end of the book.

Our colleague, Kwanchewan Buadaeng directly participated in the creation of the CESD visual archives between 2005 and 2009 and she obtained the initial grant we received from CMU under the “Living Library” project in 2006.

Thavon Fufueang gave us access to the collection of visual archives at the Tribal Museum. Several CESD staff helped to collect, clean and digitize the photographs: Jukkam Matuthaphun, Jakkrapong Aopradit, Ugrid Chomyim, Siriwit Patitham, Phongphong Soikhamhuang and Amema Saeju. Alexander Trupp, from the University of Vienna in Austria, helped us to contact Hans Manndorff and to acquire high-resolution scans of his photographs.

Lahu, Mien, Akha, Lisu and Karen informants give us additional details about some of the pictures and helped us complete the captions: Jakhadte Jayo, Earnjoy Saelee, Manoon Thainuraks, Wiwat Tami and Waiying Thongbue. We are indebted to Louis Gabaude for his comments on the pictures related to religious conversions, as well as to Yves Goudineau and Vanina Bouté for their comments on earlier versions of these texts. The director of CESD, Chayan Vaddhanaphuti, kindly offered advice during the preparation of this book and provided a foreword.

We would like to thank Marie-Noëlle Favier, Thomas Mourier and Marie-Lise Sabrié, from IRD, for the financial and technical support we received from IRD. Amélie Piroux, from IRD Representative Office in Bangkok, had a decisive role in the creation of the exhibition and the publishing of this book: she helped us to obtain a grant from the Institut Français; she participated in the selection of the pictures and in the translation of their French-language captions; and she took care of logistic and organizational issues.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำหนังสือเล่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากหลากหลายสถาบันและโครงการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และฝ่ายข้อมูลและการสื่อสารของสถาบัน IRD (๒๕๔๙-๒๕๕๐) ภายใต้โครงการ “Living Library” จากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ซีแอ็ตเติ้ล (๒๕๕๓-๒๕๕๔) ภายใต้โครงการ “Digital Archives of Research in Thailand” (DART) จาก Institut Francais (๒๕๕๖) ในโครงการจัดนิทรรศการภาพถ่ายกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงของประเทศไทย และจากศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา กับศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบัน IRD (๒๕๕๖) ในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณศิลปินเจ้าของภาพถ่ายและครอบครัว ได้แก่ คุณคลาร์ค คันนิ่งแฮม, ลูเซียน แฮงส์, ปีเตอร์ฮินตัน, ชาร์ลส์เอฟคายส์, แจ็คส์ เลอมวน, ฮันส์แมนน์ดอร์ฟ, วิเชียร คชาอนันต์, ไอโมจีน วิลเลี่ยมส์, วิธูร บัวแดง, ศักดิ์สิทธิ์ มีทรัพย์กว้าง และสมศิริ ธนสารวัฒนา ฯลฯ ดังรายการภาพและเจ้าของภาพในท้ายหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณอาจารย์ขวัญชีวัน บัวแดง ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างคลังภาพของศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๒ ขอบคุณคุณถาวร ฟูเฟื่อง ผู้ให้ความอนุเคราะห์ภาพจากคลังภาพของพิพิธภัณฑ์ชาวเขา กับคุณอเล็กซานเดอร์ ทรูพพ์จากมหาวิทยาลัยเวียนนาในประเทศออสเตรีย ที่ช่วยติดต่อกับคุณฮันส์ แมนน์ดอร์ฟ เจ้าของภาพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนาที่มีส่วนร่วมในการรวบรวม ทำความสะอาด และสแกนภาพทั้งหมด ได้แก่ จักรคำ มาตุทาพูน, จักรพงศ์ ออประดิษฐ์, อุกฤษณ์ จอมยิ้ม, สิริวิชญ์ ปัตติธรรม, ผ่องพงศ์ สร้อยคำเฮือง และอะมีมะ แซ่จู

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้แก่ จักรแต จะยอ, เอิ้นจ้อย แซ่ลี, มนูญ ไทยนุรักษ์, วิวัฒน์ ตามี่ และไวยิ่ง ทองบือ ผู้ให้ข้อมูลสำหรับคำอธิบายภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องกับพิธีทางศาสนา คือ หลุยส์ กาโบด์, อีฟส์กูดิเนา และวานีนา บัวเต และผู้ให้คำปรึกษาต่อกระบวนการจัดทำหนังสือเล่มนี้ทั้งหมด คืออาจารย์ชยันต์ วรรธนะภูติ กับขอขอบคุณมารี โนเอลฟาเวียร์, โธมัสมัวเรียร์ และมารี ลิสซาบรี จากสถาบัน IRD สำหรับการสนับสนุนทางการเงินและเทคนิค, เอมิลี ปีโรซ์ จากสำนักงาน IRD กรุงเทพฯ ผู้ช่วยเหลือในการติดต่อของบประมาณเพิ่มเติมจาก the Institut Français และยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์นิทรรศการภาพถ่ายและหนังสือเล่มนี้เป็นอย่างยิ่ง

Moving and Settling

ย้ายถิ่นตั้งฐาน

In public discourse, the ethnic minorities of Thailand are often considered as relatively recent immigrants to the country but there is in fact considerable variation from one group to another. Populations such as the Akha, Hmong, Mien, Lahu and Lisu settled in the uplands of Lanna only during the second half of the 19th century. Other groups, such as the Karen, are much older in the area but some of their members have migrated recently from Burma and live precariously along the border. Finally, groups such as the Lua and the Htin are indigenous to this region. They had settled in the lowlands before being driven to the uplands after the creation of the first Tai kingdoms.

Another common assumption is that these populations are highly mobile and less rooted than the lowlanders. Ironically however, the mobility of settlements has been historically higher in the lowlands than in the uplands. During recent decades, many highland villages have resettled or merged in the plains to comply with State regulations on forest areas or to get closer to infrastructure. Migrations from neighbouring countries also occurred, often in emergency situations such as in the cases of Hmong, Mien, Khmu, Shan and Karen refugees. Nowadays, mobility of the highlanders usually takes place at an individual level, with many villagers moving temporarily to the lowland for education or labour.

แม้บางคนอาจเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเป็นผู้อพยพเข้ามาใหม่ทั้งหมด แท้จริงแล้วประวัติการโยกย้ายและตั้งถิ่นฐานของแต่ละกลุ่มชนนั้นต่างกันมาก ในขณะที่บางกลุ่มเช่นชาวอาข่า ม้ง เมี่ยน ลาหู่ และลีซู ยังมีความทรงจำเรื่องเล่าเกี่ยวกับการอพยพจากประเทศจีนมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่สูงของดินแดนล้านนาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ ๑๙ ที่ผ่านมา บางกลุ่มดังเช่นชาวกะเหรี่ยงก็ตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่นี้เนิ่นนานกว่ามาก แม้จะมีอีกจำนวนหนึ่งที่เพิ่งอพยพมาจากประเทศพม่าในระยะหลังก็ตาม ส่วนชาวลัวะและถิ่นนั้น เป็นกลุ่มชนที่มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นราบแถบนี้มาแต่ดั้งเดิม ก่อนจะถูกกดดันให้อพยพขึ้นที่สูงหลังการก่อตั้งอาณาจักรต่าง ๆ ของชนชาติไต

ความเข้าใจผิดอีกประการหนึ่งก็คือ การมองว่าชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมักเคลื่อนย้ายไม่ปักหลักฐานที่ใดยาวนานเหมือนชาวพื้นราบ หากข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่าในอดีต มีการโยกย้ายที่อยู่อาศัยในเขตพื้นราบสูงกว่าบนพื้นที่สูงมาก หากในช่วงไม่กี่ทศวรรษหลังนี้เอง ที่หมู่บ้านบนภูเขาจำนวนมากถูกโยกย้ายหรือยุบรวมกันตามนโยบายการอนุรักษ์ป่าไม้ หรือเพื่อให้เข้าถึงสาธารณูปโภคของรัฐได้มากขึ้น การเคลื่อนย้ายประชากรกลุ่มใหญ่จากประเทศเพื่อนบ้านมักเป็นการลี้ภัยสงคราม ดังเช่นในกรณีของชาวม้ง เมี่ยน ขมุ ไทใหญ่ หรือกะเหรี่ยง โดยทุกวันนี้ การเคลื่อนย้ายของชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงลงสู่พื้นราบมักเกิดขึ้นเป็นรายบุคคล ซึ่งโยกย้ายลงไป ทำงานหรือศึกษาต่อเป็นการชั่วคราว

Ban Tun, Mae Chaem district, Chiang Mai province (1996)
บ้านตุน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๙)

01

Sunset ยามเย็น

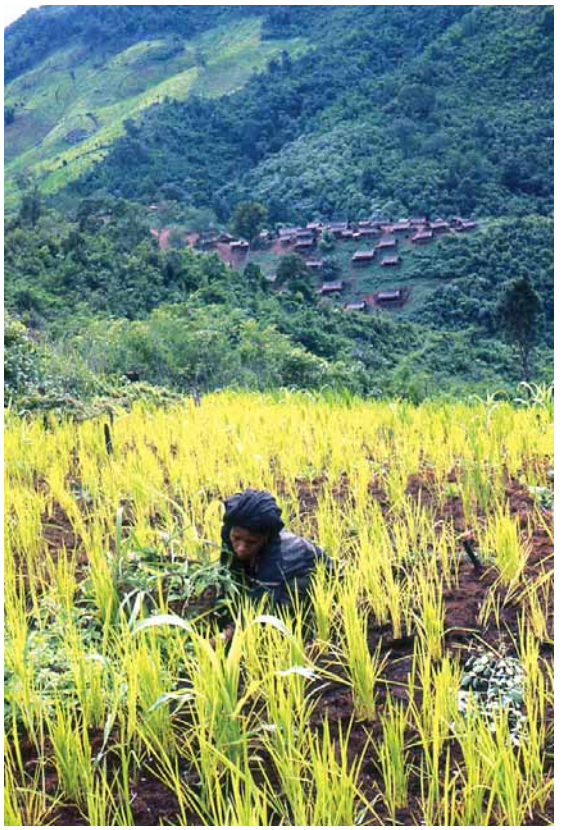

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

02

A field hut in the swidden. Upland villages are often created on or nearby an old field either by new immigrants or by a group from an existing village.

กระท่อมในไร่ หมู่บ้านใหม่มักตั้งอยู่ในไร่ซากหรือใกล้เคียง
โดยผู้ย้ายถิ่นใหม่หรือคนในหมู่บ้านที่ขยับขยายออกมา

Ban Mae Poon, Chiang Mai province (1974)
บ้านแม่ปูน อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ (๒๕๑๗)

03

When an upland village experiences demographic growth, fields tend to become further away from the houses.

เมื่อประชากรในชุมชนเพิ่มขึ้น
พื้นที่ไร่ก็เริ่มขยายออกห่างหมู่บ้านมากขึ้น

Ban Phraya Phay, Mae Fa Luang, Chiang Rai province (1964) 04
บ้านพญาไพร อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๑๗)

รัฐบาลไทยส่งเสริมให้หมู่บ้านเล็ก ๆ บนพื้นที่สูง
ย้ายมารวมกันเป็นนิคมสงเคราะห์ชาวเขา
เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินโครงการพัฒนา
ส่วนในประเทศลาว การจัดสรรพื้นที่หมู่บ้านใหม่
ในระดับใหญ่กว่ามากเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

The Thai state encouraged the uplands' small villages to move and merge in order to create bigger settlements and make the implementation of development policies easier. Villages usually moved in the cold season, just after the harvest and before the start of the new agricultural cycle. Resettlement of upland villages also occurred in Laos for the same reasons but more recently and on a bigger scale.

Ban Phraya Phay, Mae Fa Luang, Chiang Rai province (1964) 05
บ้านพญาไพร อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๑๗)

Preparing thatch grass for the roof requires a lot of labour. Household members prepare the thatch grass sections. On the day the house is actually built, relatives and neighbours all join together to finish the work in one single day.

การเตรียมและสานตับหญ้าคาเพื่อมุงหลังคา
ต้องใช้แรงงานทั้งครัวเรือน เมื่อหลังคาพร้อมแล้ว
เพื่อนบ้านญาติมิตรจะมาช่วยกันสร้างบ้านให้เสร็จได้ในวันเดียว

Ban Kang Ho, Pua district, Nan province (1965)
บ้านค้างฮ่อ อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๐๘)

06

Ban Lum, Mae taeng district, Chiang Mai province (1966)
บ้านลุ่ม อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ (๒๕๐๙)

07
08

Ban Dongluang, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

09

Traditional houses are entirely constructed from natural materials. Here, the base of the roof structure is lashed into position with strong strips of rattan.

บ้านดั้งเดิมในชุมชนชาติพันธุ์สร้างจากวัสดุธรรมชาติทั้งหมด ไม้คานหลังคาในภาพนี้ถูกผูกไว้ด้วยตอกที่ทำจากไผ่อ่อนอย่างแข็งแรง

Ban Pa Kam, Bo Kluea district, Nan province (2008)
บ้านป่ากำ อ.บ่อเกลือ จ.น่าน (๒๕๕๑)

10

Today, some highland households still keep thatched roofs because they are less expensive than roof-tiles or corrugated iron sheets and it keeps the house cooler during the dry season. In some cases, it also complements the form and the size of the house in traditional architecture.

ปัจจุบัน บ้านในชุมชนบนพื้นที่สูงจำนวนไม่น้อยยังคงใช้หลังคาหญ้าคาหรือใบตองตึง เนื่องจากประหยัดเงินกว่าหลังคากระเบื้องหรือสังกะสี และยังทำให้บ้านเย็นกว่าด้วย

Ban Mokkoud, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1995)
บ้านหมอกกูด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ลาว (๒๕๓๘)

11

Detail of the roof of a field hut. In some regions, during the rainy season, villagers can spend most of their time in their field huts, rather than in the village. They therefore build huts with care and ensure they are big enough for the whole family.

หลังคากระท่อมในไร่ที่สร้างอย่างพิถีพิถัน กระท่อมเฝ้าไร่มักกว้างขวางพอสำหรับทั้งครอบครัวที่อาจใช้เวลาส่วนใหญ่ในไร่มากกว่าในหมู่บ้านในช่วงฤดูเพาะปลูก

Various ethnic groups traditionally set up a gate at the entrance to their village. Among the Akha, this custom takes place once each year and the villagers also prepare two statues representing a couple to place nearby the gate.

หลายชุมชนชาติพันธุ์จะสร้างประตูทางเข้าหมู่บ้านไว้ ชาวอ่าข่ามีประเพณีสร้างประตูหมู่บ้านทุกปี ที่ประตูนี้มีรูปสลักคู่หญิงชายอยู่ด้วย

Ban Saenchai, Mae Fah Luang district, Chiang Rai province (1964)
บ้านแสนใจ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๐๓) 12

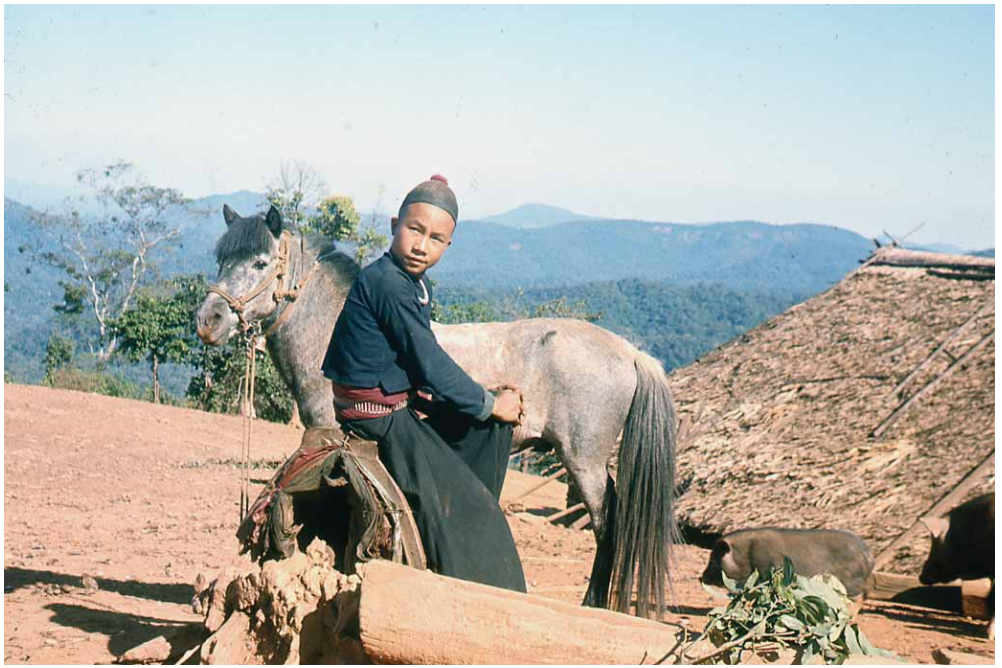

Viang Phu Kha district, Luang Namtha province, Laos. (1995)
เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘) 13

Among the Khmu, the village gate is generally a temporary one, built for special occasions such as harvests, village rituals or epidemics.

สำหรับชาวขมุ ประตูหมู่บ้านเป็นประตูชั่วคราว ที่สร้างในโอกาสพิเศษ เช่น ในฤดูเก็บเกี่ยว เมื่อประกอบพิธีกรรมหมู่บ้าน หรือเมื่อมีโรคระบาด

Ban Mae La Mao, Mae Sot district, Tak province (1964)
บ้านแม่ละเมา อ.แม่สอด จ.ตาก (๒๕๐๗)

14

Some ethnic groups, such as the Hmong, the Lisu, the Akha and the Dara-ang raise small horses to use for transporting goods. This was also the case with caravan traders from Yunnan before modern roads and cars altered mobility patterns.

บางกลุ่มชาติพันธุ์เช่นชาวม้ง ลีซู อาข่า หรือดาระอั้ง
เคยใช้ม้าต่างตัวเล็กในการขนส่งผลผลิตและสินค้า
ก่อนที่ถนนและรถยนต์จะทำให้รูปแบบการสัญจรเปลี่ยนไป

A Dara-ang woman walks with her horse loaded with rice. Horses are still in use today, especially for short distance trips to the market.

หญิงดาระอั้งกับม้าต่างที่ใช้ขนข้าวสาร
ชุมชนบนพื้นที่สูงหลายแห่งยังใช้ม้าต่าง
ขนของไปตลาดใกล้ ๆ อยู่ถึงทุกวันนี้

Ban Nawlae, Fang district, Chiang Mai province (2009)
บ้านนอแล อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๒)

15

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1988)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๓๑)

16

Karen used elephants rather than horses for transportation, as did lowland Thais. During the boom of the teak economy, Karen became well-known mahouts. Today, elephants have become mostly tourist attractions.

ชาวกะเหรี่ยงนิยมใช้ช้างเช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบ ในช่วงที่ธุรกิจทำไม้รุ่งเรือง พวกเขาเป็นที่รู้จัก ในฐานะควาญช้างที่เชี่ยวชาญ หากในปัจจุบัน ช้างส่วนใหญ่ถูกเลี้ยงไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว

A Chinese trader from Yunnan walks with his horses loaded with goods for barter and trade. These traders played a role of cultural and commercial intermediaries between highlanders and lowlanders who relied on them to get access to various kinds of products.

พ่อค้าจีนยูนนานกับม้าต่างสินค้าของเขา
พ่อค้าเหล่านี้เป็นคนกลางทั้งทางด้านการค้า
และวัฒนธรรมระหว่างชุมชนบนพื้นที่สูงกับพื้นราบ

Unknown
ไม่ปรากฏสถานที่และปีที่ถ่ายภาพ

17

Ban Longlan, Luang Prabang province, Laos (2012)
บ้านลองลัน เมืองและแขวงหลวงพระบาง ประเทศลาว (๒๕๕๕)

18

Highland farmers now use pickup trucks to sell their products in lowlands markets. The construction of modern roads made the fluvial trade nearly disappear and facilitated the development of a cash-crop economy in highland villages.

ปัจจุบันเกษตรกรบนพื้นที่สูงใช้รถกระบะขนของไปขายในตลาดพื้นราบ การสร้างถนนเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งพืชเศรษฐกิจทำให้การสัญจรทางน้ำลดความสำคัญลง

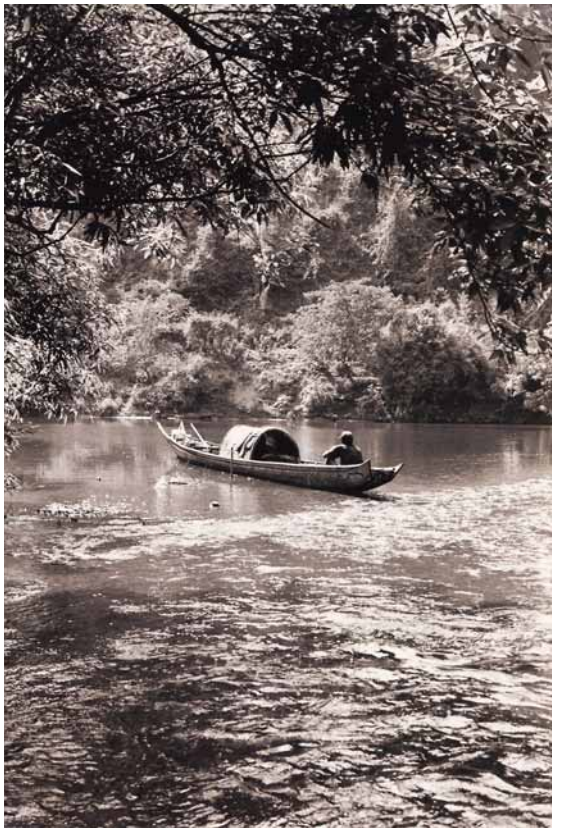

Ban Vat, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1996)
บ้านวัด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘)

19

Villagers return from a nearby market. In the narrow valleys of the northern areas, rivers used to be more important than roads for transportation and trade, at least during the rainy season.

ชาวบ้านเดินทางกลับจากตลาดในหุบเขาภาคเหนือ แม่น้ำเคยเป็นเส้นทางการเดินทางและการค้าที่มีความสำคัญมากกว่าถนน อย่างน้อยก็ในช่วงฤดูฝน

Nam Tha river, Laos (1996)
เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ลาว (๒๕๓๙)

20

Until very recently, regular taxi boats used to connect the city of Luang Namtha in Northern Laos with the Mekong. The trip took two full days downriver, and three days upriver.

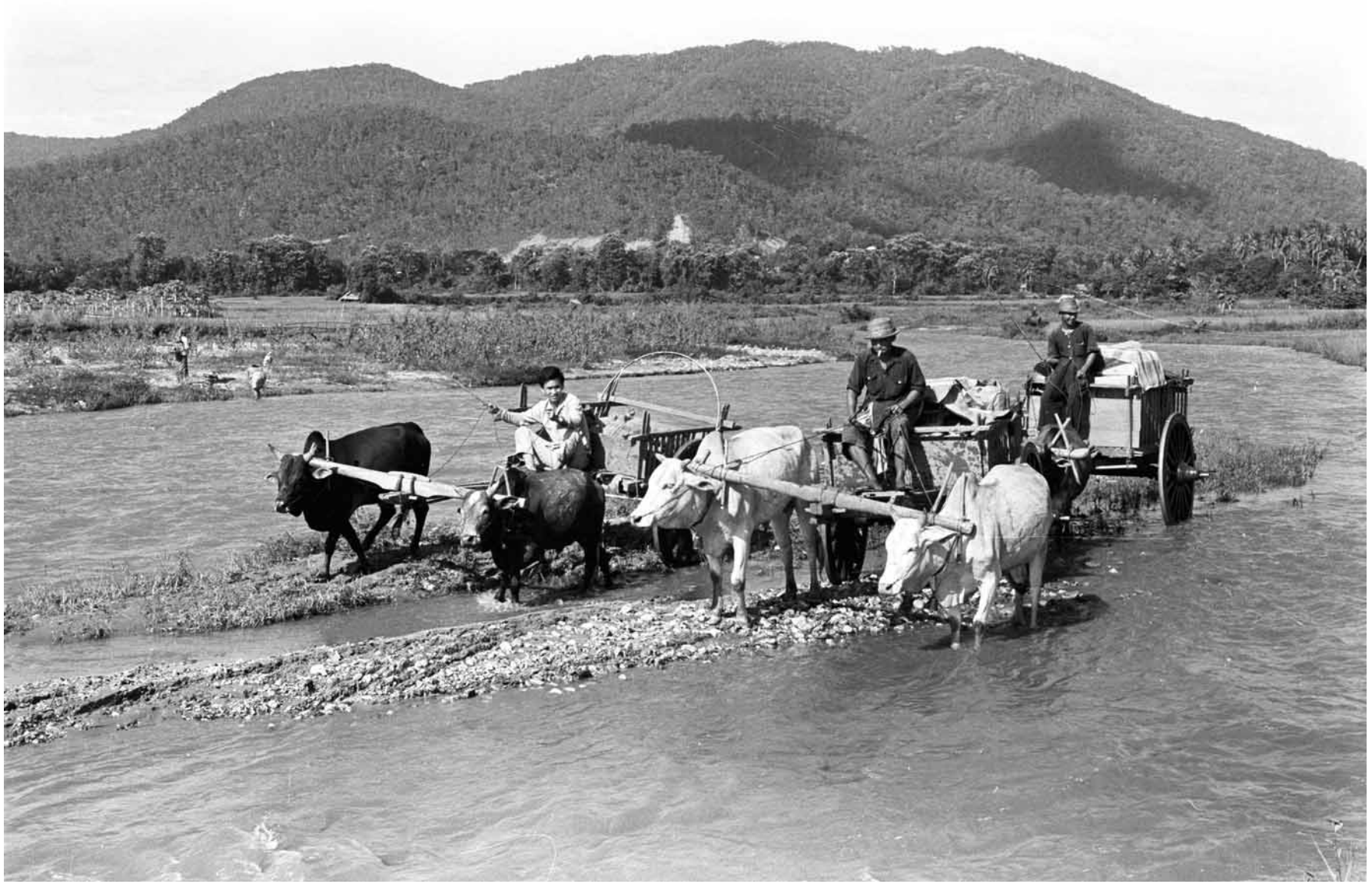
จวบจนปัจจุบัน เรือรับจ้างยังเป็นพาหนะเชื่อมหลวงน้ำทาในภาคเหนือของลาวกับแม่น้ำโขง การเดินทางทางน้ำใช้เวลาสองวัน ต่อด้วยอีกสามวันบนบก

Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1967)
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๐)

21

Crossing the river using push poles. Engines were not widely used for small distances before the 1970s.
Transport by ox cart was common during the dry season when water was too low for boats.

Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1967)
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๐)

22

ก่อนที่ถนนและเรือยนต์จะเข้ามา ชาวบ้านข้ามแม่น้ำโดยใช้พายค้ำถ่อ
เกวียนเป็นที่นิยมในช่วงฤดูแล้งเมื่อน้ำแห้งเกินกว่าเรือจะวิ่งได้

A Hmong refugee and her son in Nam Yao refugee camp in Thailand after fleeing from Laos during the communist takeover. Many refugees walked for days before reaching Thailand, enduring starvation and sickness.

หญิงผู้ลี้ภัยชาวม้งกับลูกชายในค่ายผู้ลี้ภัยน้ำยาว ผู้ลี้ภัยเหล่านี้เดินทางมาประเทศไทยหลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์ลาวได้รับชัยชนะเป็นผู้ปกครองประเทศ หลายคนอดอยากและเจ็บป่วยในระหว่างการเดินทางที่กินเวลายาวนาน

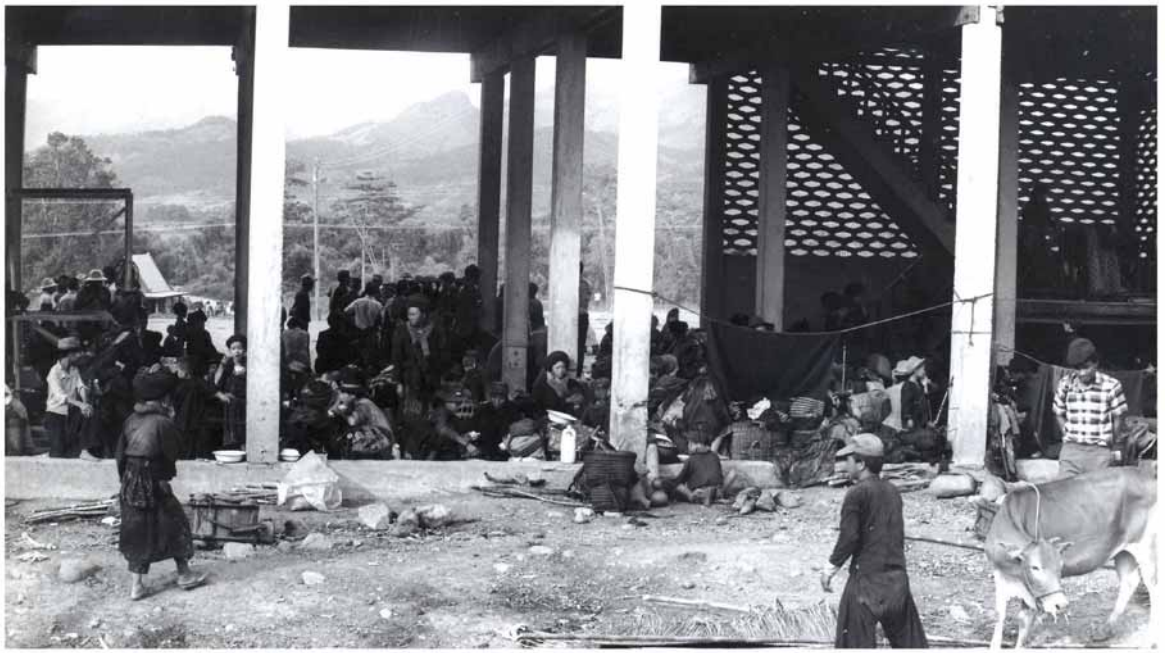
Nam Yao refugee camp, Pua district, Nan province (1975)
ค่ายผู้ลี้ภัยน้ำยาว อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๘) 23

Nam Yao refugee camp, Nan province. (1975)
ค่ายผู้ลี้ภัยน้ำยาว อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๘) 24

An old and sick Mien man is carried by some of his relatives to cross the Thai-Lao border and reach a refugee camp on the Thai side. Tens of thousands of ethnic refugees migrated to Thailand from Laos between 1975 and 1977.

ญาติพี่น้องช่วยกันหาม ผู้ป่วยชราชาวเมี่ยนข้ามชายแดนไทย-ลาวมายังค่ายผู้ลี้ภัยในฝั่งไทย ผู้ลี้ภัยชนเผ่าหลายหมื่นอพยพจากลาวเข้าประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๐

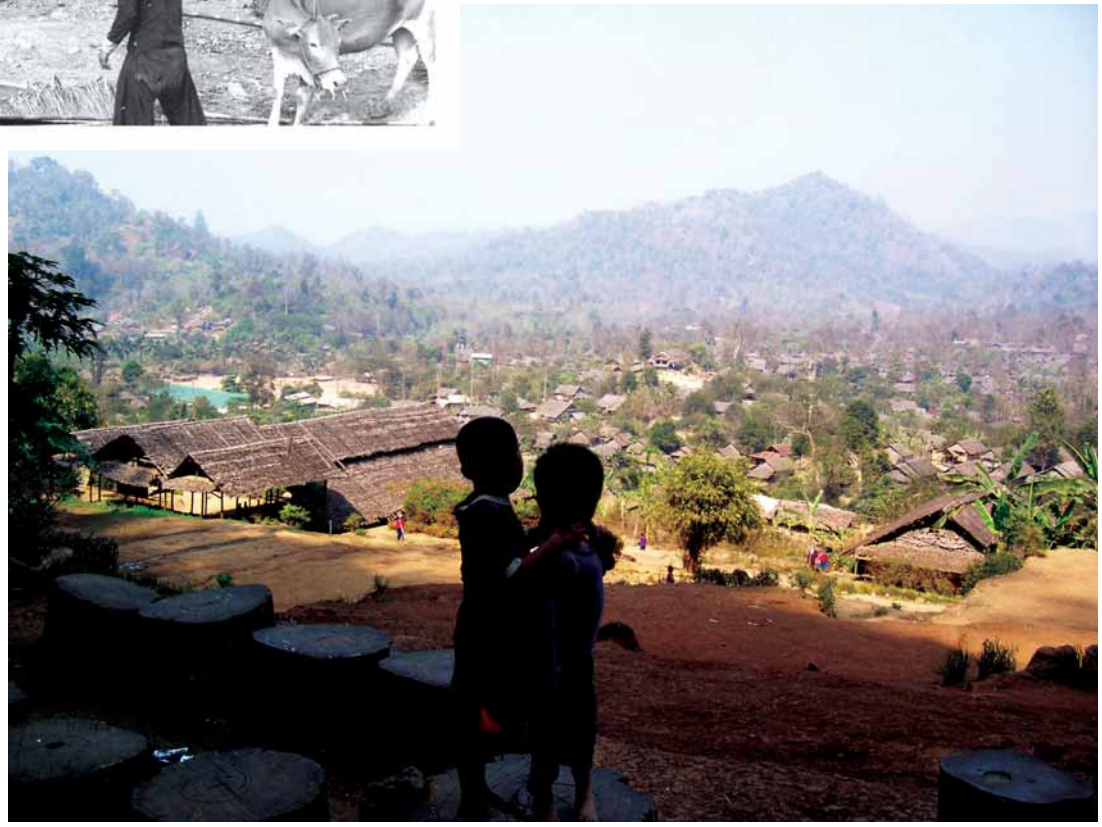

Pua district office, Pua, Nan province (1975)
ที่ว่าการอำเภอปัว จ.น่าน (๒๕๑๘) 25

Hmong and Mien refugees arrived in Pua city and are given temporary shelter under the district office. Most of them were finally resettled in Western countries. The other ones stayed in Thailand and joined relatives in existing villages.

ผู้ลี้ภัยม้งและเมี่ยนที่เพิ่งเดินทางมาถึงจังหวัดน่าน ได้รับการจัดให้พักรออยู่ใต้ถุนที่ว่าการอำเภอปัว ปัจจุบัน คนส่วนใหญ่ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สามแล้ว ส่วนที่เหลืออาศัยอยู่กับญาติพี่น้องในประเทศไทย

Tha Song Yang district, Tak province (2006)
อ.ท่าสองยาง จ.ตาก (๒๕๔๙) 26

Due to the conflict between the Burmese military regime and ethnic minorities, many refugee camps have been set up along the Thai-Myanmar border. Thailand currently hosts around 84,900 registered refugees and an estimated 62,000 unregistered asylum-seekers from Myanmar in nine different camps along the border. (UNHCR, 2013)

ค่ายผู้ลี้ภัยบนชายแดนพม่าเป็นผลจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับกลุ่มชาติพันธุ์ ปัจจุบันประเทศไทยมีค่ายผู้ลี้ภัยชนเผ่าจากพม่า ๙ แห่ง และมีผู้ลี้ภัยที่จดทะเบียนกับรัฐอยู่ ๘๔,๙๐๐ คน กับอีกประมาณ ๖๒,๐๐๐ คนที่ไม่ได้จดทะเบียน (UNHCR, ๒๕๕๖)

Hunting and Fishing

หาปลาล่าสัตว์

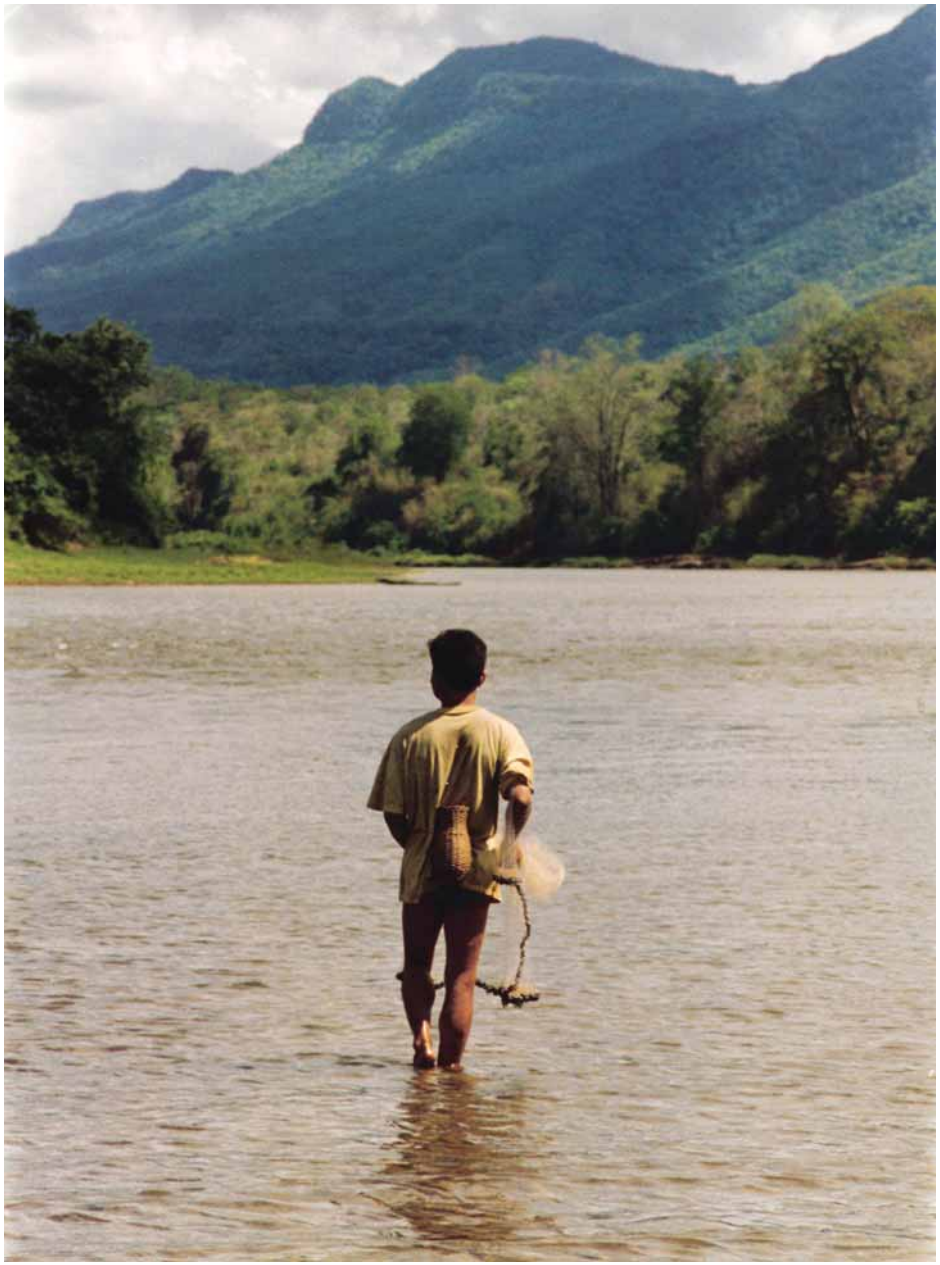
Hunting and trapping are essential parts of traditional upland farming systems. The hills host a great variety of animal species and most of the creatures find their subsistence in the clearings, or in the nearby fallow woods, rather than in the deep old forests. The meat acquired through trapping or hunting is often dried and kept for serving meals during the periods of the agricultural cycle when several households combine their labor force. These are therefore important activities which children learn from a young age, starting with insects and small rodents before taking part in more serious hunts with the adults.

Being simultaneously a sum of techniques and an economy linked to a lifestyle; hunting, fishing and trapping are also highly symbolic activities. They involve a series of representations concerning social order as well as relations with the natural and the supernatural world.

First, and most obviously, they mirror the sexual division of tasks in the sense that they are nearly exclusively male activities, while women collect edible plants. Second, wild animals are not considered only as prey but also as signs of supernatural entities, or principles, which share the world with human beings. Hunting or trapping an animal is therefore engaging in a relationship of exchange with these spirits, which are considered literally as “owners” of the game. Finally, some ethnic groups also follow prohibitions related to the existence of clans identified by the name of an animal or a plant

การล่าและดักสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตบนพื้นที่สูงมาแต่ดั้งเดิม ป่าไม้บนภูเขานั้นมีสัตว์ป่าจำนวนมาก ซึ่งส่วนหนึ่งได้มาอาศัยหากินอยู่ในพื้นที่ไร่ หรือไร่ซากเก่า เนื้อสัตว์ที่ล่ามาได้มักถูกนำเอาไปตากแห้งเพื่อเก็บไว้เลี้ยงสมาชิกชุมชนที่มาช่วยงานในไร่นา การล่าและดักสัตว์จึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่ผู้ชายจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็ก เริ่มจากการหัดหาแมลงและหนูในไร่ก่อนจะฝึกฝนจริงจังกับผู้ใหญ่

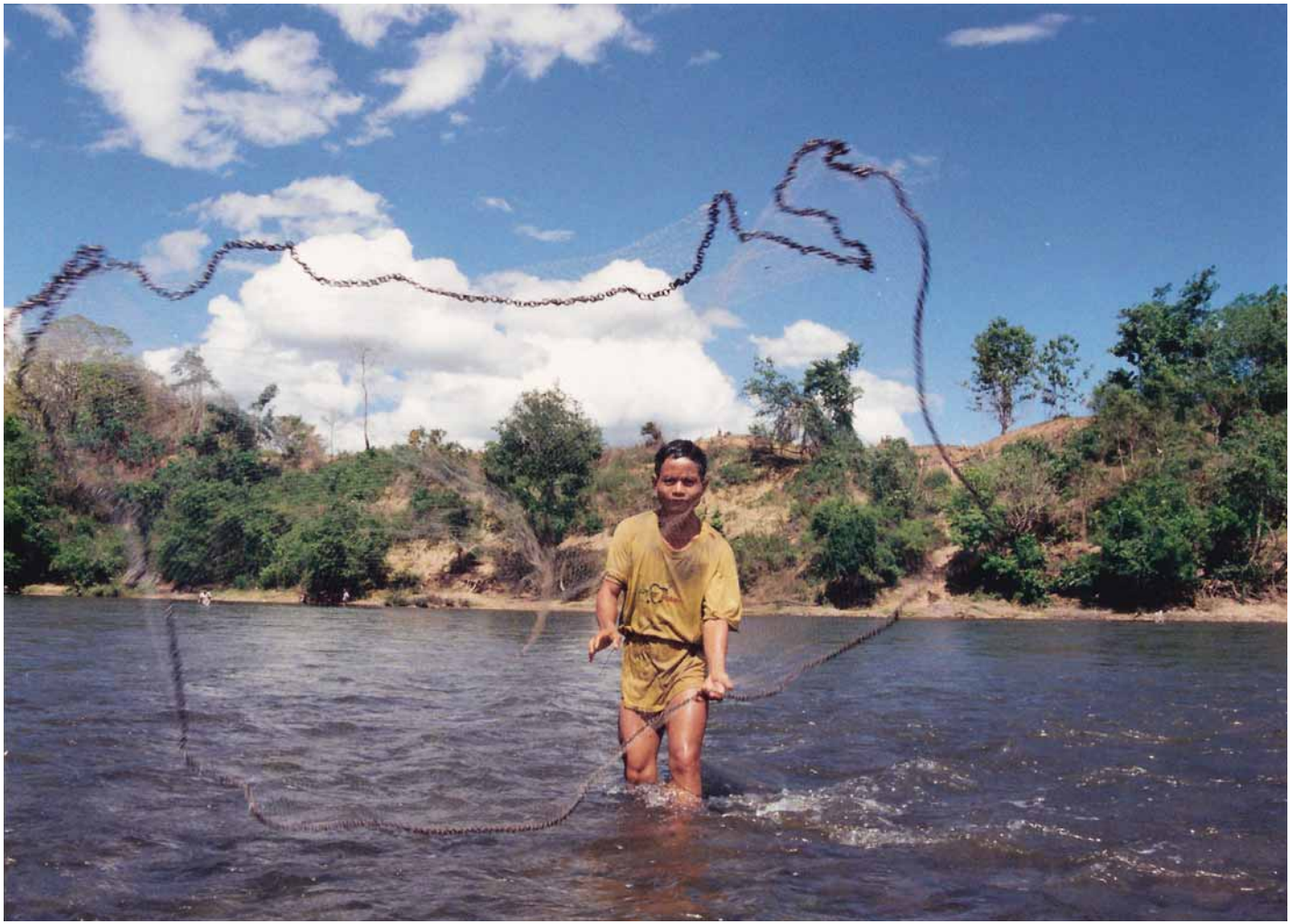
นอกจากจะเป็นกลวิธีและวิถีทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตแล้ว การล่าสัตว์ หาปลา และดักสัตว์ยังเป็นกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงระเบียบของสังคม และความสัมพันธ์กับโลกตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนถึงการแบ่งภาระหน้าที่ระหว่างหญิงชาย โดยชายจะเป็นผู้หาเนื้อสัตว์ ในขณะที่หญิงหาพืชผักมาเป็นอาหาร สัตว์ป่ามิได้ถูกมองว่าเป็นเพียงเหยื่อ หากคือสัญลักษณ์ของวิญญาณซึ่งอยู่ร่วมโลกกับมนุษย์ ดังนั้นการล่าหรือดักสัตว์จึงเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนกับ "เจ้าที่" เหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามการล่าสัตว์บางชนิด เช่น ช้าง แรด หรือกระทิงซึ่งถือว่าเป็นสัตว์มีความเกี่ยวพันกับ "เจ้าที่" อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ และมีทั้งความเชื่อกับข้อห้ามในบางกลุ่มชาติพันธุ์ในการใช้ชื่อสัตว์หรือพืชบางชนิดเรียกและเป็นสัญลักษณ์แทนตระกูลของตัวเอง

Ban Lawi, Lamam district, Sekong province, Laos (1994)
บ้านละวี เมืองละมาม แขวงเซกอง ประเทศลาว (๒๕๓๗)

27

Fishing with a casting net
in shallow water.
ทอดแหในน้ำตื้น

Ban Lawi, Lamam, Sekong province, Laos (1994)
บ้านละวี เมืองละมาม แขวงเซกอง ประเทศลาว (๒๕๓๗)

28

Fishing in shallow water. การหาปลาในน้ำตื้น

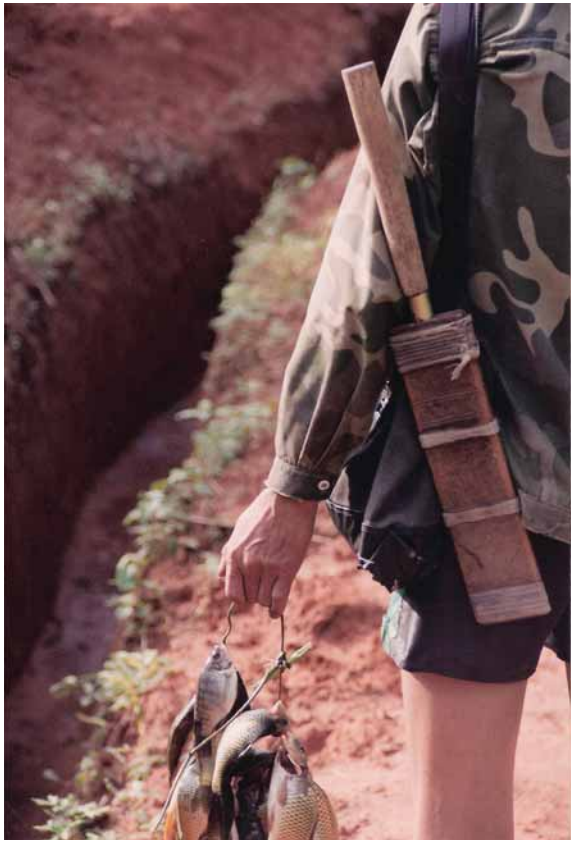

Ban Vat, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1995)
บ้านวัด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘)

29

Fishing in shallow water: three men drive fish upstream with their sticks while a fourth one throws a casting net.

การหาปลาในน้ำตื้น
ชายทั้งสามใช้ไม้ไล่ปลา
ไปต้นน้ำเพื่อให้อีกคน
ที่รออยู่ทอดแห

Ban Nasaythong, Udomxay, Laos (1994)
บ้านนาทรายทอง เมืองไซ แขวงอุดมไซ ประเทศลาว (๒๕๓๗)

30

Coming back from fishing.
กลับจากหาปลา

Ban Huey Nam Khek, Nakhon Thai, Phitsanulok Province (1957) 31
บ้านห้วยน้ำเข็ก อ.นครไทย จ.พิษณุโลก (๒๕๐๐)

A Hmong man prepares his crossbow for hunting birds. In those days, hunting and gathering was the main source of food for family consumption.

ชายชาวม้งกำลังเตรียมหน้าไม้ไว้ล่านก ในอดีต การหาของป่าและล่าสัตว์ เป็นวิถีการหาเลี้ยงชีพที่สำคัญ นอกเหนือจากการเกษตร

Ban Huey Lueang, Mueang District, Tak province (1965) 32
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๘)

Children proudly exhibit a kalaw (Rufous Hornbill) killed by one of the village hunters. Today, kalaw are protected by law and considered as indicators of forests with high biodiversity.

เด็ก ๆ อวดนกเงือกที่พรานของพวกเขาจับได้อย่างภูมิใจ ปัจจุบันนกเงือกเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมาย และถือว่าเป็นสัตว์ที่บ่งชี้ความหลากหลายทางชีวภาพของป่า

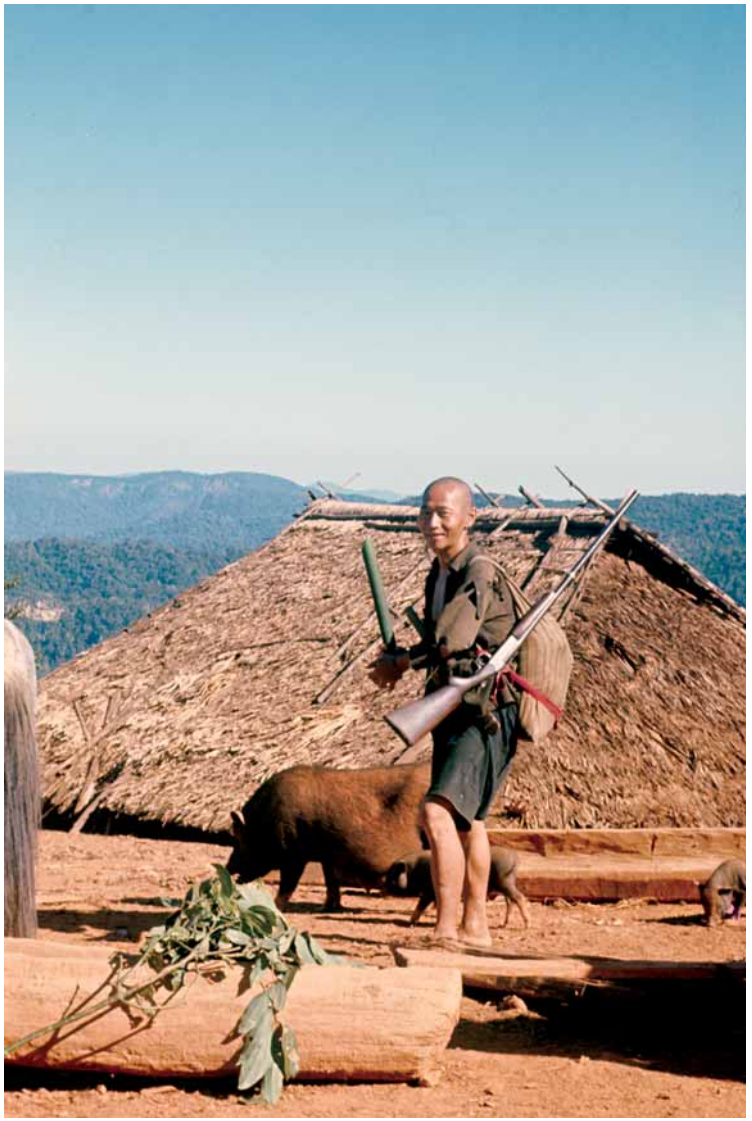
Ban Huey Lueang, Mueang District, Tak province (1961)
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๔)

33

Two hunters bring a dead leopard back to the village. The feline used to be hunted because it was considered dangerous to humans and livestock. With the creation of the first national parks in the 1960s, law prohibited hunting such big animals.

พรานชาวม้งนำร่างเสือดาวกลับหมู่บ้าน เสือดาวถือเป็นสัตว์ที่พรานจำเป็นต้องล่าเนื่องจากเป็นอันตรายต่อทั้งคนและสัตว์เลี้ยงของชุมชน การประกาศ พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่านับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ทำให้การล่าสัตว์เช่นนี้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย

Ban Mae Lamao, Mae Sot District, Tak Province (1963) 34
บ้านแม่ละเมา อ.แม่สอด จ.ตาก (๒๕๐๖)

A hunter returns from the forest to the village. He carries a modern gun that he bought in the lowlands.

นายพรานผู้นี้เพิ่งกลับมาจากป่า เขาสะพายปืนลูกซองซึ่งเป็นอาวุธแบบใหม่ที่ซื้อมาจากในเมือง

Ban Mokkoud, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1995) 35
บ้านหมอกฎุด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘)

A small dead-fall trap set up in the fence of a swidden field.

กับดักสัตว์ที่รั้วไร่

Ban Longmun, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (2011)
เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๔) 36

Ban Saen Charuen, Chiang rai province (2008)
บ้านแสนเจริญ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย (๒๕๕๑) 37

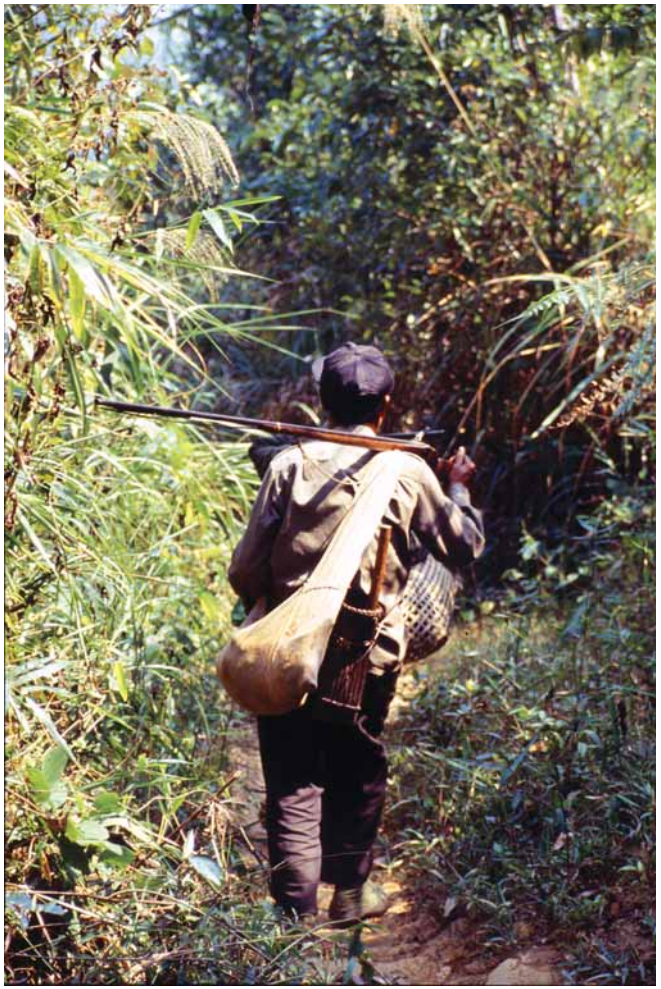

Ban Longmun, Luang Namtha prov., Laos (2011)
บ้านลองมัน แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๔) 38

36. A bird tried to take the bait and is caught by the snare trap.
37. A pack of bird traps ready to be used.
38. Setting a bird trap.

36. นกถูกเหยื่อล่อเข้ากับดัก
37. กับดักนกพร้อมใช้งาน
38. ติดตั้งกับดักนก

Two hunters travel along an abandoned swidden. They carry their locally-made rifles since it is not unusual to see deer or wild boar foraging in the swidden after the harvest.

นายพรานทั้งสองเดินแบกปืนแก๊ปขึ้นไร่ชาก
เป็นเรื่องปกติที่พวกเขาอาจได้พบเก้งหรือหมูป่า
ที่กำลังหากินในไร่หลังเก็บเกี่ยว

A Karen hunter shows to the photographer the deer he just killed with his rifle in a forest

พรานชาวกะเหรี่ยงอวดเก้งที่เขาเพิ่งยิงมาได้จากป่าใกล้หมู่บ้าน

FARMING

เพาะปลูก

The highlanders have traditionally practised various forms of forest rotational farming, all of them involving burning the fields before seeding, and leaving the fields fallow for long periods of time afterwards. In addition to rice, various crops have long been cultivated on the slopes, either mixed with paddy (corn, millet, gourds) or in separate fields (opium). These agricultural systems are complementary, rather than in opposition with, those of the lowlands: highlanders have developed wet-rice agriculture in some areas while, conversely, burning rice fields, gardens or even forests is a common occurrence among the lowlanders.

Upland rotational farming is often seen as a direct cause of deforestation. Demographic pressure as well as land shortage due to new regulations on forests can indeed force the highlanders to shorten the duration of the fallow, thereby threatening the regrowth of the vegetation. However, under favourable demographic and climatic conditions, traditional rotational faming systems appear more sustainable than the intensive cash-crop agriculture currently promoted in the uplands by agro-farming companies: biodiversity is higher and the use of chemical input is nearly non-existent.

ชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงแต่ดั้งเดิมล้วนใช้ระบบการเกษตรหมุนเวียนรูปแบบต่าง ๆ หากโดยหลักการแล้วก็คือการถางและเผาก่อนเพาะปลูก เมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว จึงทิ้งให้ผืนดินและป่าฟื้นตัวไปอีกหลายปี ก่อนจะเวียนกลับมาเพาะปลูกที่เดิมใหม่อีกครั้ง นอกจากข้าวแล้ว ยังมีพืชผลอื่นที่ปลูกแซมในไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง บวบ ฯลฯ และมีพืชไร่ที่ปลูกแยกต่างหาก เช่น ฝิ่น อีกด้วย ระบบการเกษตรบนพื้นที่สูงมิได้แตกต่างสุดขั้วจากการเกษตรของคนพื้นราบ กลุ่มชนบนพื้นที่สูงส่วนหนึ่งยังทำนาในพื้นที่ริมห้วย และคนพื้นราบบางส่วนก็ใช้วิธีการถางและเผาไร่ สวน หรือแม้แต่ป่าก่อนเพาะปลูกด้วยเช่นกัน

ไร่หมุนเวียนมักถูกมองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ป่าเสื่อมโทรม การเพิ่มจำนวนประชากรและการขาดแคลนที่ดินอันเนื่องมาจากนโยบายอนุรักษ์ป่าไม้ของรัฐ ทำให้ชุมชนบนพื้นที่สูงต้องลดระยะเวลาที่พักไร่ซากไว้ให้ป่าฟื้นตัวลง ซึ่งส่งผลต่อการคืนสภาพของดินและป่า ทั้งนี้ ด้วยสภาพทางภูมิอากาศและจำนวนประชากร ระบบการเกษตรหมุนเวียนแบบดั้งเดิมซึ่งไม่ใช้สารเคมี และรักษาความหลากหลายเชิงนิเวศ ดูจะเป็นวิถีที่ยั่งยืนกว่าการเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ได้รับการส่งเสริมจากบริษัทเกษตรพันธสัญญาในปัจจุบันมาก

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 42
บ้านดงหลวง, อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

The threshed rice still has sticks and bits of stalk in it.

ข้าวที่นวดแล้วยังมีเศษรวงเหลืออยู่

43. ผืนไร่แห้งพอสำหรับการเผาเตรียมหน้าดิน
44. ไร่พร้อมสำหรับการลงเมล็ดพันธุ์
45. กล้าข้าวแทงยอดขึ้นจากผืนดิน
46. ไหล่เขาเขียวภายใต้เมฆฝนครึ้ม
47. ต้นข้าวออกรวงและจะสุกเหลืองในราวเดือนตุลาคม รอคอยการเก็บเกี่ยวที่จะมาถึง

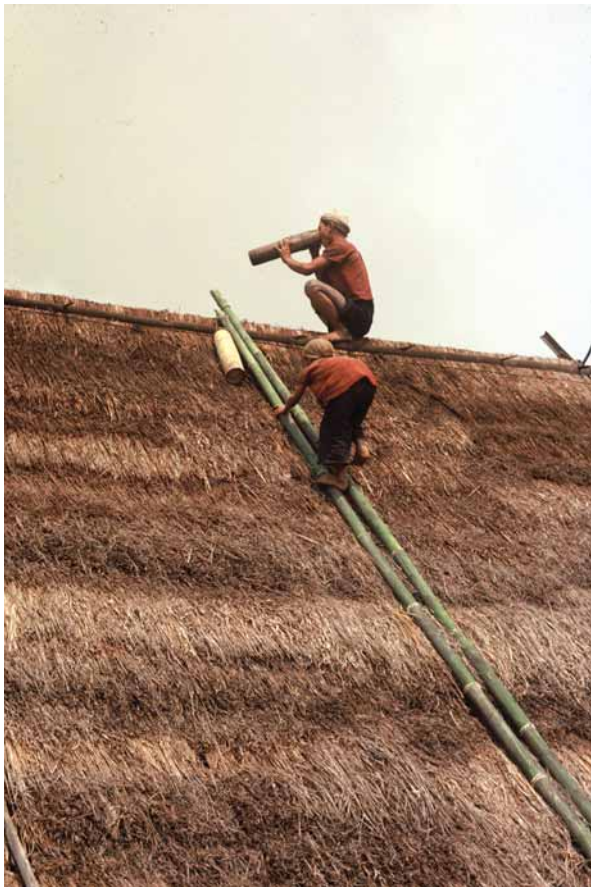

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 43 44 45 46 47
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

43. The swidden are dry and ready to be burned
44. The swidden are ready to be sown with seed.
45. Out in the swiddens, green shoots of rice burst through the surface of the soil.
46. Under low wet clouds, the hillsides are clothed in green.
47. In October the rice plants bear grain that graduall

Ban Dong Luang, Mae Sariang district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

48 49 50

A villager throws water on her thatch as salt is tossed to guage wind direction. As the swiddens catch fire, it is customary to make small offerings, with a muttered prayer, of tobacco, areca nut and cotton seeds wrapped in leaves, throwing them towards the flames to influence the course they take.

หญิงผู้นี้สาดน้ำขึ้นหลังคาและหว่านเกลือเพื่อควบคุมทิศทางลม ชาวกะเหรี่ยงมีประเพณีที่จะโยนห่อยาสูบหมากและเมล็ดฝ้ายเข้ากองไฟ เพื่อเซ่นไหว้ผู้คุ้มครอง

Back in the village, people dampen their roofs as a precaution against flying sparks.

ชาวบ้านกะเหรี่ยงกำลังทำให้หลังคาบ้านเปียกชื้นเพื่อไม่ให้ติดสะเก็ดไฟจากการเผาไร่

Hunters keep watch for animals fleeing from the flames.

ชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งยืนยามเฝ้าระวังสัตว์ที่อาจหนีไฟออกมาเข้าหมู่บ้าน

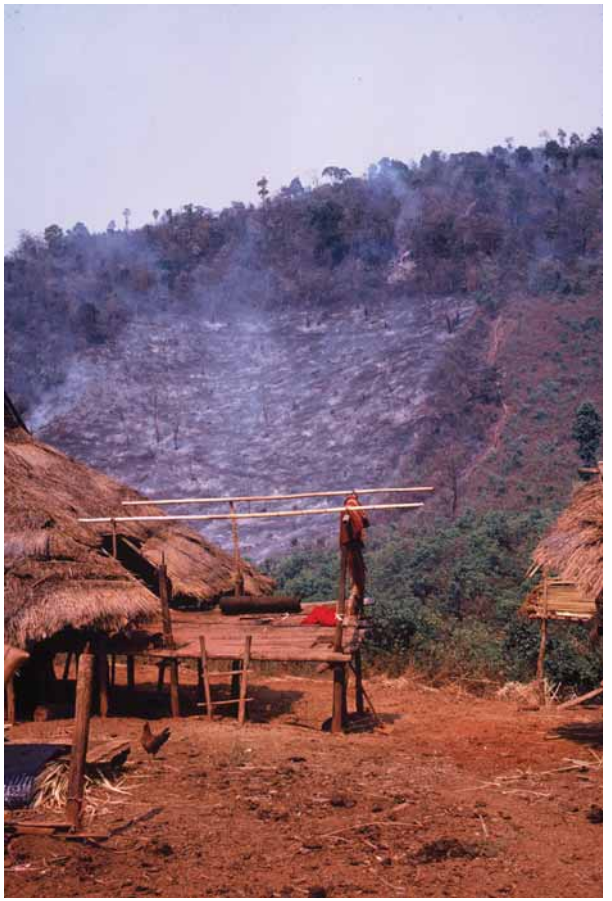

Ban Phouled, Viengphukha district, Luang Namtha province, Laos (2012)
บ้านภูเล็ด เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๕)

51

Burning swiddens is still a very common practice throughout Southeast Asia, even as lowland wet-rice agriculture is becoming more widespread.

แม้การทำนาจะได้รับความนิยมมากขึ้น การทำไร่แบบถางและเผาก็ยังเป็นวิถีการเกษตรของชุมชนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงทุกวันนี้

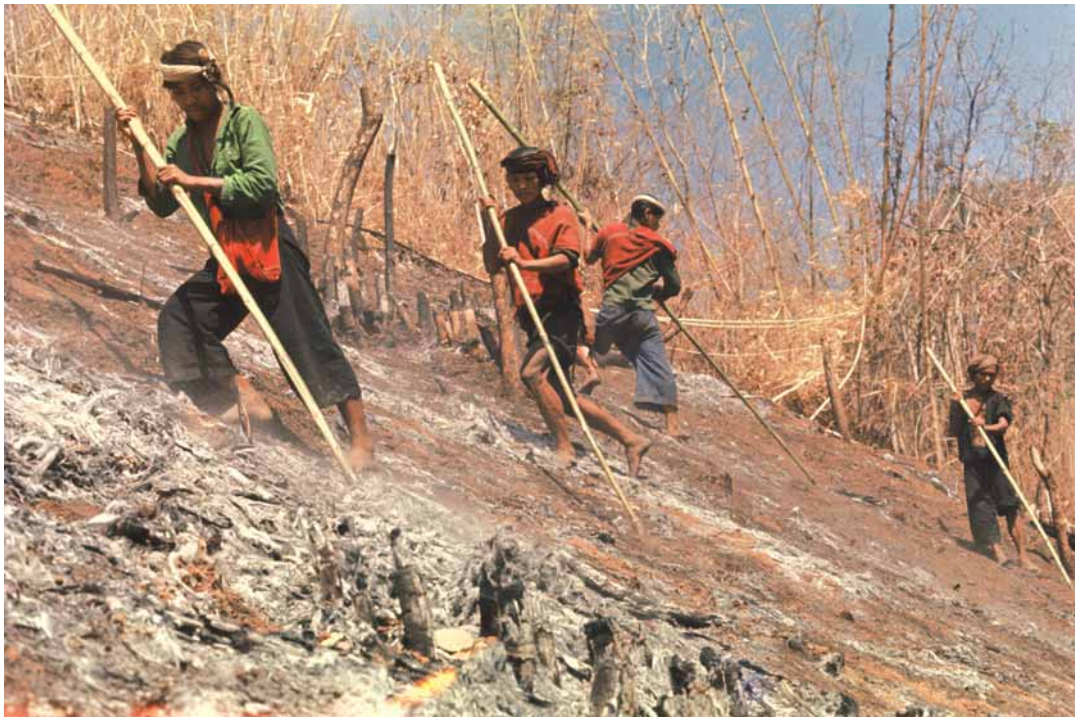

Ban Dong Luang, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

52

Under ideal conditions fires burn rapidly, reducing virtually all debris to ash within an hour.

ในสภาพที่เหมาะสม ไฟจะลุกไหม้อย่างรวดเร็ว เผาทุกสิ่งเป็นเถ้าถ่านได้ภายในชั่วโมงเดียว

Ban Dong Luang, Mae Hong Son province (1968) 53
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

Digging is usually men's work, owing to the sustained strength it demands.

การขุดหลุมหยอดข้าวซึ่งเป็นงานใช้แรง
มักเป็นหน้าที่ของผู้ชาย

Baw Kluea district, Nan province (2007) 54
อ.บ่อเกลือ จ.น่าน (๒๕๕๐)

Holes are filled up with paddy seeds and left open. Rain runoff will quickly close them up.

หลุมที่หยอดข้าวแล้ว
รอให้ฝนเทลงมาช่วยปิดปากหลุม

Ban Dong Luang, Mae Hong Son province (1968) 55
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

The girls follow the holes all over the swidden and fill them with seeds.

ผู้หญิงจะเดินตามเพื่อหยอดข้าวลงหลุม

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 56
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

Their morning's work over, the young men enjoy some rice whisky.

กลุ่มชายหนุ่มชาวกะเหรี่ยงนั่งพักจิบสาโทหลังหมดงานช่วงเช้า

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

57

People weed carefully round their rice plants and vegetables.

ชาวบ้านกำจัดวัชพืชรอบต้นข้าว
และพืชผักของเขาอย่างระมัดระวัง

58

The weeded rice is straight and waist-high.

ไร่ข้าวตอนนี้สูงเกือบถึงระดับเอว

Viengphukha, Luang Namtha prov., Laos (2011) 59
เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๔)

Ban Ta Krong, Bokeo province, Laos (2008) 60
บ้านตากรง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (๒๕๕๑)

Ban Konkud, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (2008) 61
เมืองคอนกุด แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๑)

59. Under low wet clouds, all the hillsides are clothed in green. In traditional rotational farming systems, fields are cultivated for only one year and then left fallow for reforestation.
60-61. Field huts are used as second houses during the monsoon and as temporary granaries during the harvest.

59. ไหล่เขาเขียวชอุ่มใต้เมฆฝน การทำไร่หมุนเวียนแบบดั้งเดิมคือการเพาะปลูกในพื้นที่หนึ่งเพียงปีเดียว แล้วจึงทิ้งไร่ซากไว้ให้ต้นไม้เติบโตเป็นป่าอีกครั้ง
60.-61. กระท่อมเฝ้าไร่เป็นเสมือนบ้านที่สองของชาวบ้านในช่วงฤดูการเพาะปลูกและยังใช้เป็นยุ้งชั่วคราวในยามเก็บเกี่ยว

Ban Daklueng, Nalae district, Luang Namtha province (2012)
บ้านดักหลวง แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๕) 62

The morning mist clears before the harvest starts.
หมอกยามเช้าค่อยจางหายก่อนชาวบ้านจะลงมือเก็บเกี่ยว

Ban Dong Luang, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑) 63

The young boys most commonly did the reaping, and a young girl followed each one. They enjoyed working together. These two are well decorated with sunglasses and marigolds.

ฝ่ายชายเป็นผู้เกี่ยวข้าว ฝ่ายหญิงจะเดินตามเพื่อรับรวงข้าวมามัดและตากบนตอข้าว หนุ่มสาวทำงานด้วยกันอย่างสนุกสนาน

Ban Dong Luang, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑) 64

Some populations thresh the paddy simply by spreading it on a mat and separating grains from stalks by working the grains between the feet.

บางกลุ่มชาติพันธุ์เช่นชาวกะเหรี่ยงดังในภาพนวดข้าวด้วยการเหยียบ

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

65

The girl ties the sheaf up with a piece of straw before laying it, suspended above the ground, by the remaining stubble. Great care is taken to avoid loss of grain by violent movement of the stalks.

หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์ผูกฟ่อนข้าวไว้ก่อนจะวางลงบนตอข้าวอย่างทนุถนอม เพื่อไม่ให้ต้องสูญเสียเมล็ดข้าวไป

Ngen district, Sayaburi province, Laos (2004)
เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี ประเทศลาว (๒๕๔๗)

66

Ban Dong Luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

67

Ban Pa Lao, Mae Chaem district, Chiang Mai province (1997)
บ้านป่าเลา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

68

66. Complementary techniques: irrigated paddy field (foreground); inundated paddy field (middle); permanent swidden (burning); and fallow rotational swidden in the background.
67. The terrace farmer's year begins in June when he begins preparing his fields for the new planting. The ground has to be broken into clods, either by ploughing or hoeing. The timing of terrace cultivation is not so critical as with swidden farming: there is no burn to coordinate with the monsoon, and rice can be left growing after the rains have ceased.
68. Mix of terraced fields and swiddens.

66. รูปแบบการปลูกข้าวที่หลากหลาย ด้านหน้าคือนาชลประทาน ถัดไปคือ นาหว่าน บริเวณที่ไฟกำลังลุกไหม้อยู่คือพื้นที่ไร่หมุนเวียนที่ชาวบ้านเผาเตรียมไว้ และด้านหลังคือไร่ซากเก่าที่ปล่อยทิ้งไว้ให้ต้นไม้เติบโต
67. ชาวบ้านเริ่มไถนาในราวเดือนมิถุนายน ปฏิทินการทำนาขั้นบันไดนั้นไม่เคร่งครัดเหมือนกับไร่หมุนเวียน เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเร่งเผาเตรียมดินก่อนฝนมา
68. นาขั้นบันไดและไร่บนเนินเขา

Ban Pa Lao, Mae Chaem district, Chiang Mai province (1997)
บ้านป่าเลา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

69 **Terraced rice fields** นาขั้นบันได

Ban Paklang, Pua district, Nan province (2012) 71
บ้านป่ากลาง อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๕๕) 70

Swiddens previously planted with paddy are nowadays used for various kinds of crops. Here, villagers harvest ginger and put the roots into plastic bags to load them onto the middleman's pick-up. The ginger will be pickled and most of it exported to Japan.

ปัจจุบัน ชาวบ้านปลูกพืชผลหลากชนิดในไร่
หญิงในภาพกำลังเก็บขิงลงถุงพลาสติก
เพื่อจะขนขึ้นรถกระบะของพ่อค้าคนกลาง
ขิงเหล่านี้จะถูกนำไปดองและส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น

Ban Pakluey, Chomthong district, Chiang Mai province (1984)
บ้านป่ากล้วย อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ (๒๕๒๗)

72

While promoting new cash crops, the Thai government enforced its opium eradication policy. Villagers were encouraged to gather their opium products and seeds and to burn them in public ceremonies.

รัฐบาลไทยดำเนินโครงการตามนโยบายขจัดการปลูกฝิ่น โดยชักชวนให้ชาวบ้านนำเมล็ดพันธุ์และผลผลิตของตนมาเผารวมกันที่กลางลานหมู่บ้าน

73. An Akha lady harvesting the coffee trees. Coffee was introduced to area by the Thai-German Highland Development Programme in the 1980s. However, it became a major source of income for the villagers only in early 2000s, following the growing popularity of coffee drinking among urban Thais and the improving connections to world markets.
74. With the development of cash-crop agriculture, pesticides and fertilizers are intensively used in the highlands, thereby generating soil pollution and health hazards.

73. หญิงอาข่ากำลังเก็บผลกาแฟ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงไทย-เยอรมัน แนะนำกาแฟให้แก่ชุมชนแถบนี้ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๐ หากกาแฟก็เพิ่งทำรายได้ดีในช่วงสิบปีที่ผ่านมานี้ เมื่อผู้คนในเมืองนิยมดื่มกาแฟกันมากขึ้น และการเปิดตลาดส่งออกไปต่างประเทศ
74. เมื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจได้รับความนิยมแพร่หลายขึ้น ชุมชนบนพื้นที่สูงก็เริ่มใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษและเป็นภัยต่อสุขภาพ

Ban Doichang, Chiang Rai province (2008)
บ้านดอยช้าง อ.แม่สรวย จ.เชียงราย (๒๕๕๑)

73

Pai district, Mae Hong Son province (2011)
อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๕๔)

74

PRAYING

ไหว้

The religions of the highlanders of Northern Thailand are often labelled as “animist” and contrasted with those of the Buddhist lowlands. Such a clear-cut distinction proves far too simplistic however, if only because many highlanders have for long adopted Buddhism, while conversely, lowlanders have retained many non-Buddhist cults in their religious practices.

The highlanders and the lowlanders share similar beliefs in souls – and their rebirth, and in various kinds of spirits (of places, of ancestors), which are usually propitiated though animal sacrifice and can be revealed in trances, dreams or prophecies. Although Buddhism in theory opposes such practices, it has for long been coexisting with local cults rather than suppressing them.

Theravada Buddhism is considered the latest manifestation of a long-term Indian cultural influence that has pervaded Southeast Asian populations under various forms (Mahayana Buddhism, Hinduism) and along different channels. Consequently, even when they did not adopt Buddhism, highlanders have kept in their corpus of religious beliefs and practices some imprints of Indian influences and therefore they are never fully or radically in opposition with the worldviews of the lowlanders.

ศาสนาของชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมักถูกเรียกว่าเป็น "การถือผี" ซึ่งดูเหมือนจะอยู่ตรงข้ามกับศาสนาพุทธของคนไทยพื้นราบ อย่างไรก็ตาม การจำแนกแยกขาดเช่นนี้อาจผิวเผินเกินไป เนื่องจากคนบนพื้นที่สูงจำนวนมากเป็นพุทธศาสนิกชนมานานแล้ว ในขณะที่ คนพื้นราบเองก็ยังคงพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมที่มิใช่พุทธอยู่ไม่น้อย ทั้งคนบนพื้นที่สูงและพื้นราบต่างมีความเชื่อคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับจิตวิญญาณ รวมถึงความเชื่อใน "ผี" หรือเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งมักต้องบูชาเซ่นไหว้ด้วยสัตว์ และเปิดเผยตนผ่านการทำนายฝัน หรือเข้าทรง การปฏิบัติเหล่านี้มิได้เป็นข้อห้าม หากยังคงดำเนินอยู่ในท้องถิ่นพื้นราบแม้จะมิได้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาพุทธก็ตาม

ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเป็นหนึ่งในอิทธิพลวัฒนธรรมอินเดีย ซึ่งรวมถึงศาสนาฮินดูและพุทธนิกายมหายานที่ได้แผ่ขยายสู่กลุ่มประชากรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ในอดีต ด้วยเหตุนี้ แม้ในกลุ่มชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่ไม่ได้เป็นพุทธศาสนิกชน ก็ยังคงมีความเชื่อและวิถีปฏิบัติบางประการตามอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียอยู่ การมองโลกของคนบนพื้นที่สูงจึงถือได้ว่ามิได้ขัดแย้งอยู่ตรงข้ามกับคนพื้นราบแต่อย่างใด

Ban Letongku, Umphang district, Tak province (2006)
บ้านเลตองคุ อ.อุ้มผาง จ.ตาก (๒๕๔๙)

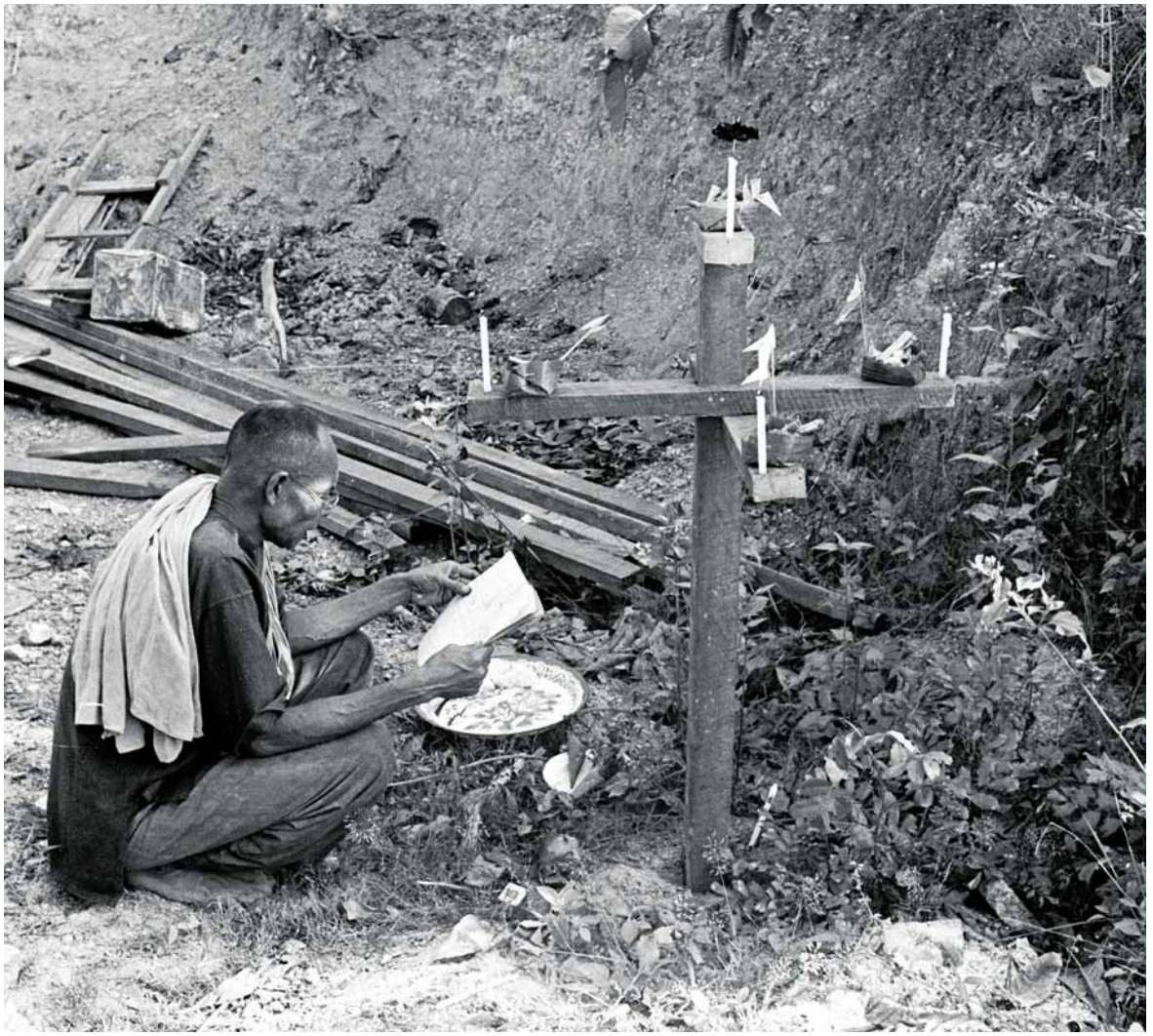
75

Bu Ata ritual among the Talaku Karen. Villagers load a bamboo raft full of fruits and let it flow downriver to offer new products for Goddess of Water

พิธีกรรมของชาวกะเหรี่ยงตะละกู่บ้านเลตองคุ ชาวบ้านปล่อยแพไม้ไผ่บรรทุกผลไม้ให้ลอยไปตามแม่น้ำ เพื่อบูชาเจ้าแม่คงคา

Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1967)
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๐)

76

พิธีไหว้เจ้าแห่งทิศทั้งสี่
ในการสร้างอาคารโรงอบใบยาสูบใหม่

Ritual related to new building work at a tobacco drying station: offerings to the Spirits of the Four Directions.

Mae Chaem district, Chiang Mai province (2006)
อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๙)

77

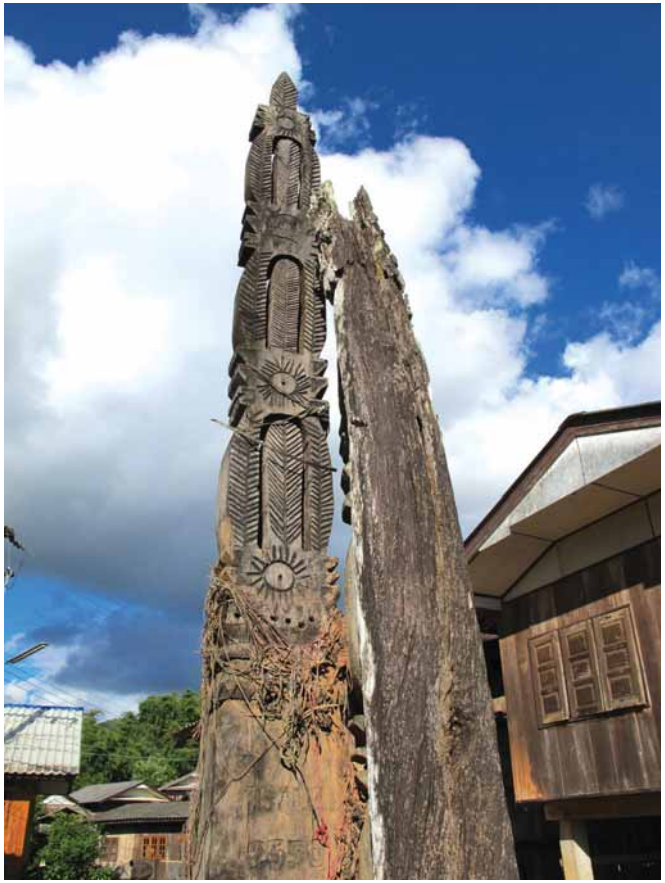

Erection of the community pole at the centre of the village. The ritual is very important among Lawa settlements. It intends to strengthen the social links inside the village and to ask for protection to the tutelary spirits.

พิธีตั้งเสาสะกั้งหรือเสาหลักหมู่บ้าน ณ ใจกลางชุมชนลัวะ
นอกจากจะเป็นการขอความคุ้มครองจากเทพยดาและเจ้าที่แล้ว
ยังเป็นการเสริมสัมพันธ์ในชุมชนให้แข็งแกร่ง

Ban Dong, Mae La Noi district, Mae Hong Son province (2010)
บ้านดง อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๕๓)

78

Carved community post at the centre of Ban Dong village.

ยอดเสาสะกั้งที่แกะสลักด้วยลวดลายสวยงาม
ณ ใจกลางชุมชนลัวะบ้านดง

79. In the first half of July, when the rice is half grown, various spirits who have been asked to leave the swidden during clearing are feasted and asked to help the rice grow. A chicken is offered to all the spirits of the field, requesting their help in protecting the rice crop from insects and pests.
80. The village priest offers chicken and whisky to the Lord of the Land and Water who is said to live on a hill nearby the village and is a powerful spirit famous in Karen folklore.

ต้นเดือนกรกฎาคม เมื่อข้าวที่ปลูกไว้เริ่มตั้งลำต้น ชาวกะเหรี่ยงจะประกอบพิธีกรรม
เพื่อขอให้เหล่าเจ้าและเทพยดาที่เคยหลีกทางให้กับการถางไร่ได้กลับมาคุ้มครองดูแล
ข้าวให้เติบโตงอกงาม ปราศจากศัตรูพืช ผู้นำทางความเชื่อของชุมชนทำการเซ่นไก่และเหล้า
ให้เจ้าที่ที่เชื่อว่าเป็นผู้ดูแลในพื้นที่

Mae Taeng district, Chiang Mai province (1992)
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๕)

81

The chicken bones are used for predicting luck among the household members. This is a common practice among various populations, especially at the New Year period.

หลายกลุ่มชาติพันธุ์ใช้กระดูกไก่เสี่ยงทายโชคชะตา
การทำนายเช่นนี้มักกระทำในช่วงปีใหม่

Near Wat Xieng Tueng, Luang Namtha province, Laos (2008)
ใกล้วัดสิงเตือง แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๕๑)

82

Offering to the spirits sometimes involves the making of a small clay figurine.

การไหว้เจ้าและเทพยดาอาจใช้
ตุ๊กตารูปปั้นดินเผาร่วมด้วย

Ban Maw Wakhi, Mae Wang district, Chiang Mai province (2009) 83
บ้านมอวาคี อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่

Traditional wrist tying for family members in a Karen household. The entire sequence is also called *su khwan* or recalling the soul.

พิธีผูกข้อมือของชาวกะเหรี่ยงคือการเรียกขวัญของสมาชิกในครอบครัว

Sueb Chata rituals renew, or prolong the life of the village, prevent troubles and enhance the social cohesiveness of the community. Fruit is offered to local deities and monks bless the attendants to the ritual.

พิธีสืบชะตาหมู่บ้านกะเหรี่ยง ประกอบไปด้วยการเซ่นไหว้เทพยดาด้วยผลไม้ และการให้พรจากพระสงฆ์

Ban Huey San, Mae Chaem district, Chiang Mai province (2012) 84
บ้านห้วยส้าน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๕)

Ban Lahoob, Mae Hong Son province (2010)
บ้านละอูบ อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๕๓) 85

Lawa villagers conduct a ritual for the tutelary spirit of their settlement. Each clan sacrifices a buffalo. Various parts of the body of the buffalo are tied together and suspended from the ritual post near each clan house.

ชาวลัวะร้อยชิ้นเนื้อควายสำหรับเซ่นไหว้เจ้าที่ไว้ยังเสาพิธีหน้าบ้าน

Ban Bo Kluea, Bo Kluea district, Nan province (2006)
บ้านบ่อเกลือ อ.บ่อเกลือ จ.น่าน (๒๕๔๙) 86

A buffalo is offered to the tutelary spirits during a three-day ritual for the salt wells of the village.

การเซ่นควายในพิธีกรรมสำหรับบ่อเกลือของหมู่บ้าน

Mae Fa Luang district, Chiang Rai province (1994) 88
อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๓๗) 87 89

Buffalo sacrifice for the funeral of an Akha elder. The ritual performer kills the animal with a spears. As soon as the injured buffalo falls, villagers hurry around him. Women throw water into its nostrils to quicken death and stop the animal's groans while men press a log on its rear in order to prevent the buffalo from rising up again.
Once the buffaloes are dead, the villagers cover them with paddy grains to provide the buffalo with food in its next life and propitiate for a good harvest.

การใช้ควายเซ่นไหว้ในงานศพของผู้เฒ่าชาวอาข่า ผู้นำพิธีกรรมใช้หอกแทงควายให้ล้มลง แล้วชาวบ้านก็จะเข้าไปรุมล้อม ช่วยให้ควายจบชีวิตเร็วขึ้น จากนั้นพวกเขาจะคลุมหัวของสัตว์ที่สละตนให้แก่การเซ่นไหว้นี้ด้วยข้าวเปลือก เพื่อให้เป็นอาหารในชาติหน้า และเพื่อขอให้ช่วยคุ้มครองดูแลผลผลิตให้งอกงามด้วย

Ban Lahoob, Ma La Noi district, Mae Hong Son province (2010)
บ้านละอูบ อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๕๓) 90

Sharing out the meat is also an important moment in many of the rituals that involve animal sacrifice. Here, a Lawa villager shares out the meat of a buffalo and a cow that were sacrificed during the ritual for the community pole of the village.

สำหรับพิธีกรรมที่มีการฆ่าสัตว์เพื่อเซ่นไหว้ ช่วงเวลาสำคัญ
คือการแบ่งปันเนื้อสัตว์ให้แก่สมาชิกในชุมชน ชาวลัวะในภาพกำลังแบ่งเนื้อวัว
และควายที่ใช้ในพิธีตั้งเสาหมู่บ้านให้ทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน

A famous ritual involving buffalo sacrifice takes place each year at Wat Doi Kham near Chiang Mai late May or early June. The ceremony is conducted by lowland Thai for the tutelary spirits of Chiang Mai, Phu Sae and Ya Sae.

พิธีเซ่นควายเลี้ยงผีปู่แสะย่าแสะผู้ดูแลรักษาเมืองเชียงใหม่
จัดเป็นประจำทุกเดือนพฤษภาคมหรือต้นมิถุนายนที่วัดดอยคำ
เพื่อป้องกันสิ่งเลวร้ายเข้าหมู่บ้าน

Mueang district, Chiang Mai province (late 1990s)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (ราวช่วงปี ๒๕๔๐) 91

Ban Pa Lao, Mae Chaem district, Chiang Mai province (1997)
บ้านป่าเลา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

92

Objects put on the altar during a ritual conducted in the swidden for the soul of rice: silver rings, old coins, beads, shells, chicken meat and chilies.

เครื่องบูชาในพิธีเซ่นผีข้าว ประกอบไปด้วยแหวนเงิน
เหรียญเก่า ลูกปัด เปลือกหอย เนื้อไก่ และพริก

Ban Dong Luang, Mae Sarieng, Mae Hong Son province (1981)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๒๔)

93

A protective bamboo star is hung on the entrance door of a Karen village, among other bamboo symbols.

ตาเหลวเหนือประตูทางเข้าหมู่บ้านกะเหรี่ยง
ห้อยอยู่ท่ามกลางสัญลักษณ์ที่ทำจากไผ่ชิ้นอื่น

Ban Mae Tob Nuea, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 94 95
บ้านแม่ต๊อบเหนือ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑) 96

Karen have for long been in contact with Buddhist lowland populations (Mon, Burmese and Thai) and have adopted many Buddhist values and practices. Here, S'gaw Karen villagers and monks are circumambulating a new stupa.

ชาวกะเหรี่ยงส่วนหนึ่งรับเอาความเชื่อและ
วิถีปฏิบัติของศาสนาพุทธมาจากการติดต่อ
สัมพันธ์กับคนไทย พม่า หรือ มอญ
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน
ชาวกะเหรี่ยงในภาพกำลังเดินเวียนรอบเจดีย์
ที่สร้างใหม่ตามทักษิณาวัฏ

Ban Khapuang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านคะปวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

97

Ordination: procession of the "jewel child" *(hae luk kaeo)* among Shan villagers.

พิธีบวชลูกแก้วของชาวไทใหญ่

Ban Pa Mak, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 98
บ้านป่าหมาก อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

Ordination: procession of the "jewel child" *(hae luk kaeo)* among S'gaw Karen villagers

ชาวกะเหรี่ยงสะกอกับพิธีบวชลูกแก้ว

Ban Pa Mak, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านป่าหมาก อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑) 99

S'gaw Karen villagers and monks on hill with a stupa after completion of an ordination

ชาวบ้านกะเหรี่ยงสะกอกับพระสงฆ์
หลังเสร็จพิธีบวชลูกแก้ว (บวชเณร)

Wat Phrabat Hueytom, Lamphun province (2010)
วัดพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน (๒๕๕๓) 100

Kruba Wong was a famous monk who rebuilt the Phrabat Hueytom temple and gathered a large number of Karen followers to live near the temple. His body is kept embalmed in the temple, covered with golden leaves. An important ritual takes place each year in May when devotees change the robe covering the embalmed body.

ครูบาวงศ์เป็นผู้รวบรวมชาวกะเหรี่ยงผู้ศรัทธาในตัวท่านและพระพุทธศาสนา
ให้มาอาศัยอยู่ในพื้นที่รอบวัดพระบาทห้วยต้มจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ ทุกวันนี้
สรีระสังขารของท่านยังได้รับการเก็บรักษาไว้ในวัด
มีการจัดพิธีเปลี่ยนผ้าจีวรหลวงในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

Offering food and paper money for ancestors in a Mien village. Both Hmong and Mien religious practices are influenced by Taoism but the Mien use Chinese script and coloured drawings representing deities as part of their ceremonies.

การเซ่นไหว้บรรพบุรุษด้วยอาหารและกระดาษเงินในหมู่บ้านเมี่ยน วิถีปฏิบัติของชาวเมี่ยนและม้งต่างได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิเต๋า ชาวเมี่ยนจะใช้ภาพเขียนสีและตัวอักษรจีนในพิธีกรรมของตน

Crafting

บรรจงประดิษฐ์

Handicrafts are well known markers of ethnic identity in Southeast Asia. They include most famously weaving and embroidery, but also basketwork, woodcarving and jewellery making. Though they are not crafts strictly speaking, tattoos and body paintings can also be added to this list, as elements of finery combining technical, ritual and aesthetic dimensions. None of these activities is exclusively practised nor entirely ignored by any of the highland ethnic groups. Rather, specializations and distinctive patterns appeared in the course of time as a result of technical choices, cultural influences, economic networks and aesthetic preferences.

Photography, along with tourism, was instrumental in making these ethnic crafts widely known among the general public, first in Thailand and more recently in Laos and in Vietnam. The visual exoticism it conveys facilitated the perception of highland cultures as a colourful mosaic, with specific costumes and designs attributed to each ethnic group; hence the success of the “ethnic catalogues” promoted for political and commercial purposes. Such a perspective risks freezing the ethnic costume into an archetype, isolating it from its broader social and historical context. It especially tends to downplay individual variations introduced by local tastes, neighbours’ influence or fashion.

ศิลปะหัตถกรรมเป็นเครื่องบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์รูปแบบหนึ่ง หัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงได้แก่การทอและปักผ้า การจักสาน การแกะสลักไม้ การทำเครื่องประดับ และรวมถึงการสักรอยเขียนสีบนร่างกาย ซึ่งมีทั้งองค์ประกอบ ด้านการใช้เทคนิค แง่มุมทางความเชื่อ และสุนทรียศาสตร์ ศิลปะหัตถกรรมทุกประเภทดำรงอยู่ในทุกในวัฒนธรรมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ หากความเชี่ยวชาญเฉพาะและรูปแบบที่แตกต่างเป็นผลมาจากการเลือกสรรเทคนิค อิทธิพลทางวัฒนธรรม เครือข่ายทางเศรษฐกิจ และรสนิยมทางความงามของแต่ละกลุ่มชน

การถ่ายภาพที่ก้าวเข้ามาพร้อมกับการท่องเที่ยว ทำให้ศิลปะหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นที่รู้จักของสาธารณชนมากขึ้น ความงามอันเป็นเอกลักษณ์นี้ก่อให้เกิดทัศนะว่าวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงหมายถึงเพียงหัตถกรรมหลากลวดลายสีสัน หรือรูปแบบการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของ "แคตาล็อกชาติพันธุ์" เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าและการเมือง ทัศนะดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการแช่แข็งเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นต้นแบบที่โดดเดี่ยวจากบริบททางประวัติศาสตร์และสังคม อีกทั้งยังอาจบดบังความหลากหลายของบุคคลตามรสนิยม อิทธิพลของเพื่อนบ้าน หรือแฟชั่นได้

unknown (1989)
ไม่ปรากฏสถานที่ถ่ายภาพ (๒๕๓๒)

104

Two Pwo Karen men exhibits their tattooed thighs. Among some ethnic groups, the men also used to tattoo their bellies and their calves. Tattoos were believed to protect from injuries, sickness, bad luck or black magic.

การสักถือว่าจะทำให้หนังเหนียว และเป็นการคุ้มครองจากความเจ็บป่วย โชคร้าย หรือการถูกปล่อยมนต์ดำเข้า

Ban Konkud, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1995)
บ้านคอนกุด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘)

105

An unmarried Khmu girl wears a white turban pinned with small cowry shells found in the river and assembled with coloured cotton strings.

หญิงสาวโสดชาวขมุโพกศีรษะด้วยผ้าสีขาว ประดับเปลือกหอยจากแม่น้ำ
ที่ร้อยเข้าด้วยกันด้วยไหมสีสด

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

106

For weddings and funerals the older Karen girls wear their best dresses, pin their hair up in a mushroom shape and add frangipani flowers.

สำหรับงานประเพณีสำคัญ หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์ผู้นี้
เกล้าผมเป็นทรงหมวกด้วยกิ๊บเงินประดับดอกลั่นทม
และสวมใส่ชุดพร้อมเครื่องประดับที่งดงามที่สุดของเธอ

Ban Letongkhu, Umphang district, Tak province (2002)
บ้านเลตองคุ อ.อุ้มผาง จ.ตาก (๒๕๔๕)

107

Two young Karen girls with facial decoration and wild yellow orchids in their hair.

หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงตกแต่งใบหน้าอย่างงดงามและประดับผมด้วยกล้วยไม้สีเหลือง

Facial decoration among Karen villagers, Burmese style, with thanaka and white powder.

กะเหรี่ยงตะละกู่แต่งหน้าด้วยแป้งทานาคาสีเหลืองและแป้งสีขาวเป็นลวดลาย

Ban Letongkhu, Umphang district, Tak province (2002)
บ้านเลตองคุ อ.อุ้มผาง จ.ตาก (๒๕๔๕) 108

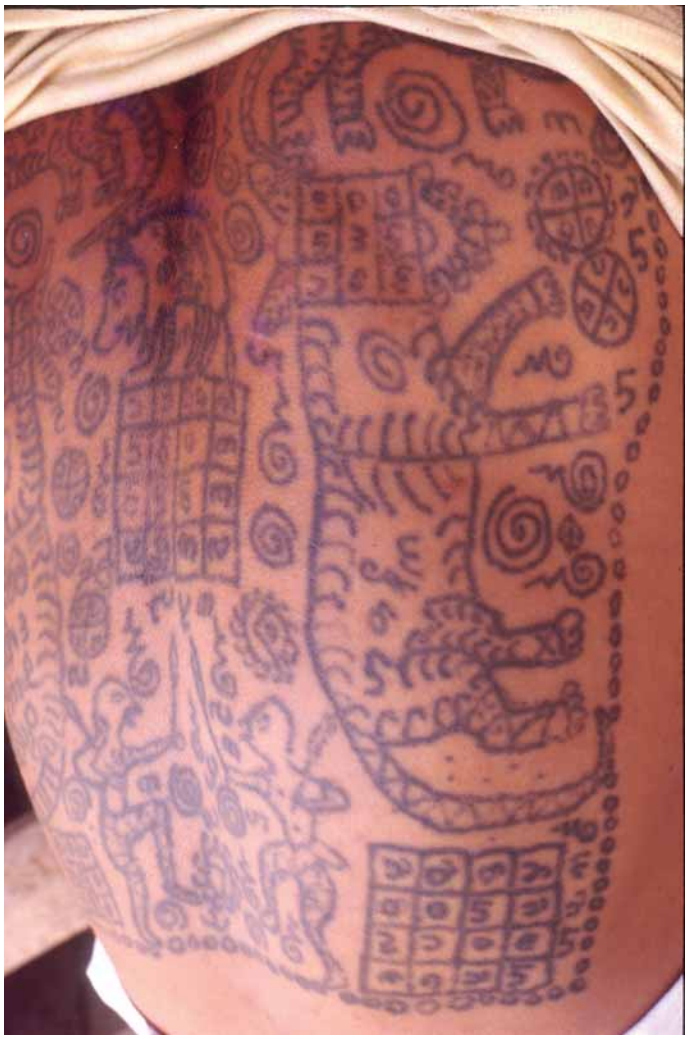

Ban Letongkhu, Tak province (2002)
บ้านเลตองคุ อ.อุ้มผาง จ.ตาก (๒๕๔๕) 109

The ritual performer of a Talaku Karen village displays his tattoos.

ผู้นำพิธีกรรมชาวกะเหรี่ยงตะละกู่กับรอยสักของเขา

Tattoos traditionally often included representations of animals and magical diagrams.

ลายสักดั้งเดิมมักเป็นรูปสัตว์หรือยันต์

Unknown (1989)
ไม่ปรากฏสถานที่ถ่ายภาพ (๒๕๓๒)

112

These symbols varied with different tattooists as well as the ethnic identity or the personal tastes of the tattooed person.

ลายสักต่างกันไปในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และยังขึ้นอยู่กับช่างสักรวมถึงความชอบของตัวผู้สักเอง

Pratu Pa, Ngao district, Lampang province (2011)
ประตูผา อ.งาว จ.ลำปาง (๒๕๕๔)

113

Young tattooed men take part in a ritual for the tutelary spirits of Pratu Pa.

ชายหนุ่มเผยรอยสักที่แผ่นหลังในพิธีกรรมสักการะเทพเทวดาที่ประตูผา

The tattooist works on the leg of a Karen man. He uses an iron needle and natural ink made from a variety of dried herbs mixed with resin. Most importantly he also recites magic formulas *(khata)* during his work.

ช่างสักใช้เข็มเหล็กและหมึกสีธรรมชาติสักรอยลงบนท่อนขาของชายชาวกะเหรี่ยง โดยท่องคาถาไปด้วย เมื่อเสร็จแล้วรอยสักจะคลุมตลอดท่อนขาถึงสะโพก บางกลุ่มชาติพันธุ์นิยมสักหน้าท้องหรือน่อง

Ban Konkoud, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (2006)
บ้านคอนกุด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๔๙) 116

Ban Konlang, Luang Namtha province, Laos (2006)
บ้านคอนล่าง แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๔๙) 117

Ban Sakaen, Luang Namtha province, Laos (2006)
บ้านสะเก็น แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๔๙) 118

116. Basketry is an important male activity among many highland groups. Khmu and Lamet, as well as other Mon-Khmer speaking populations, are famous for the quality of their basketwork.
117-118. the shape of the basket on picture no. 118 is typical of Khmu Rok subgroup, while the basket on picture no. 117 is made by their close neighbours, the Khmu Lue

116. งานจักสานเป็นกิจกรรมสำคัญของผู้ชายหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวขมุและละเม็ด รวมถึงกลุ่มประชากรที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรอื่น ๆ มีชื่อเสียงในฝีมือจักสานมาก
117-118. รูปทรงงานสานอาจบ่งบอกถึงกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มย่อยของชาติพันธุ์หนึ่ง ตัวอย่างเช่น ตะกร้าสานภาพซ้ายนี้เป็นของชาวขมุรอก และใบด้านขวาเป็นของชาวขมุลื้อ

Ban Pa Hia,Mae Chaem district, Chiang Mai province (1997)
บ้านป่าเหียะ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

119 120

119-120. The Karen girl sits on the floor with their legs extended under the loom and their back supported by a wide leather strap. Portable looms are quite common among highlanders.

119-120. หญิงกะเหรี่ยงสกอว์นั่งเหยียดขาทอผ้าบนพื้น แถบหนังของกี่คล้องรับน้ำหนักไว้ที่เอว กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมักทอผ้าด้วยกี่คล้องเอวที่พกพาย้ายที่ได้สะดวก

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

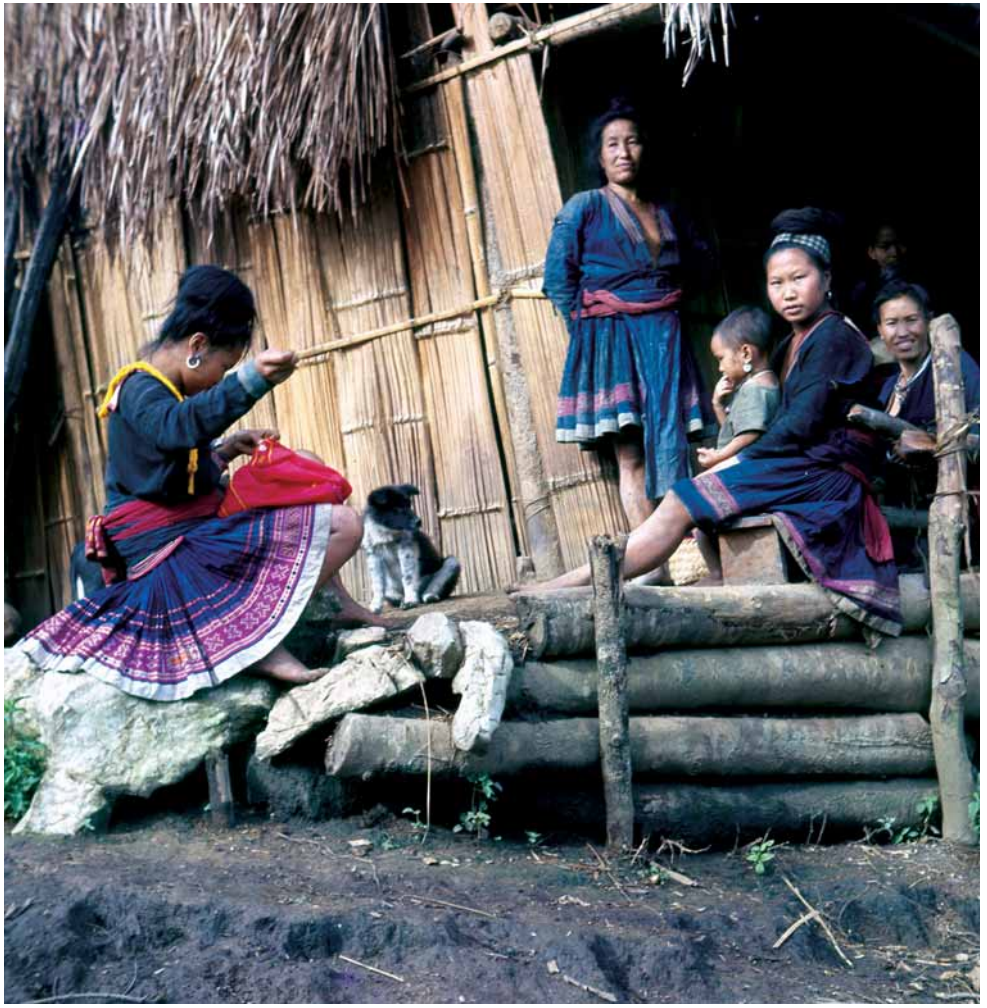
121

121. This Karen girl is weaving red cloth for the sarong of a married woman

121. หญิงชาวกะเหรี่ยงโปว์ทอชิ่นสีแดงไว้ใช้หลังแต่งงาน

Ban Kang Ho, Pua district, Nan province (1964)
บ้านค้างฮ่อ อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๐๗)

122

Doing needle work is often a social activity.

การปักผ้าเป็นกิจกรรมเข้าสังคม
ของผู้หญิงม้ง

Ban Mae Khi, Mae Rim district, Chiang Mai province (1995)
บ้านแม่ขิ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๘)

123

The Hmong girl is doing embroidery to decorate her hemp skirt.

หญิงสาวชาวม้งปักผ้า
สำหรับตกแต่งกระโปรง
ใยกัญชงของเธอ

Hmong traditionally use hemp instead of cotton to make their clothes. The designs are drawn using the batik technique. They dip metal sticks into hot wax and dye the cloth with indigo.

ชาวม้งนิยมใช้ใยกัญชงทอผ้า มากกว่าฝ้าย วาดลายผ้า ด้วยแท่งเหล็กจุ่มขี้ผึ้งร้อน แล้วย้อมสีด้วยคราม

Ban Nong Hoi, Mae Rim district, Chiang Mai province (1998)
บ้านหนองหอย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๘)
124

Ban Mae Khi, Chiang Mai province (1998)
บ้านแม่ขิ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๑)
125

Ban Mae Khi, Chiang Mai province (1995)
บ้านแม่ขิ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๘)
126

Ban Mae Khi, Mae Rim district, Chiang Mai province (1995)
บ้านแม่ขิ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๘)

127

Modern sewing machines started to be widely used during the 1990s, making textile work easier and quicker. With modern sewing machines, women tend to use mostly nylon fabrics bought from a market. The designs have also changed dramatically.

จักรเย็บผ้าเริ่มเป็นที่นิยมตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๙๐ และหญิงชาติพันธุ์บางกลุ่มก็หาซื้อผ้าไนล่อนมาตัดเย็บเสื้อผ้าใส่ การเย็บผ้าด้วยจักรทำให้งานเสร็จได้อย่างรวดเร็ว และทำให้รูปแบบของเครื่องแต่งกายเปลี่ยนไปมาก

Ban Tup, Hueysay District, Bokeo province, Laos (2009)
บ้านตุ๊บ เมืองห้วยซาย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (๒๕๕๒)

128

Modern clothes and Lao-style skirts are increasingly common among the young Hmong of Laos. However, traditional embroidery is still an important activity, both for trade and for daily use, as shown here by the colourful fabric used by this young woman to carry her son on her back.

การสวมเสื้อตามสมัยนิยมกับซิ่นลาวเป็นที่นิยมมากขึ้นในหมู่หนุ่มสาวม้งลาว อย่างไรก็ดี การปักผ้าแบบดั้งเดิมก็ยังคงมีความสำคัญ ทั้งเพื่อการค้าและสำหรับใช้ในครัวเรือน หญิงในภาพนี้ผูกเป้อุ้มลูกชายที่ทำด้วยผ้าปักสีสดใสของตน

Mueang district, Chiang Mai prov. (2009) 129
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๒)

Ban Tonlung, Mae Taeng district, Chiang Mai province (2009) 131
บ้านต้นลุง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑)

Ban Tonlung, Mae Taeng district, Chiang Mai province (1998) 130
บ้านต้นลุง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๑)

129. A Lisu bag, part of Mrs Otome Klein Hutheesing's collection. While this kind of bag is very common among Southeast Asian peoples, shapes and patterns vary from one ethnic group to another.
130-131. Colourful bands of embroidered fabric traditionally used as belts or straps are now produced to sell to visitors in a tourist Lisu village near Chiang Mai. The belt on the left displays Lahu patterns while the others have Lisu patterns. These fabrics are still used by the locals.

129. ย่ามลีซูสะสม
คุณโอโทเม่ ไคลน์ ฮัทธีสิง
ย่ามของแต่ละกลุ่ม
ชาติพันธุ์มีรูปแบบ
แตกต่างกันไป
130-131. แถบผ้าปัก
สำหรับเข็มขัดหญิง
ชาติพันธุ์ ที่ทำไว้ขายให้
นักท่องเที่ยว เข็มขัด
ด้านซ้ายเป็นของ
หญิงลาหู่และด้านขวา
เป็นของหญิงลีซู

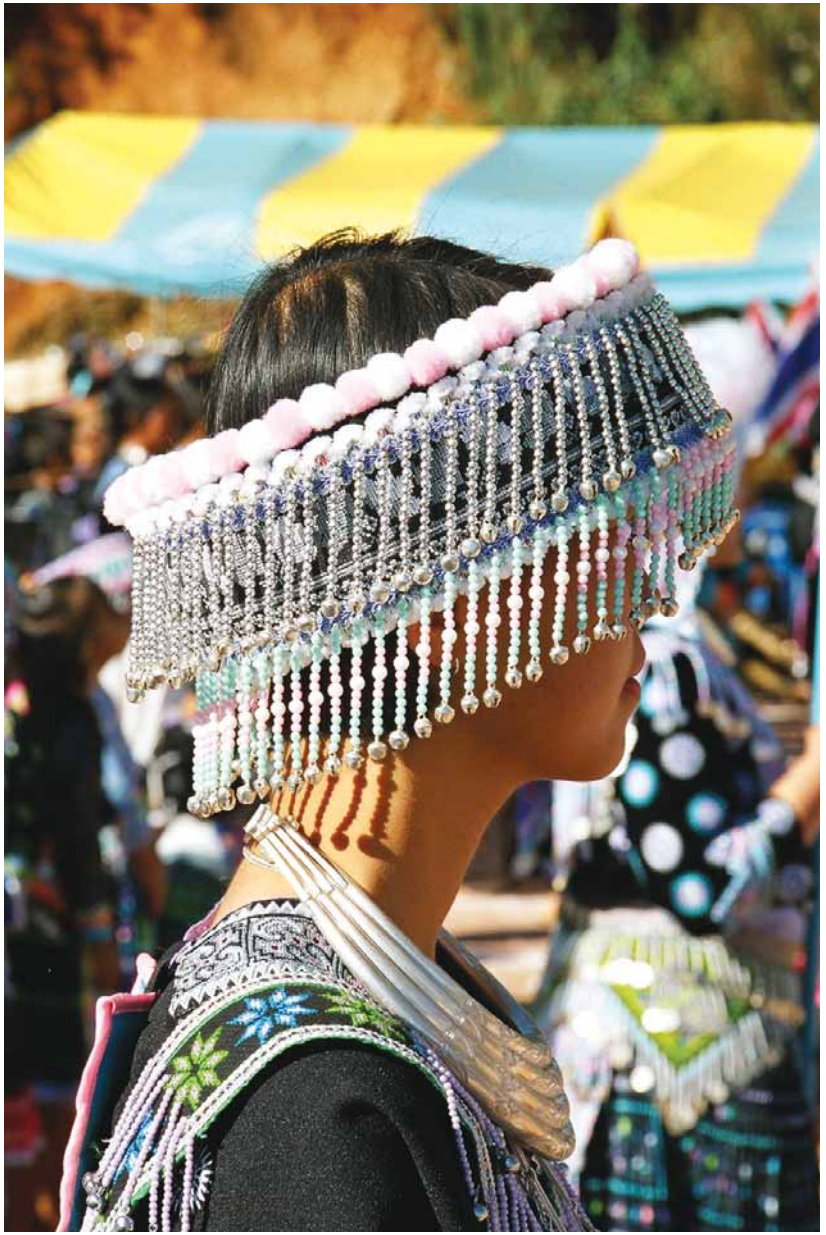

132-134. ช่างเงินชาวลีซูทำเครื่องประดับให้หญิงลีซูสวมใส่ ซึ่งรวมถึงแผงระย้าและดุมเงินที่สวมทับหน้าอกและแผ่นหลัง รูปแบบเครื่องเงินส่วนใหญ่จำลองมาจากธรรมชาติ งานทำเครื่องเงินนี้กลายเป็นงานเต็มเวลาเพื่อหารายได้ เมื่อเขาเริ่มทำเครื่องประดับเพื่อขายให้แก่ ชาวลีซูจากชุมชนใกล้เคียง กลุ่มชาติพันธุ์อื่น หรืออาจรวมถึงนักท่องเที่ยวด้วย

132-134. A Lisu silversmith produces decorations used by Lisu people, mostly women, for their traditional costumes which include pieces of silver on the neck and on the back. Such activity has also become a profitable full-time job as he started to sell on a large scale to Lisu people from other villages, as well as to members of other ethnic groups and, more rarely, to tourists. Patterns refer mostly to nature and are not necessarily related to the emblems of the clans which structure Lisu society.
Such activity has become a profitable full-time job as he started to sell on a large scale to Lisu people from other villages, as well as to members of other ethnic groups and, more rarely, to tourists.

Ban Nonghoi Mai, Mae Rim district, Chiang Mai province (2006)
บ้านหนองหอยใหม่ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๙)

135

Ban Ravae luang, Mae Fah Luang district, Chiang Rai province (2005)
บ้านระแวหลวง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๔๘)

136

135. An Unmarried Hmong girls wear their best attire during New Year celebrations. This style of decoration is a new fashion copied from the Hmong in China over the last two decades.
136. A belt with Lomi Akha design and four rows of decoration made of coloured beads, cowries and old Thai coins.

135. หญิงสาวชาวม้งในงานฉลองปีใหม่ แฟชั่นหมวกแบบใหม่นี้ได้แบบมาจากหญิงม้งจีน และเพิ่งได้รับความนิยมในสังคมม้งไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา
136. เข็มขัดของหญิงโลหมี้อ่าข่า ประดับด้วยลูกปัด เปลือกหอย และเหรียญเงินเก่า

Akha women start wearing headdresses at mid-adolescence. These headdresses are decorated by their owner, depending on her wealth, and each is unique. Decorations traditionally always include silver pearls or coins, but also monkey fur or chicken feathers. In recent times, those who cannot afford silver use tin plate instead.

หญิงอ่าข่าเริ่มใส่หมวกตั้งแต่ย่างสู่วัยรุ่น แต่ละคนตกแต่งหมวกของตนด้วยดุมเงิน เหรียญ ขนลิง หรือขนไก่ตามแต่ฐานะ ปัจจุบันส่วนใหญ่จะใช้แผ่นดีบุกแทนเงิน เหมือนสมัยก่อน

Ban Ravae luang, Mae Fah Luang, Chiang Rai province (2005)
บ้านระแวหลวง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๔๘) 137

Ban Ravae luang, Mae Fah Luang district, Chiang Rai province (2005)
บ้านระแวหลวง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๔๘) 138

Each headdress is unique but the general form also varies according to subgroups affiliation. The trapezoidal inscribed plate at the back of this headdress is typical of the married women among the Lomi Akha.

หมวกของหญิงอาข่าแต่ละคนต่างกันไป หากรูปทรงจะขึ้นอยู่กับกลุ่มย่อยของตน หมวกทรงสี่เหลี่ยมคางหมูนี้เป็นของหญิงโลหมี่อ่าข่าที่แต่งงานแล้ว

Ban Saenchai, Mae Fah Luang District, Chiang Rai province (1964)
บ้านแสนใจ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๐๗)

139

While Akha women wear headdresses, Akha men wear silver necklaces if their family is rich enough to afford them.

เด็กชายชาวอ่าข่าผู้มีฐานะประดับร่างกายด้วยสร้อยคอเงิน

Ban Maesa Mai, Mae Rim district, Chiang Mai province (1997)
บ้านแม่สาใหม่ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

140

A Hmong silversmith decorates a necklace. Both men and women traditionally wore such necklaces most of the time but the practice is rare today, except during the New Year festival.

ช่างเงินชาวม้งกำลังตกแต่งกำไลคอ ในอดีต ทั้งหญิงและชายชาวม้งจะสวมกำไลคอแบบนี้ในชีวิตประจำวัน หากปัจจุบันมักใส่เฉพาะในโอกาสสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่และงานแต่งงานเท่านั้น

Ban Chang Mo, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1995)
บ้านช่างหม้อ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๓๘)

141

A Karen woman walks toward her village while smoking a pipe made of bamboo and wood.

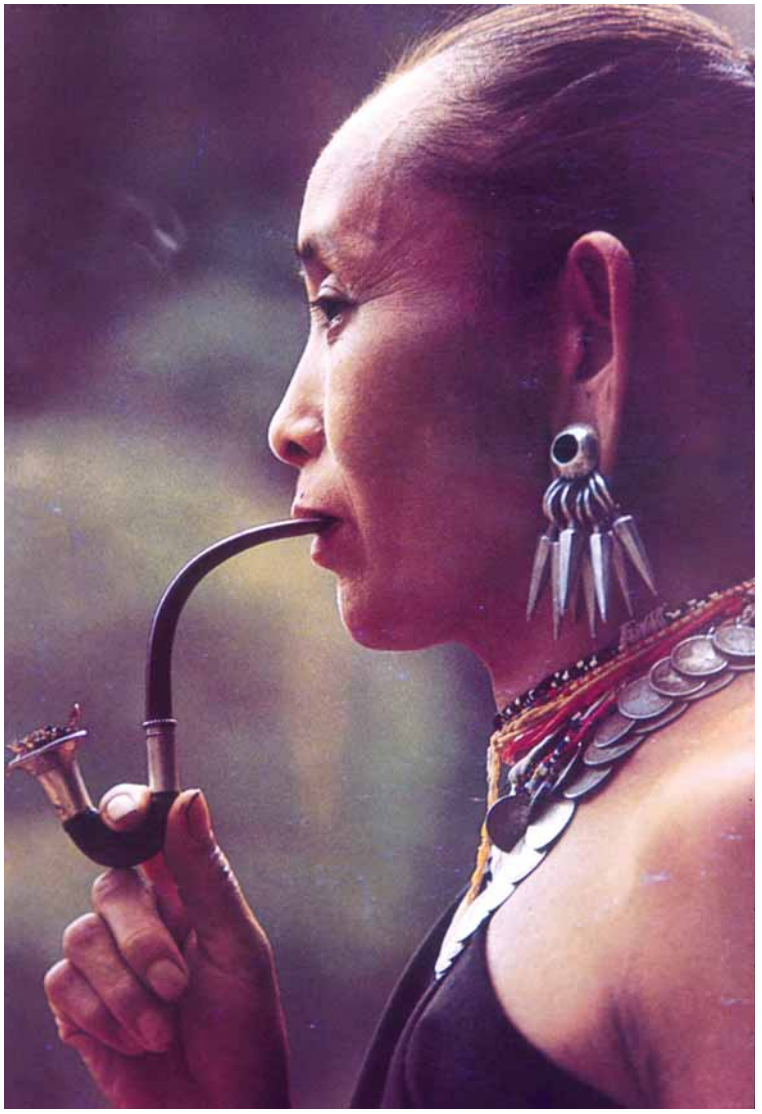
หญิงชาวกะเหรี่ยงโปว์สูบกล้องยาสูบที่ทำด้วยไม้ไผ่และไม้เนื้อแข็ง

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1983)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๓๘) **142**

A young Pwo Karen man in his best attire, including decorated hair clips, beads and a silver pipe.

หนุ่มชาวกะเหรี่ยงโปว์แต่งกายเต็มยศและประดับผมด้วยกิ๊บลูกปัด และเครื่องเงิน

Karenni village, Mueang district, Mae Hong Son province (1985)
อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๒๘) **143**

A Karenni woman smokes tobacco in her wooden pipe decorated with tin-plate. The use of such pipes is now more common for women than men among many upland ethnic groups.

หญิงกะเรนนีสูบกล้องไม้ที่ตกแต่งด้วยแผ่นดีบุก ทุกวันนี้ การสูบกล้องเป็นที่นิยมของหญิงชาติพันธุ์มากกว่าชาย

Playing

เล่น

Children's games do not sharply differ from one ethnic group to another, though some games have become more popular for some groups than others, such as the tops game or the wood cart races among the Hmong for instance.

Among adults, games often involve (or are centred on) music, dance and courtship and are played at special periods of the year. They tend to be more embedded in social and ritual life and as such they display important aspects of the group culture. In the contemporary Northern Thai context, some games have been turned into symbols of ethnic identity, such as the sword dance for the Lawa or the swing pole for the Akha.

การละเล่นของเด็ก ๆ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์อาจไม่ต่างกันมากนัก แม้การละเล่นบางประเภทจะเป็นที่นิยมในบางเผ่ามากกว่าเผ่าอื่น เช่น การเล่นลูกข่างและแข่งรถไม้ที่นิยมมากในกลุ่มชาวม้ง

การละเล่นของผู้ใหญ่มักกระทำในเทศกาลหรือช่วงเวลาพิเศษของปี และมักเกี่ยวข้องหรือมีดนตรี การเต้นรำ และการเกี้ยวพาราสีเป็นศูนย์กลาง การละเล่นของทุกกลุ่มชาติพันธุ์หยั่งรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตทางพิธีกรรมและสังคม ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงแง่มุมทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญยิ่ง ในบริบทปัจจุบัน การละเล่นบางประเภทได้กลายเป็นสัญลักษณ์ตัวตนของบางกลุ่มชาติพันธุ์ ดังเช่น การรำดาบของชาวลัวะ และการโล้ชิงช้าของชาวอ่าข่า เป็นต้น

Children's playground in
a resettled Akha village.

สนามเด็กเล่นในหมู่บ้านอ่าข่าใหม่

Ban Namdet Mai, Mueang Sing district, Luang Namtha province, Laos (1995)
บ้านน้ำเด็ดใหม่ เมืองสิง แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘) 144

During the rainy season, the children bring out their stilts, on which they navigate the mud. They are highly skilled on stilts.

เด็ก ๆ ชาวกะเหรี่ยง หยิบเอาไม้โถกเถก
ของตนออกมาเดินเล่นในดินโคลนช่วงฤดูฝน

Ban Mae Tho, Hot district, Chiang Mai province (1968)
บ้านแม่โถ อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ (๒๕๑๑)

147

147. A man lying on the floor spins a rope around and the other players jump to avoid it. This kind of game is popular during the Hmong New Year celebrations.

147. ชายที่นอนอยู่บนพื้นกำลังปั่นเชือกรอบตัวเพื่อให้ผู้เล่นคนอื่นกระโดดข้าม

148

148. Two men stage a sword fight during the Hmong New Year's celebrations. Swords used to be the main weapon in the past for many ethnic groups.

148. การละเล่นนี้เป็นที่นิยมในงานประเพณีปีใหม่ของชาวม้งเช่นกัน การดวลดาบในงานประเพณีปีใหม่ม้ง

149. Hmong boys and adults play with spinning tops. This game is popular during the Hmong New Year celebrations.

149. การเล่นลูกข่างเป็นที่นิยมของทั้งผู้ใหญ่และเด็กชายชาวม้ง โดยเฉพาะในช่วงงานประเพณีปีใหม่

Ban Huey Lueang, Mueang district, Tak Province (1963)
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๖)

149

Ban Dong, Mae La Noi district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านดง อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑) 150

Lua students demonstrate their skills during a stick fight. The floor is covered with rice straw to prevent injuries from falling.

หนุ่ม ๆ ชาวลัวะกำลังฝึกหัดศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้พลองบนลานดินที่คลุมไว้ด้วยฟาง เพื่อป้องกันการหกล้มบาดเจ็บ

Ban Huey Yen, Chiang Rai province (2010)
บ้านห้วยเย็น อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย (๒๕๕๓) 151

Performing a sword dance during the Khmu New Year festival. What used to be a serious affair in the past has now become mostly a show for tourists.

การรำดาบในงานปีใหม่ของชาวขมุ ดาบเคยเป็นอาวุธหลักของแทบทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ศิลปะการต่อสู้ในอดีตได้กลายเป็นศิลปะการแสดงให้นักท่องเที่ยวชมในปัจจุบัน

Ban Nong Hoi Mai, Mae Rim district, Chiang Mai province (2006)
บ้านหนองหอยใหม่ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๙)

152

Wooden cart racing has become an increasingly popular part of the celebrations of the Hmong New Year.

การแข่งรถไม้เป็นกิจกรรมในงานประเพณีปีใหม่ม้ง
ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย

Ban Mae Salaeb, Mae Fah Luang district, Chiang Rai province (1983)
บ้านแม่สะแลบ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๒๖)

153

Akha girls have a go on the swing nearby the village. Traditionally, the swing can be used only for a few days each year.

เด็กสาวอาข่าโล้ชิงช้า
การโล้ชิงช้าตามประเพณีดั้งเดิมจะกระทำ
ในช่วงเวลาที่กำหนดไม่กี่วันในแต่ละปีเท่านั้น

Ban Kmong Tha, Sangkhlaburi district, Kanchanaburi province (1985)
บ้านกองม่องทะ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี (๒๕๒๘)

154

A musical band plays in a Karen village during the festival for the sand chedis.

วงดนตรีพื้นบ้านในงานเทศกาลก่อเจดีย์ทรายในหมู่บ้านกะเหรี่ยง

Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Chiang Mai province (1989)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๓๒)

155

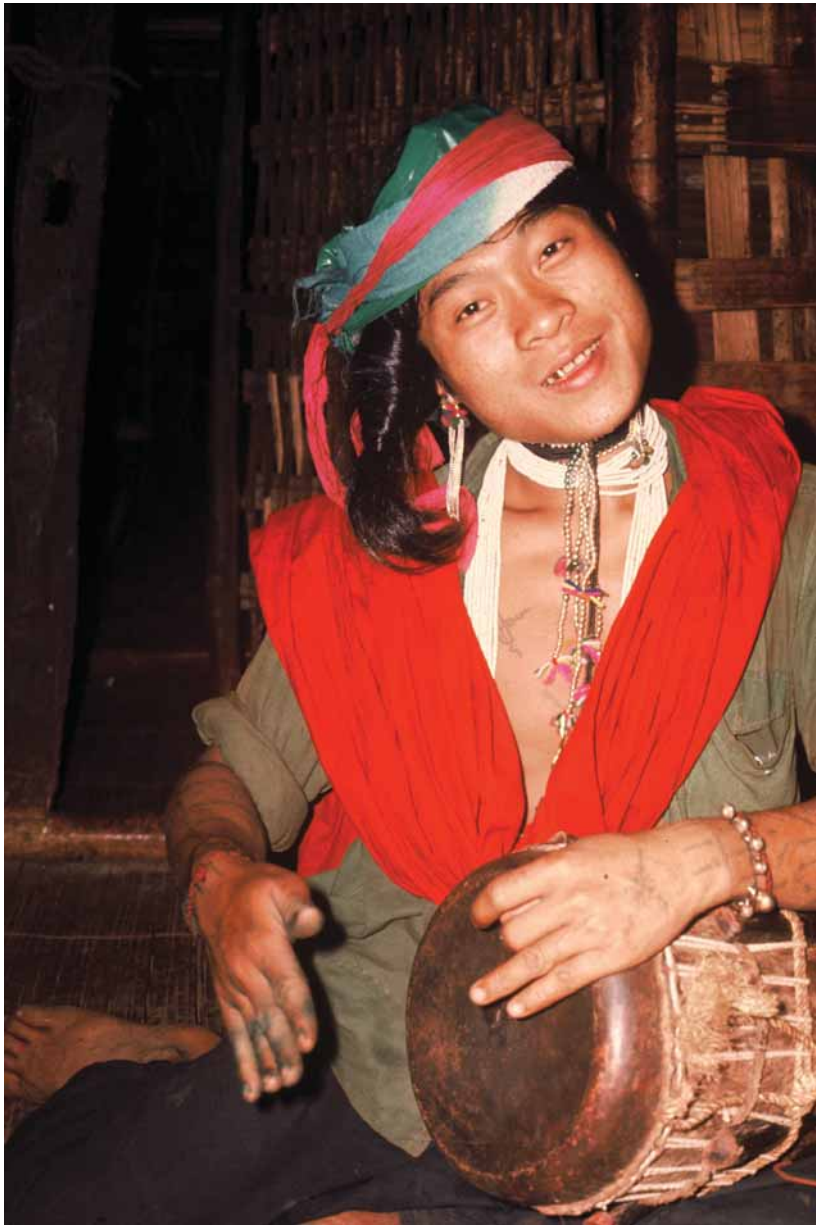

Gongs are used in various ritual occasions. They are not produced locally, but obtained in lowland villages.

ฆ้องเป็นเครื่องดนตรีฝีมือช่างพื้นราบ
ซึ่งนิยมใช้ในพิธีกรรมของชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

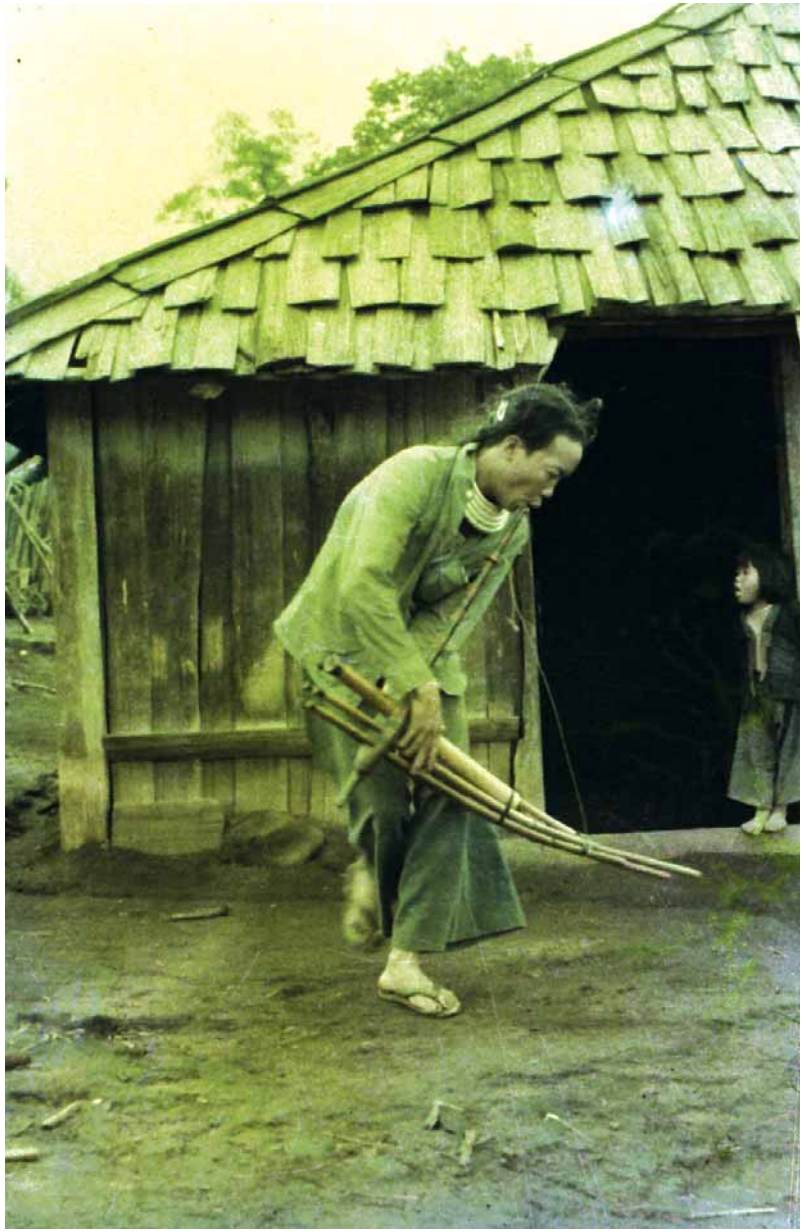
Ban Dongluang, Mae Sarieng district, Chiang Mai province (1968)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

156

A young Karen man plays drum during an engagement party.

ชายหนุ่มชาวกะเหรี่ยงกำลังตีกลองในงานพิธีหมั้น

A Hmong man dances and plays a reed pipe in front of his house. Such instruments are common to many different populations in Southeast Asia but the Hmong reed pipe differs by its curved shape.

ชายชาวม้งกำลังเป่าแคนเต้นรำอยู่หน้าบ้านตนเอง
แคนเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมแพร่หลาย
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
แคนม้งมีรูปทรงโค้งเป็นเอกลักษณ์ต่างจากแคนอื่น ๆ

Ban Khun Vang, Mae Wang district, Chiang Mai province (1985)
บ้านขุนวาง อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (๒๕๒๘)

157

A rock band is taking part in the Hmong New Year celebrations. They sing in Hmong language.

วงดนตรีป๊อบ-ร็อคม้งเล่นเพลงภาษาม้งในงานปีใหม่

Ban Mae Khi, Mae Rim district,Chiang Mai province (2008)
บ้านแม่ขิ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑)

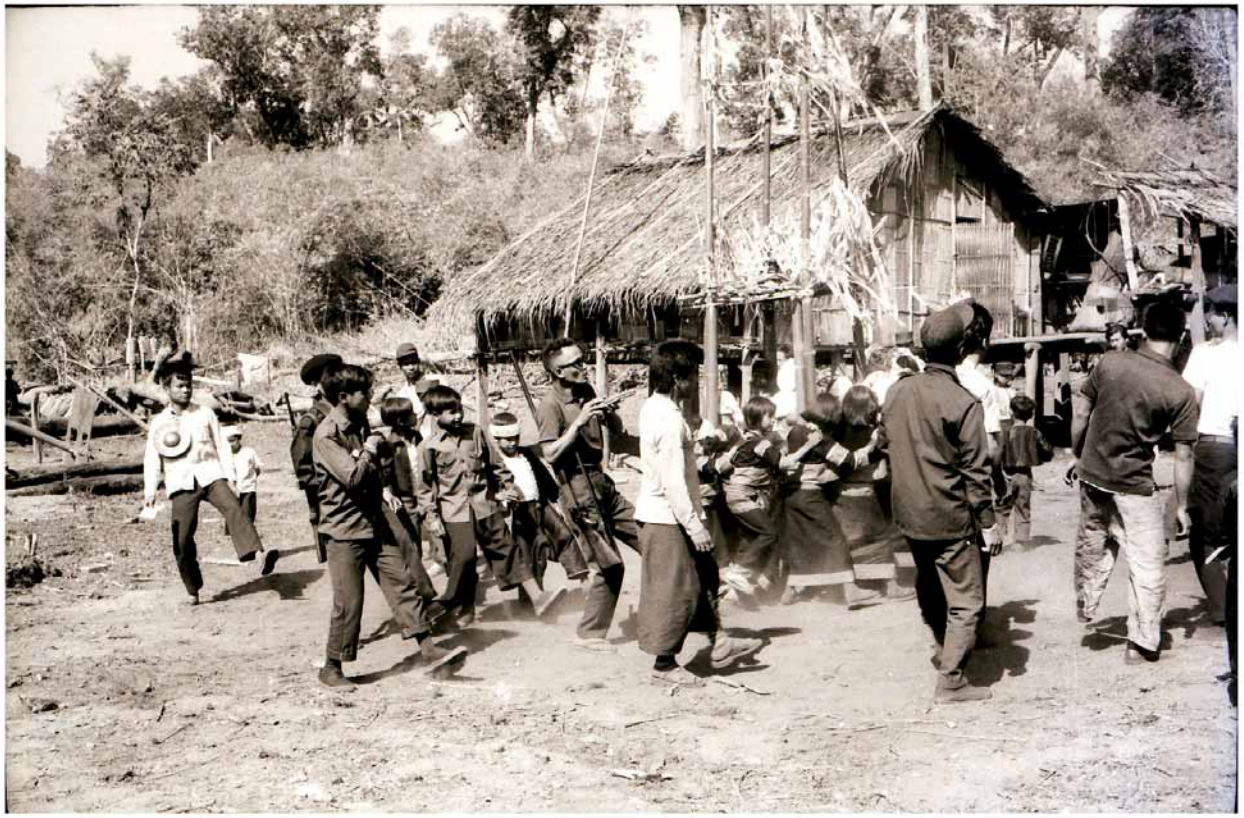
158

Lahu villagers dance around the altar set up for the New Year celebrations on the ritual playground of the village. Women and children make the inner circle while the men dance and play music in the outer circle.

ในงานปีใหม่ลาหู่ ชาวบ้านกำลังเต้นรำรอบเสาพิธีกรรมในลานพิธี
ผู้หญิงและเด็กอยู่วงใน ส่วนผู้ชายจะเล่นดนตรีและเต้นรำอยู่วงนอก

Mueang district, Tak province (1985)
อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๒๘)

159

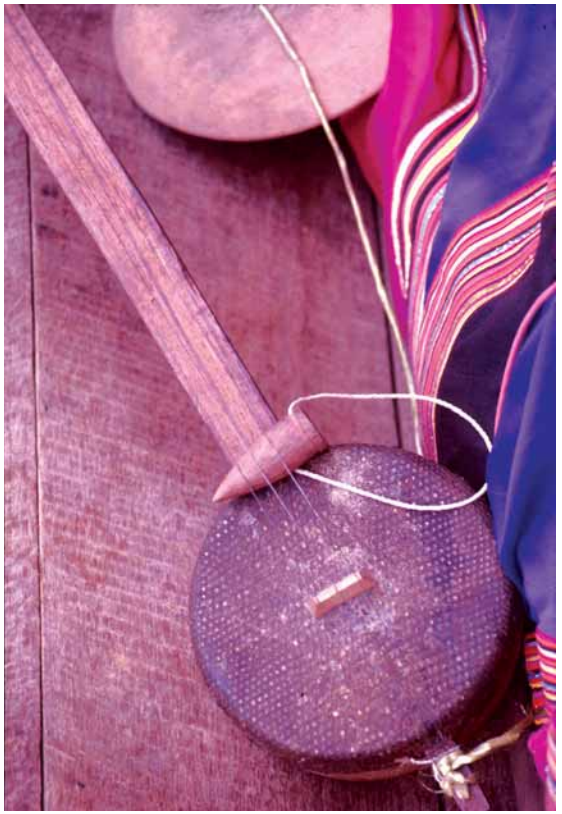

A traditional Lisu instrument similar to a three-stringed guitar. The body of the instrument is made from wood covered with snakeskin. It is used to lead the dance during the Lisu New Year celebrations.

ซึงสามสายของชาวลีซูทำด้วยไม้หุ้มหนังงู ชาวลีซูมักใช้ซึงเล่นนำการเต้นรำในงานปีใหม่

Ban Ton Lung, Chiang Mai province (1990)
บ้านต้นลุง อ.แม่แดง จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๓)

160

Ban Ayo, Mae Chan district, Chiang Rai province (1965)
บ้านอาโยะ อ.แม่จัน จ.เชียงราย (๒๕๐๘)

161

Young Akha men and women dance led by a mouth organ in front of the Thai Survey team members who asked them to pose for the picture.

หนุ่มสาวอาข่ากำลังเต้นรำกับแคนน้ำเต้า ให้คณะสำรวจชาวไทยถ่ายภาพ

Ban Ayo, Mae Chan district, Chiang Rai province (1965)
บ้านอาโยะ อ.แม่จัน จ.เชียงราย (๒๕๐๘)

162

163

Nikhom Mae Chan, Mae Chan district, Chiang Rai province (1964)
นิคมแม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย (๒๕๐๗)

164

In Akha villages, the courting and dancing ground *(dekhong)* is an open place surrounded by benches where young people meet in the evening to talk, flirt, and generally enjoy themselves.

ม้านั่งล้อมรอบลานวัฒนธรรม (แดข่อง) ของหมู่บ้าน เป็นสถานที่ที่หนุ่มสาวจะได้มาพบปะพูดคุยกัน

Mueang Sing district, Luang Namtha province, Laos (1995)
เมืองสิง แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘)

165

Young Akha men get ready to go courting in neighbouring villages.

หนุ่มน้อยอาข่าแต่งตัวพร้อมออกเที่ยวจีบสาวในหมู่บ้านข้างเคียง

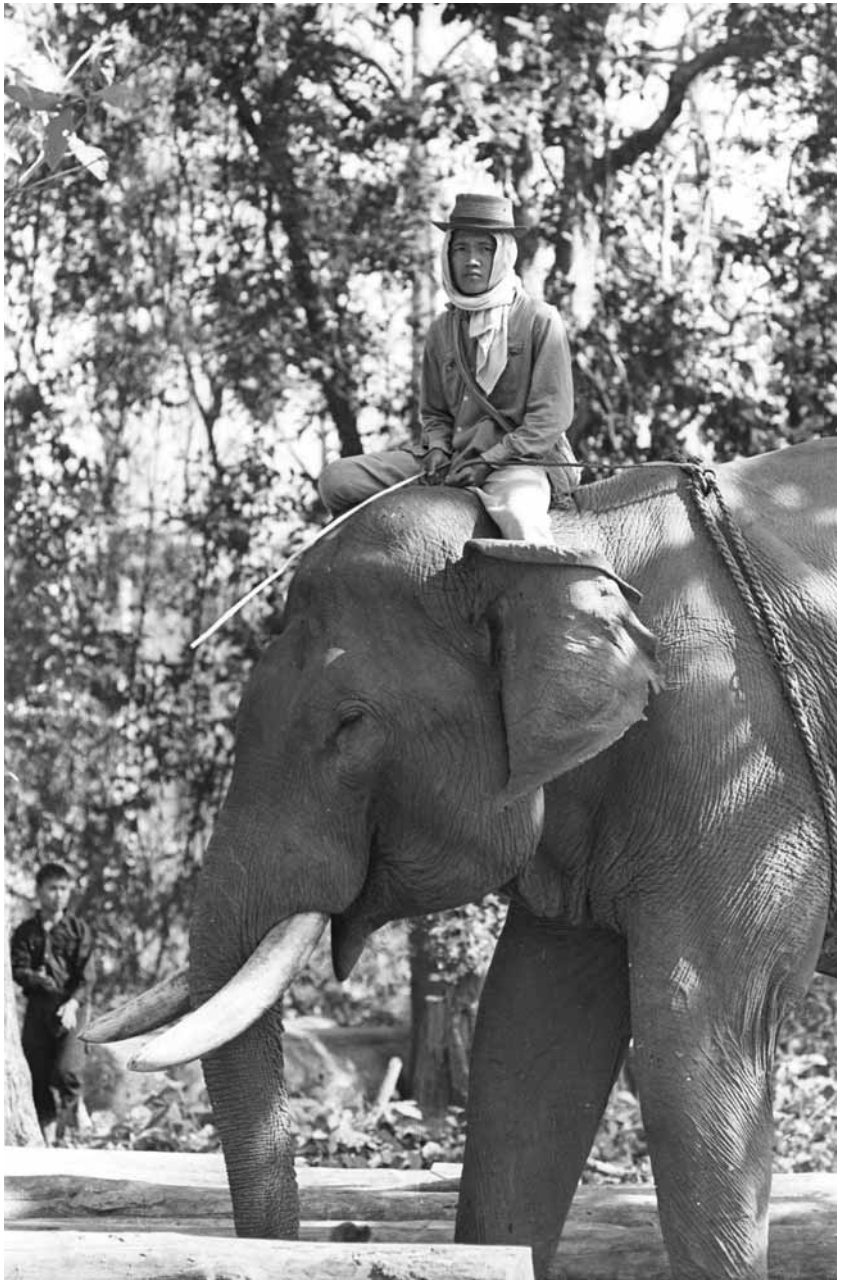
TRADING
ค้าขาย

The highlanders' economy is often considered as being subsistence oriented and even self-sufficient. Yet, ethnic highlanders of Northern Thailand have always been integrated in wide regional commercial networks involving the production or the exchange of various products (cattle, iron and bronze objects, opium) with the participation of Yunnanese traders with their mules and horse caravans. Some groups such as the Karen and the Khmu became heavily involved in the teak economy at the turn of the 20th century as forest workers and mahouts.

The spread of new technology, the industrial development in the lowlands and the increasing control of the state deeply affected the old patterns of interdependence and local specializations. The creation of national parks and new regulations on natural resources effectively restricted access to forestland. The ban on opium cultivation was paralleled by the introduction of new cash crops (potato, cabbage, tomato, corn, coffee, etc) and by the increasing involvement of young highlanders in wage labour migrations to the cities. Finally, new commercial opportunities developed in some areas with the marketing of ethnic crafts for tourism economy.

เศรษฐกิจบนพื้นที่สูงมักถูกมองว่าเป็นเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพเท่านั้น หากชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในภาคเหนือประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่เครือข่ายทางการค้ามานานแล้ว การผลิตหรือแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น ฝิ่น เครื่องเหล็กหรือทองแดง ปศุสัตว์ ฯลฯ ในอดีต มีพ่อค้าจีนยูนนานซึ่งมาพร้อมกับคาราวานม้าและล่อเป็นตัวกลาง นอกจากนี้ บางกลุ่มชนเช่นชาวกะเหรี่ยงและขมุ ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการทำไม้สักในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐ ในฐานะแรงงานและควาญช้างด้วย

รูปแบบดั้งเดิมของการพึ่งพากันและกันและผลผลิตอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปหลังจากการเข้ามาของเทคโนโลยี การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นราบ และการเพิ่มระดับการควบคุมของรัฐ การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้จำกัดการเข้าถึงผืนป่าของชาวบ้าน นโยบายห้ามการปลูกฝิ่นดำเนินไปพร้อมกับการแนะนำพืชเศรษฐกิจ เช่น มันฝรั่ง กะหล่ำปลี มะเขือเทศ ข้าวโพด กาแฟ ฯลฯ และการย้ายถิ่นไปเป็นแรงงานในเมืองของคนหนุ่มสาว ปัจจุบัน โอกาสทางการค้าบนพื้นที่สูงบางแห่งยังเติบโตขึ้นจากการเปิดตลาดหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยวอีกด้วย

Ban Huai Mae Kong, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 166
บ้านห้วยแม่คง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

An elephant working with Karen mahout.

ควาญช้างชาวกะเหรี่ยง
กับช้างลากไม้ของเขา

Ban Saen Chai, Mae Fa Luang district, Chiang Rai province (1966)
บ้านแสนใจ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย (๒๕๐๙)

167

Akha women sell cabbages to soldiers in front of the Kuomintang Army base near the Burmese border. A few months later the KMT soldiers were sent to Mae Salong by the Thai government and settled there.

หญิงอ่าข่ากำลังขายผักและกะหล่ำปลีให้ทหารจีนก๊กมินตั๋ง ที่หน้าฐานทัพของพวกเขาบริเวณใกล้ชายแดนพม่า หลังจากนั้นไม่กี่เดือน รัฐบาลไทยได้จัดการให้ทหารกลุ่มนี้ไปตั้งถิ่นฐานใหม่บนดอยแม่สลอง

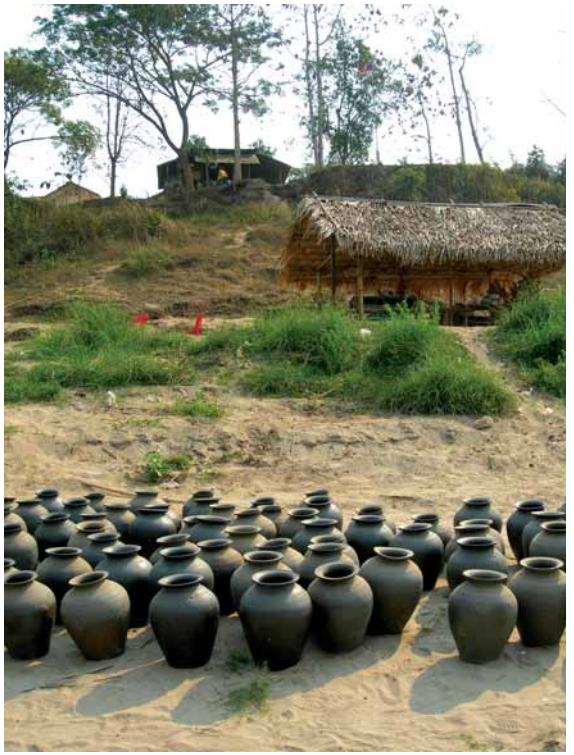

Ban Vad, Nalae district, Luang Namtha province, Laos (1995)
บ้านวาด เมืองนาแล แขวงหลวงน้ำทา ประเทศลาว (๒๕๓๘) 168

เศรษฐกิจพื้นที่สูงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเพาะปลูกเพื่อยังชีพเพียงอย่างเดียว
หากยังมีการค้าขายแลกเปลี่ยนกับชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย
ชุมชนบางแห่งพัฒนาฝีมือผลิตสินค้าเฉพาะของตนอย่างเช่น
เครื่องปั้นดินเผาหรือเหล้าขาวจนเชี่ยวชาญ

Highland economies were never purely based on subsistence only. Trade, or barter, with neighbours has always been practised. In some cases, villages could develop a commercial specialization, such as pottery or rice alcohol.

Pha Udom, Bokeo province, Laos (2009)
เมืองผาอุดม แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (๒๕๕๒) 169

Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968) 170
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

The teak economy developed in Northern Thailand from the last decades of the 19th century up to the 1930s. Karen as well as Khmu men from Laos gained a reputation as reliable foresters and mahouts.

ธุรกิจค้าไม้สักเฟื่องฟูในภาคเหนือประเทศไทยมากในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ จนถึงทศวรรษที่ ๑๙๓๐ ชาวขมุจากลาวและชาวกะเหรี่ยงมีชื่อเสียงว่าเป็นควาญช้างและคนงานทำไม้ฝีมือเยี่ยม

Mae La Noi district, Mae Hong Son province (1968) 171
อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

Timber was rarely cut on site, except for local need.

ซุงส่วนใหญ่จะถูกขนส่งไปทั้งท่อน ส่วนการใช้ในท้องถิ่นจะถูกเลื่อยเป็นชิ้นเล็ก

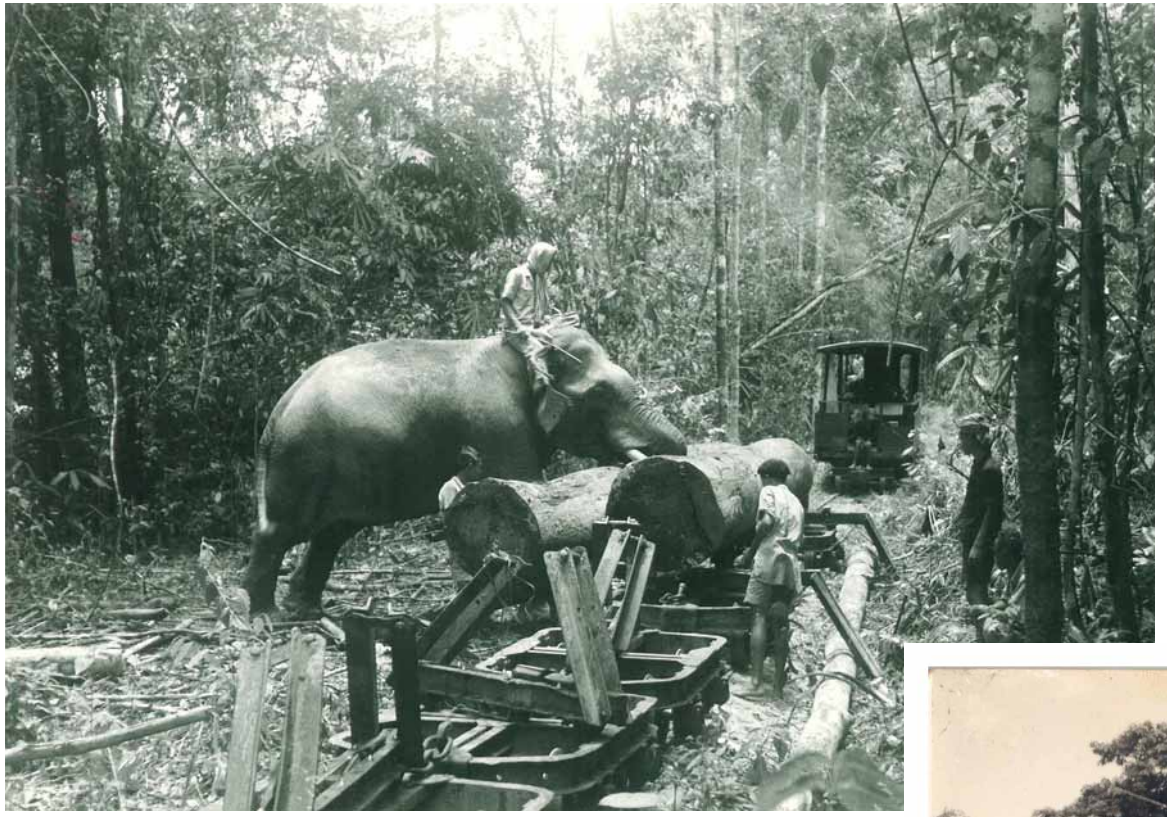
01

Ban Huay Mae Kong, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านห้วยแม่คง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

172

Teak trunks were usually loaded on trucks or trains, or floated downriver.

ซุงถูกขนส่งทางรถบรรทุก รถไฟ หรือปล่อยให้ไหลลงไปตามแม่น้ำ

Unknown
ไม่ปรากฏสถานที่และปีที่ถ่ายภาพ 173

Foreign companies became involved in the teak trade in Burma and Northern Thailand during the last quarter of the 19th century. They used elephants and Karen or Khmu workers and mahouts.

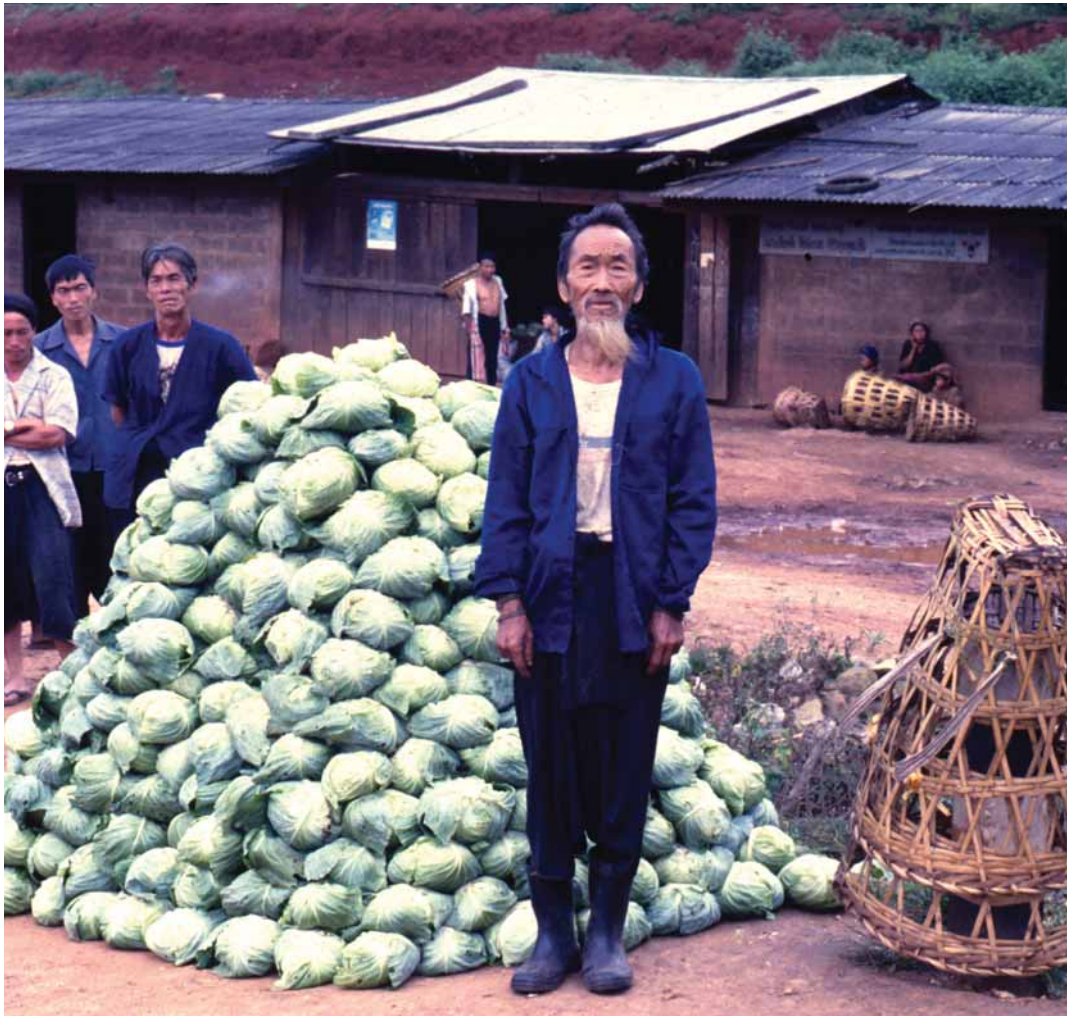
บริษัทต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจค้าไม้สักในประเทศพม่าและภาคเหนือของไทยในปลายศตวรรษที่ ๑๙ โดยมีช้างและคนงานชาวกะเหรี่ยงและขมุเป็นกำลังสำคัญ

After the 1930s, these companies diversified their activities. The picture shows the office of the Danish East Asiatic Company in Lampang and its staff (predominantly Khmu men from Laos) in front of a truck used to promote consumption of condensed milk. The company closed its Lampang branch in 1963.

หลังจากทศวรรษที่ ๑๙๓๐ ผ่านไป บริษัทต่างชาติเหล่านี้ได้ปรับแนวทางธุรกิจจากการค้าไม้สักไปสู่สินค้าอื่น พนักงานบริษัทแดนิช อีสต์ เอเชียติก สาขาจังหวัดลำปางในภาพนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวขมุจากประเทศลาว พวกเขากำลังยืนอยู่หน้ารถประชาสัมพันธ์นมข้นที่จอดอยู่หน้าสำนักงาน

East Asiatic Company, Mueang district, Lampang province (1955)
สนง.บริษัทแดนิช อีสต์ เอเชียติก สาขาลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง (๒๔๙๘) 174

Ban Mae Tho, Hot district, Chiang Mai province (1990)
บ้านแม่โถ อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๓) 175

A pile of cabbage ready to be loaded on a truck and sent to the lowland market. Extensive cabbage cultivation replaced previous opium fields mid-1980s.

กองกะหล่ำปลีใหญ่พร้อมจะถูกขนขึ้นรถบรรทุกเพื่อเดินทางไปยังตลาดในเมือง ไร่กะหล่ำปลีขนาดใหญ่เข้ามาแทนไร่ฝิ่นบนดอยในช่วงกลางทศวรรษที่ ๑๙๘๐

Chiang Dao market, Chiang Dao district, Chiang Mai province (2013)
ตลาดเชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๖) 176

A Hmong woman sells vegetables to a Lisu customer. Commercial agriculture, local specializations and use of money have changed patterns of trade and local livelihoods over the last decades.

หญิงชาวม้งกำลังขายผักให้แก่ลูกค้าชาวลีซู การเกษตรเชิงพาณิชย์ การผลิตสินค้าเพื่อขาย และการใช้เงินตราได้เปลี่ยนรูปแบบการค้าและวิถีทำกินของชุมชนบนพื้นที่สูงในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา

Ban Hueyluek, Chiang Rai province (2007)
บ้านห้วยลึก อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย (๒๕๕๐)
177

Cash crop economy and trans-border trade: Lao farmers under contract with Thai agro-business companies grow corn on their land and export it to Thailand after harvest. The corn comes by boat from Laos and is loaded on trucks.

พืชเศรษฐกิจและการค้าข้ามแดน :
เกษตรกรชาวลาวที่ปลูกข้าวโพดให้กับบริษัทเกษตรพันธสัญญาของไทย
ส่งผลผลิตข้ามเรือมายังชายแดนไทยและต่อไปยังเมืองใหญ่ด้วยรถบรรทุก

Ban Chomphong, Viang Kaen district, Chiang Rai province (2006)
บ้านแจมป๋อง อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย (๒๕๔๙)
178

Warorot Market, Chiang Mai province (2008) 179
ตลาดวโรรส อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑)

Ban Khot Yao, Payao province (2007) 180
บ้านคอดยาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา (๒๕๕๐)

Night Bazaar, Mueang district, Chiang Mai province (1995) 181
ไนท์บาซาร์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๘)

179. A Hmong lady sells bags and handicrafts made from hemp. In the foreground, a poster promotes the next Indigenous People's Day celebration which takes place each year on the 9th of August.
180. Hmong traders select used skirts bought in Laos, Vietnam and China to sell in Chiang Mai markets. The colourful traditional Hmong skirts are popular among the lowlanders who wear them or use them to make various kinds of crafts.
181. Ethnicity and globalization: Akha ladies try to sell souvenirs to tourists in front of the McDonald's in Chiang Mai.

179. หญิงชาวม้งกับร้านหัตถกรรมที่ทำจากใยกัญชง โต๊ะหน้าร้านของเธอติดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานวันชนเผ่าพื้นเมืองที่จัดขึ้นในวันที่ ๙ สิงหาคมของทุกปี
180. แม่ค้าชาวม้งเลือกกระโปรงม้งมือสองจากลาว เวียดนาม และจีนมาขายในตลาดเมืองเชียงใหม่ สีสันสดใสของผ้าม้งเป็นที่ถูกใจของคนพื้นราบที่ซื้อมาสวมใส่หรือนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้อย่างอื่น
181. คนชาติพันธุ์กับโลกาภิวัฒน์ : หญิงอาข่ากำลังพยายามขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวหน้าร้านแม็คโดนัลด์กลางเมืองเชียงใหม่

Connecting
เชื่อมโยง

In Thailand as in other Southeast Asian countries, the hill areas were never completely isolated from the lowland polities but they long remained difficult to access and kept a large degree of autonomy. The 1950s brought a radical shift: the highlands became a major concern for the state, first as battlegrounds and then as new frontiers for economic development and cultural integration. This evolution parallels the shift from a people-focused resource system in pre-colonial periods to systems that emphasize control of land and borders.

ดังเช่นในประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่สูงประเทศไทยไม่เคยโดดเดี่ยวแยกขาดจากพื้นราบ หากเพียงคงความเป็นอิสระอยู่มากและยากจะเข้าถึง ทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เป็นช่วงเวลาแห่งความเปลี่ยนแปลง ดินแดนในเขตภูเขาได้กลายเป็นพื้นที่ในความห่วงใยของรัฐ ทั้งด้วยเหตุที่เป็นสนามรบระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาล และยังเป็นด่านหน้าใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ระบบการเน้นทรัพยากรมนุษย์ในช่วงก่อนอาณานิคมได้ค่อย ๆ ผันแปรมาเป็นระบบที่เน้นการควบคุมดินแดนและพรมแดน

New communication technologies, including all-weather roads and bridges, airplanes, and radio and telephone networks, abolished distances and progressively allowed easier access to remote areas. Also, the Thai monarchy started to pay more attention to the economic and social development of ethnic minorities in the North and King Bhumibol personally visited highland communities on various occasions. From the 1960s on, government officials were sent to the highlands to take censuses, organize resettlement schemes, set up schools, border patrols and health centres, eradicate opium cultivation and introduce alternatives to traditional swidden agriculture. Westerners played also an important role in this process, as missionaries, anthropologists or development experts.

ในขณะเดียวกัน เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคม ซึ่งรวมถึงถนนและสะพานสมัยใหม่ที่ใช้ได้ทุกฤดูกาล เครื่องบิน วิทยุ และโทรศัพท์ ได้ย่นความห่างไกลและอำนวยให้การเข้าถึงพื้นที่สูงเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยยังได้เริ่มให้ความสนใจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชนชาติพันธุ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนชุมชนบนพื้นที่สูงบ่อยครั้ง และนับจากทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ก็มีการส่งเจ้าหน้าที่รัฐไปยังเขตภูเขา เพื่อทำข้อตกลง ทำการสำรวจ จัดตั้งนิคมสงเคราะห์ชาวเขา ขจัดการเพาะปลูกฝิ่น จัดตั้งโรงเรียน สถานีอนามัย และหน่วยตระเวนชายแดน รวมถึงแนะนำทางเลือกทางการเกษตรใหม่ มาทดแทนการทำไร่หมุนเวียนแบบดั้งเดิม ชาวต่างชาติมีบทบาทในกระบวนการนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งในฐานะที่เป็นมิชชันนารี นักมานุษยวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา

Ban Kang Ho, Pua district, Nan province (1965)
บ้านค้างฮ่อ อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๐๘)

182

USAID plane lands nearby a Hmong village. USAID conducted development activities in highland villages to prevent the spread of communist insurgency in those areas.

เครื่องบินของ USAID ลงจอดใกล้หมู่บ้านชาวม้ง องค์การ USAID เข้าดำเนินโครงการพัฒนาในพื้นที่สูงเพื่อป้องกันการคุกคามของกองกำลังคอมมิวนิสต์ในช่วงเวลาดังกล่าว

Ban Pa Klang, Pua district, Nan province (1968)
บ้านป่ากลาง อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๑)

183

Lao Ta (on the left), his eldest son (on the right) and their wives listen to a radio program in Hmong language broadcast from Chiang Mai.

เล่าต๋ำ แซ่ย่าง (ซ้าย) ผู้นำชุมชนม้ง และลูกชายคนโต (ขวา) กับภรรยาของพวกเขา กำลังฟังรายการวิทยุภาคภาษาม้งที่ออกอากาศจากเชียงใหม่

Mueang district, Chiang Mai province (1978)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๒๑)

184

Narong Kittiyangkul, Lao Ta's nephew from Ban Pa Klang of Nan province, was the first Hmong speaker at the Chiang Mai radio station. Radio programmes in ethnic languages started in 1968 in Thailand. They were an outcome of the cooperation between Thailand and the US government to ensure the cultural and political integration of the highlanders.

ณรงค์ กิตติยังกูล หลานชายของเล่าต๋ำ เป็นผู้ประกาศชาวม้งคนแรกของสถานีวิทยุเชียงใหม่ รายการวิทยุภาษาชนเผ่า ออกอากาศครั้งแรกใน ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย และสหรัฐฯ ในการผสมกลมกลืนทางการเมืองและวัฒนธรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูงกับสังคมไทย

Ban Dong luang, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1978)
บ้านดงหลวง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๒๑) 185

A group of Pwo Karen teenagers posing for a picture with a radio receiver.

หนุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์ตั้งท่าถ่ายรูปกับเครื่องรับวิทยุของพวกเขา

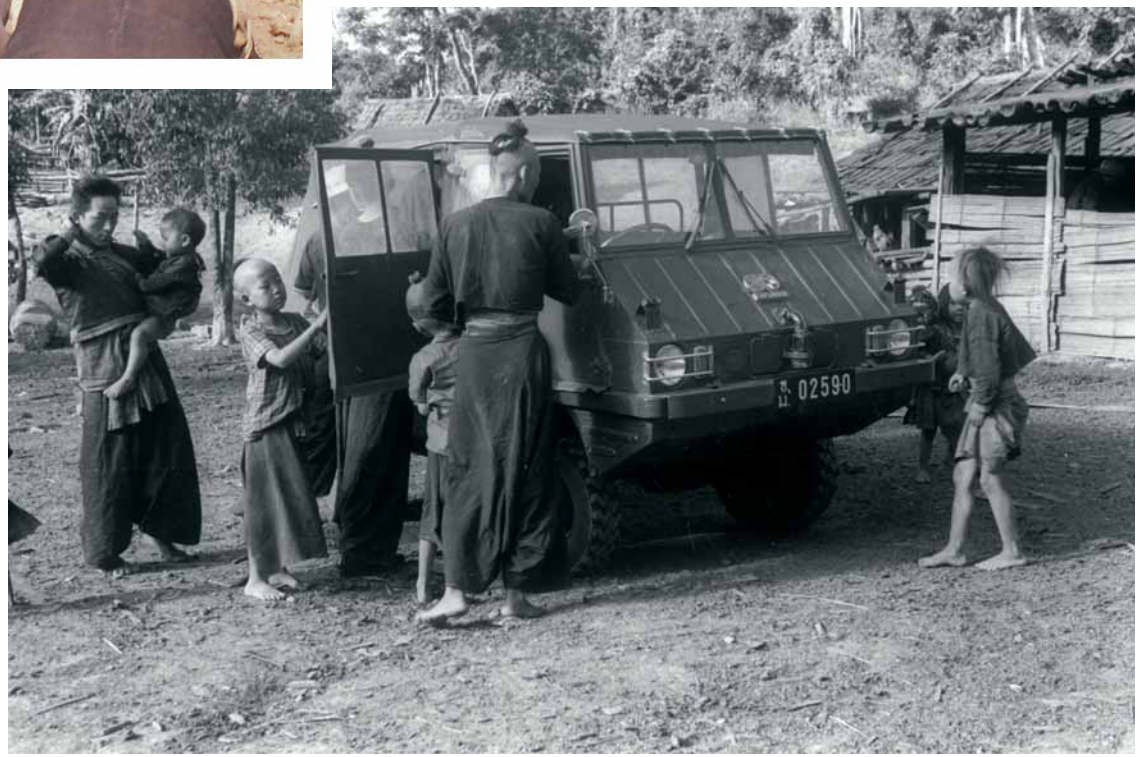

Ban Huey Lueang, Mueang district, Tak province (1964)
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๗)
186

Thai official of the Hill Tribe Socio-Economic Survey team showing his notebook to local villagers.

เจ้าหน้าที่คณะสำรวจข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนบนพื้นที่สูงกำลังให้ชาวบ้านม้งดูสมุดบันทึกของตน

Ban Huey Lueang, Mueang district, Tak province (1964)
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๗)
187

Hmong villagers stare at the vehicle of the Thai Highland Survey team. The survey aims at getting basic socio-economic data in order to eradicate opium cultivation among upland farmers.

ชาวบ้านม้งกำลังสำรวจพาหนะของคณะสำรวจชาวไทยและต่างชาติที่มาเก็บข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนเพื่อโครงการขจัดการปลูกฝิ่นในพื้นที่สูง

Mae Chan, Chiang Rai province (1966)
อ.แม่จัน จ.เชียงราย (๒๕๐๙)

188

Clark Cunningham was a visiting scholar at the Faculty of Medicine, Chiang Mai University. He made frequent visits to highland villages during his stay. Road access to highland villages during those days was often difficult, and not only during rainy season.

คลาร์ค คันนิงแฮม นักวิชาการแลกเปลี่ยนของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เดินทางไปเยือนชุมชนบนพื้นที่สูงบ่อยครั้ง เส้นทางการเข้าถึงหมู่บ้านในสมัยนั้นยังยากลำบากมากแม้ไม่ใช่ฤดูฝน

Unknown (1964)
ไม่ปรากฏสถานที่ถ่ายภาพ (๒๕๐๗) 189

Thai researchers survey a poppy field as part of the campaign for opium eradication.

นักวิจัยชาวไทยและต่างชาติดำเนินการสำรวจไร่ฝิ่น

Ban Pang Ung, Mae Chaem district, Chiang Mai province (2002)
บ้านปางอุ๋ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๕) 190

Thai soldiers cut down poppies while journalists take pictures and videos. Opium cultivation is still marginally practiced in remote areas but the authorities now use modern techniques, including satellites, to spot and destroy poppy fields. since mid-1980s

ทหารไทยกำลังตัดต้นฝิ่นในไร่ให้นักข่าวถ่ายภาพและวิดีโอ เจ้าหน้าที่รัฐใช้เทคโนโลยีเช่นดาวเทียมตรวจหาพื้นที่ปลูกฝิ่นและเข้าทำลายตั้งแต่กลางทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมา

Ban Mae Sa Mai, Mae Rim district, Chiang Mai province (1965)
บ้านแม่สาใหม่ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๐๘)

191

During their trek from Phuping Palace to Mae Sa Mai village, HM the King and HSHP Bhisadej meet a Hmong opium cultivator who shows them the road to their destination. Although opium trading and smoking was banned in 1958, there was no clear policy on opium cultivation among highland farmers until he initiated the Royal Project in 1969

ในระหว่างการเสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ ไปยังหมู่บ้านแม่สาใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ ม.จ.ภีศเดช รัชนี ได้พบกับเกษตรกรไร่ฝิ่น ผู้กราบทูลเส้นทางไปยังจุดหมาย แม้ว่ารัฐบาลห้ามการเสพและซื้อขายฝิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ แต่ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปลูกฝิ่น จนกระทั่งพระองค์ดำริให้มีโครงการหลวงในปี พ.ศ. ๒๕๑๒

Ban Saen Kham Lue, Pai district, Mae Hong Son province (1970)
บ้านแสนคำลือ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๓)

192

During the 1960s and 1970s, King Bhumibhol travelled intensively to the margins of the kingdom using modern means of transportation. These visits to highland ethnic communities (here a Lahu village) were a new practice on the part of the Thai monarchy. They intended to ensure the loyalty of peripheral and transnational groups at a time when communist insurgencies were occurring in mainland Southeast Asia. In many cases they were also the first step toward the establishment of development projects in the highlands.

ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐-๑๙๗๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯเยี่ยมเยียนชุมชนชาติพันธุ์บนที่สูง (ดังเช่นชาวลาหู่ในภาพ) บ่อยครั้ง พระราชกรณียกิจนี้เป็นการเสริมสร้างความจงรักภักดีของกลุ่มชาติพันธุ์ ในขณะที่กองกำลังคอมมิวนิสต์ยังปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ และเป็นก้าวแรกของการกำเนิดโครงการพัฒนาในพื้นที่สูงต่อมา

Ban Mae Tho, Hot District, Chiang Mai province (1974)
บ้านแม่โถ อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ (๒๕๑๗)

193

Green beans were part of the first cash crop varieties that the Royal Projects introduced in the highland villages after 1969 as a substitute to opium cultivation.

ถั่วเขียวเป็นหนึ่งในพืชเงินสดแรก ๆ ที่โครงการหลวงแนะนำให้หมู่บ้านบนพื้นที่สูงปลูกทดแทนฝิ่น

Ban Doi Pui, Chiang Mai province (1965)
บ้านดอยปุย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๐๘)

194

HM the King sponsored the first souvenir shop in the Hmong village of Doi Pui near Chiang Mai. This village has since become a very popular destination for domestic and international tourists.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนร้านค้าของที่ระลึกร้านแรกในหมู่บ้านม้งดอยปุย หมู่บ้านนี้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต่อมา

Fighting
สู้รบ

The two Indochina wars caused intense fighting and bombing in the highlands of Laos and Vietnam. They created divisions between ethnic groups as well as within them. They also forced many ethnic refugees to cross the border and settle in Thai territory.

ในช่วงสงครามอินโดจีน การสู้รบอย่างรุนแรงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องในเขตพื้นที่สูงของประเทศลาวและเวียดนาม ก่อให้เกิดการแตกแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และคนพื้นราบ และในระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กันเอง สงครามยังได้ผลักดันให้ผู้ลี้ภัยจำนวนมากหลบหนีมาพักอยู่ในเขตประเทศไทย

Northern Thailand was hit by communist insurgency, especially after 1976 when Thai students escaped repression in Bangkok and joined communist strongholds in Nan, Petchabun and Chiang Rai provinces where they lived and fought alongside various ethnic people including Lua, Hmong or Mien. Meanwhile, the Thai government set up ethnic military units and trained them specifically to fight against communist insurgents.

ภาคเหนือของประเทศไทยเคยเป็นเขตอิทธิพลของกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่นักศึกษาปัญญาชนไทยหลบหนีการปราบปรามในเมืองเข้าสู่ฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์ในจังหวัดน่าน เพชรบูรณ์ และเชียงราย นักศึกษาเหล่านี้อาศัยอยู่และร่วมรบเคียงข้างนักรบจากกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม ในขณะที่รัฐบาลไทยก็ได้จัดตั้งและฝึกฝนหน่วยทหารกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้ต่อสู้กับกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยเช่นกัน

Conflicts and migrations also occurred along the Thai-Burma border where armed movements (such as Karen, Kareni, Shan, Wa, Mon, etc.) fought against the central Burmese government, as well as episodically among themselves. In spite of the recent political changes in Myanmar, the situation remains critical and livelihoods insecure, especially in the numerous refugee camps set up along the Thai border.

ตามแนวชายแดนไทย -พม่า กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กะเหรี่ยง กะเรนนี ไทใหญ่ ว้า มอญ ฯลฯ จับอาวุธ สู้รบกับรัฐบาลพม่าและบางคราวก็ปะทะกันเอง สงครามและความขัดแย้งก่อให้เกิดการอพยพหลบหนีของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่ประเทศไทย แม้ปัจจุบันจะมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศพม่าในระดับหนึ่ง สถานการณ์ชายแดนก็ยังคงอยู่ในภาวะวิกฤต ชุมชนชาติพันธุ์ โดยเฉพาะค่ายผู้ลี้ภัยยังคงประสบปัญหาขาดความมั่นคงในวิถีทำกินและชีวิตจนถึงวันนี้

Phetchabun province (1979)
จ.เพชรบูรณ์ (๒๕๒๒)

195

Communist insurgents, both ethnic (grey shirts) and Thai students from lowland (white shirts) posing for a picture with their weapons. The Communist Party of Thailand set up bases in remote areas throughout the country from the early 1960s to the early 1980s.

ทหารกลุ่มชาติพันธุ์ (เสื้อสีเข้ม) และนักศึกษาไทยจากในเมือง (เสื้อสีขาว) ในกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยซึ่งตั้งฐานอยู่ในพื้นที่ชายแดนห่างไกลทั่วประเทศในช่วงต้นทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ถึง ๑๙๘๐

Ban Tham Viang Kae, Chiang Klang district, Nan province (1976)
บ้านถ้ำเวียงแก อ.เชียงกลาง จ.น่าน (๒๕๑๙)

196

HM the King visits a Hmong unit of the Border Patrol Police. During the 1970s, Nan province was a stronghold of the communist insurgency in Northern Thailand. Highlanders were recruited by the Thai State to help fight the insurgents.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯเยี่ยมหน่วยปฏิบัติการชาวม้ง ของกองกำลังตำรวจตระเวนชายแดน ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๗๐ รัฐบาลไทยได้ชักชวนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงให้เป็นกำลังร่วมรบต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ซึ่งมีฐานที่มั่นสำคัญในจังหวัดน่าน

Ngao district, Lampang province (1971)
ค่ายประตูผา อ.งาว จ.ลำปาง (๒๕๑๔)

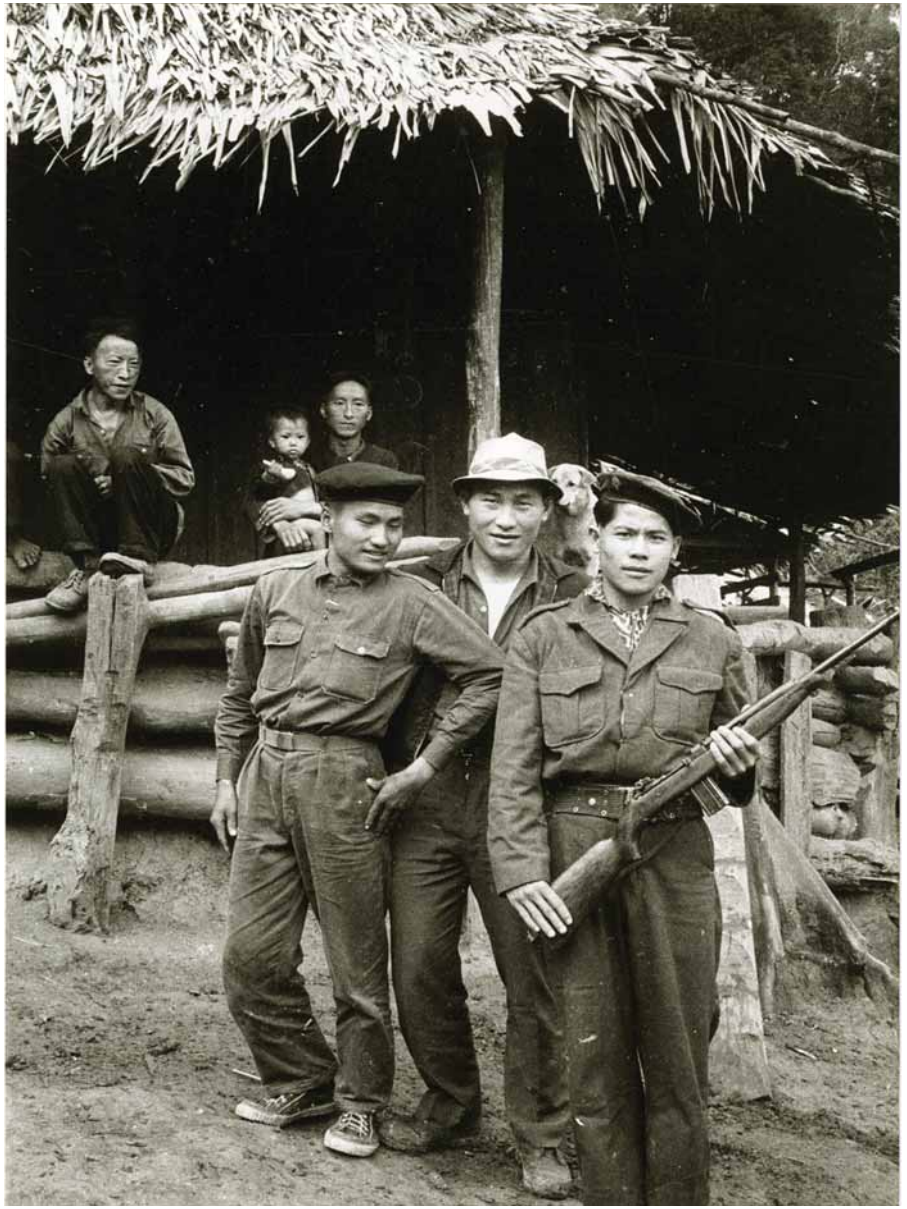
197

Young soldiers from Hmong and Mien villages in Phayao, Nan and Phetchabun during their training near Lampang. So-called “Hill Tribe Units” were created in the Thai army and sent to fight communist insurgents throughout Northern Thailand.

ชายหนุ่มชาวม้งและเมี่ยนจากพะเยา น่าน และเพชรบูรณ์ เข้ารับการฝึกทหาร ที่ค่ายประตูผาในจังหวัดลำปาง กองทัพไทยก่อตั้ง “กองร้อยชาวเขาอาสาสมัคร” ให้เข้าร่วมต่อต้านการขยายตัวของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในภาคเหนือ

Sayaburi province, Laos (1964)
แขวงไชยะบุรี ประเทศลาว (๒๕๐๗)

198

Ban Namtuang, Mae Charim district, Nan province (1974)
บ้านน้ำตวง อ.แม่จริม จ.น่าน (๒๕๑๗)

199

198. These two young Hmong men were trained by the Thai army to search for and kill communist insurgents in Nan province. During their free time, they pay a visit to the girls working in the fields.
199. A young Hmong soldier from the Lao Royal Army with his friend proudly exhibits an army rifle. In the background, his father and his brother look at him. In the centre, between the two young soldiers, Vang Geu, a Hmong student trained as an agronomist in Phnom Penh. The conflict in Laos between royalists and communists created divisions not only between ethnic groups but also within

198. หนุ่มม้งในชุดทหารสังกัด “หน่วยล่าสังหาร” ของรัฐบาลไทยใช้เวลาเยี่ยมชาวบ้านในไร่
199. ทหารม้งแห่งกองทัพลาวฝ่ายขวากำลังอวดอาวุธของตนอย่างภาคภูมิใจ พ่อและพี่ชายของเขามองมาจากเบื้องหลัง ชายที่ยืนอยู่กลางระหว่างทหารทั้งสอง คือหวัง เกา นักศึกษาม้งที่ได้รับการฝึกอบรมด้านปฐพีวิทยาจากกรุงพนมเปญ ความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับกลุ่มนิยมกษัตริย์ในประเทศลาวก่อให้เกิดการแตกแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

200. Two ethnic women welcome Pathet Lao soldiers with fruit.
201. Pathet Lao instructors train ethnic women in the handling of firearms. Women had an important role in village defense during the war against royalist troops.
202. Parade of Karen National Liberation Army (KNLA) on the Karen New Year Day. KNLA has been fighting for Karen autonomy along the Thai-Myanmar border for more than half a century. The area under its control is now smaller and more fragmented. Negotiations are currently taking place with the Burmese government for peace and power sharing

Northern Laos (1975)
ภาคเหนือประเทศลาว (๒๕๑๘)
200

200. หญิงชาติพันธุ์ต้อนรับทหารฝ่ายซ้าย (คอมมิวนิสต์) ด้วยผลไม้

Northern Laos (1970)
ภาคเหนือประเทศลาว (๒๕๑๓)
201

201. ครูฝึกของกองกำลังปะเทดลาว (ฝ่ายซ้าย) กำลังฝึกหญิงชาติพันธุ์ให้หัดใช้อาวุธ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในกองกำลังอาสาสมัครรักษาหมู่บ้านในช่วงสงครามระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับกลุ่มนิยมกษัตริย์ (ฝ่ายขวา)

202. พิธีสวนสนามของกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงบนชายแดนไทย-พม่า

Jeidong, Myanmar border (1995)
ชายแดนประเทศพม่า (๒๕๓๘)
202

Converting

รับความเชื่อใหม่

Christian and Buddhist proselytising became truly active in the highland of Northern Thailand during the 1950s and 1960s respectively. Each sustained discourses about development and the supposed backwardness of “animist” highlanders but they followed different paths and logic.

การนับถือศาสนาคริสต์และพุทธเริ่มแพร่หลายในพื้นที่สูงภาคเหนือประเทศไทย ตั้งแต่ราวช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ ตามลำดับ ทั้งสองศาสนาล้วนสนับสนุนวาทกรรมการพัฒนาและทัศนะที่ว่ากลุ่มชนที่ "ถือผี" มีความล้าหลัง อย่างไรก็ดี แต่ละศาสนาก็มีวิถีและตรรกะที่แตกต่าง

Christian missionaries, most of them Protestants, were especially successful among Karen and Lahu, with whom they had established contacts during the early colonial period in Burma. In addition to their efforts to spread Christian faith, Western missionaries were the first to introduce modern education and medicine to the highland villages. Christian-based organizations also provided emergency aid to ethnic refugees during the Vietnam War. During the last two decades, many young ethnic men have trained as priests or pastors and are now in charge of local churches.

มิชชันนารีซึ่งส่วนใหญ่มาจากนิกายโปรเตสแตนต์ ประสบความสำเร็จในการเผยแผ่ศาสนากับชาวกะเหรี่ยงและลาหู่ซึ่งได้ติดต่อสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ต้นยุคอาณานิคมของพม่า จำนวนมิชชันนารีเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษ ๑๙๕๐ เนื่องจากถูกขับออกจากประเทศจีน นอกจากจะเผยแผ่ศาสนาแล้ว มิชชันนารีตะวันตกยังทำหน้าที่แนะนำให้ชุมชนรู้จักยาและการศึกษาสมัยใหม่ และองค์กรคริสเตียนก็ได้ให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยชนเผ่าในช่วงสงครามเวียดนาม ในช่วงสองทศวรรษหลังนี้ ชายชาติพันธุ์จำนวนมากได้รับการศึกษาด้านศาสนา จนได้เป็นศิษยาภิบาลหรือศาสนาจารย์ในคริสตจักรของชุมชนตนเอง

Buddhism has long been exerting its influence in the highlands, especially among some groups of Karen and Lawa, while Christianity is a recent occurrence in this region. State-led efforts to convert highlanders to Buddhism, especially under the Thammacharik Project initiated in 1965, were a reaction to the growing influence of the Christian churches at that time. They put the emphasis on a sense of belonging to the Thai Nation while Christian proselytising promotes a transnational affiliation and access to modernity. Conversion to Buddhism can lead to assimilation of the highlanders into Northern Thai society, while conversion to Christianity allows them to retain a distinct identity even if they live in the lowlands.

แม้พุทธศาสนาจะมีอิทธิพลบนพื้นที่สูงมาเนิ่นนาน โดยเฉพาะในกลุ่มชาวลัวะและกะเหรี่ยงในบางพื้นที่ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ รัฐบาลไทยได้จัดตั้งโครงการพระธรรมจาริกเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงเป็นพุทธศาสนิกชนและสำนึกในความเป็นไทย กับทั้งเพื่อเป็นปฏิกิริยากับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ของชาวตะวันตก การนับถือศาสนาพุทธนำไปสู่การผสมกลมกลืนกับสังคมไทยภาคเหนือ ในขณะที่การนับถือศาสนาคริสต์อาจทำให้กลุ่มชนยังคงตัวตนที่แตกต่างแม้จะลงมาอยู่ในเมืองแล้วก็ตาม

Chiang Mai province (1954)
จ.เชียงใหม่ (๒๔๙๗)

203

John Kuhn, a missionary from OMF (formerly Overseas Missionary Fellowship and before 1964 the China Inland Mission), travels from Chiang Mai to Taungoo in Burma with his family and their Thai porters. He is the author of several books about ethnic groups in Thailand including his last one, Ascent to the Tribes: Pioneering in North Thailand (1956).

มิชชันนรี จอห์น คุห์น และครอบครัวกำลังจะเดินทางจากเชียงใหม่ไปเมืองตองอูในประเทศพม่าพร้อมกับลูกหาบชาวไทย เขาเป็นผู้เขียนหนังสือหลายเล่มเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย รวมถึง Ascent to the Tribes: Pioneering in North Thailand (1956)

Ban Hueylueang, Tak province (1960) 204
บ้านห้วยเหลือง อ.เมือง จ.ตาก (๒๕๐๓)

Don Rulison worked as a missionary among the Hmong in Tak province during the late 1950s and early 1960s. Kathy, Don Rulison's wife, taught Hmong Christian children to write in Hmong using the romanized alphabet.

เคธี รูลิสัน ภรรยาของดอน รูลิสัน ซึ่งเป็นมิชชันนารีที่ทำงานในชุมชนม้งจังหวัดตากในช่วงปลายทศวรรษที่ ๑๙๕๐ ถึงต้น ๑๙๖๐ เป็นผู้สอนให้เด็กชาวม้งคริสเตียนหัดเขียนภาษาม้งโดยใช้อักษรโรมัน

Nam Yao Refugee Camp, Pua, Nan province (1976) 205
ค่ายผู้ลี้ภัยน้ำยาว อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๙)

Bishop Rath, Catholic head for Northern Thailand region, administers the sacrament of confirmation to a group of Hmong refugees from Laos. Confirmation is the second step of Catholic initiation after baptism.

พระสังฆราชโรเบิร์ต รัตน์ บำรุงตระกูล ประมุขสังฆมณฑลเชียงใหม่ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ทำพิธีรับ "ศีลกำลัง" ให้แก่ผู้ลี้ภัยชาวม้งจากลาว การรับศีลกำลังคือการยืนยันการบรรลุนิติภาวะทางความเชื่อหลังจากได้รับศีลล้างบาปแล้ว

Chiang Khong district, Chiang Rai province (1984)
อ.เชียงของ จ.เชียงราย (๒๕๒๗) 206

Baptism of a Hmong couple by a Hmong Seventh-day Adventist pastor.

ศิษยาภิบาลม้งนิกายเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนติสต์
กำลังทำพิธีรับศีลให้คู่สามีภรรยาม้ง

Ban Mae Yang Ha, Samoeng district, Chiang Mai province (2007)
บ้านแม่ยางห้า อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๐) 207

Celebration of the 125th anniversary of the propagation of Christianity among the Karen of Thailand. The photo was taken during the nomination of new Karen Baptist pastors.

การเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๒๕ ปีแห่งการเผยแผ่
ศาสนาคริสต์ในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทย

Ban Nam Khek, Nakorn Thai district, Phitsanulok province (1955)
บ้านน้ำเข็ก อ.นครไทย จ.พิษณุโลก (๒๔๙๘) 208

Ernest E. Heimbach, an OMF missionary, shows a poster about the Gospel to the villagers. He is the author of a Hmong-English dictionary published in 1966.

เออร์เนสต์ อี เฮมบาคช์ กำลังให้ชาวบ้านม้งดูโปสเตอร์คำสอนของพระเยซู เขาคือมิชชันนรีผู้จัดทำพจนานุกรมภาษาม้ง-อังกฤษที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙

Ban Nam Khek, Nakorn Thai district, Phitsanulok province (1955)
บ้านน้ำเข็ก อ.นครไทย จ.พิษณุโลก (๒๔๙๘) 209

Ernest E. Heimbach, an OMF missionary, is burning spirit objects of a Hmong family before their baptism.

เออร์เนสต์ อี เฮมบาคช์กำลังเผาวัตถุทางความเชื่อดั้งเดิมของครอบครัวม้ง ก่อนที่พวกเขาจะเข้าพิธีบับติศมา

Huey Nam Khek, Phitsanulok province (1957)
บ้านน้ำเข็ก อ.นครไทย จ.พิษณุโลก (๒๕๐๐) 210

An American Baptist pastor baptises a Hmong couple

ศาสนาจารย์ชาวอเมริกันทำพิธีบับติศมาให้แก่คู่สามีภรรยาชาวม้ง

Wat Benchamabophit, Bangkok (1996)
วัดเบญจมราชูทิศ กรุงเทพฯ (๒๕๓๙) 211

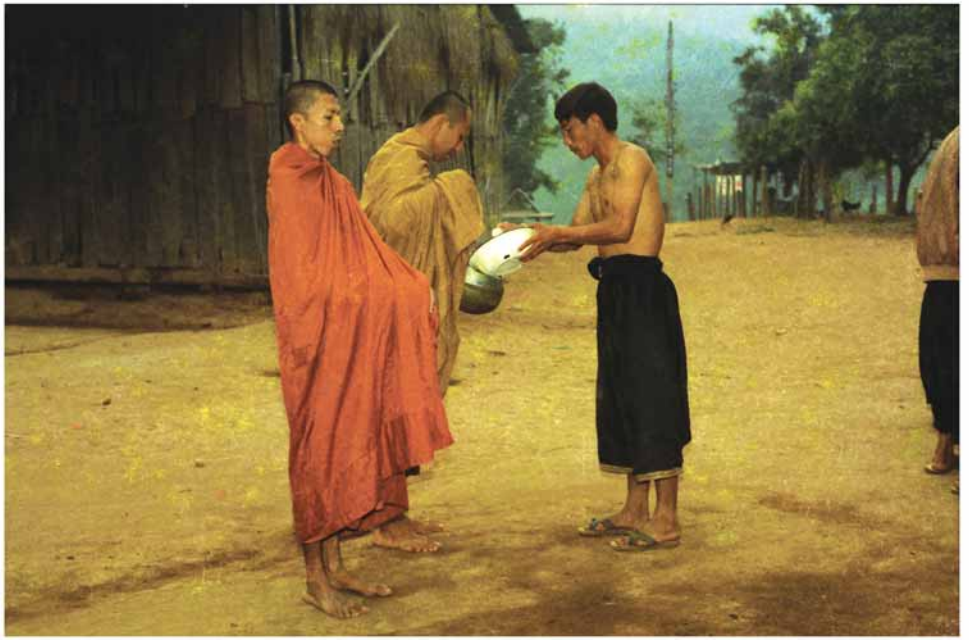
Each year, young ethnic men ordinate as monks under the State-supported Thammacharik project. The ceremony takes place in Bangkok and they then travel back to Chiang Mai to spend the Buddhist lent in Wat Srisoda.

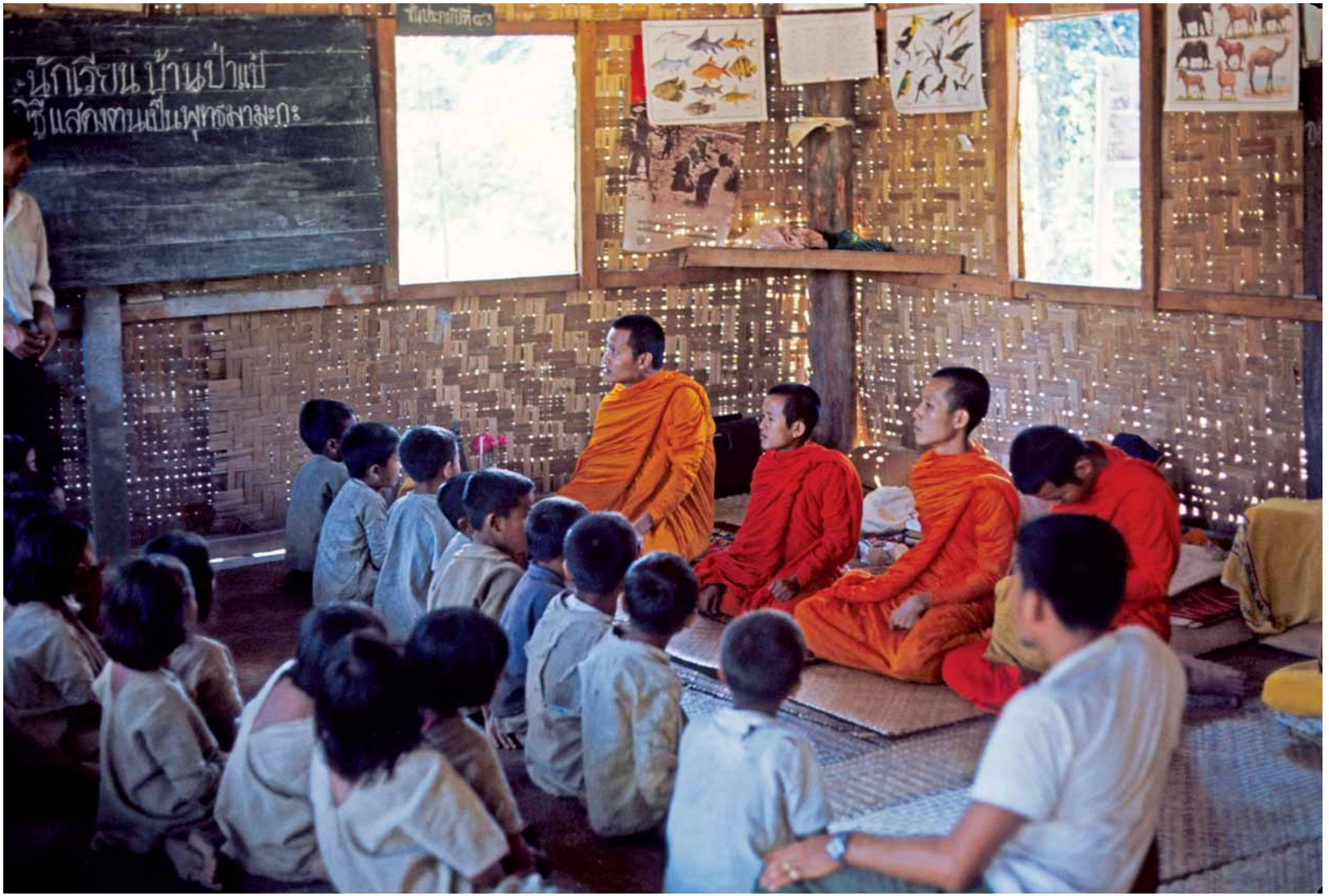
ในช่วงเข้าพรรษาของแต่ละปี ชายหนุ่มจากกลุ่มชาติพันธุ์จะเข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ในโครงการธรรมจาริกที่กรุงเทพฯ และจะไปจำพรรษาอยู่ที่วัดศรีโสดาในจังหวัดเชียงใหม่

A Hmong villager gives alms to Buddhist monks of Tammacharik, a state-supported project to promote Buddhism among ethnic highlanders since 1964.

ชาวบ้านม้งตักบาตรพระสงฆ์จากโครงการพระธรรมจาริก ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนโดยรัฐไทย ให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในชุมชนบนพื้นที่สูง นับแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๘

Mae Rim district, Chiang Mai province (1992)
อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ (๒๕๓๕) 212

Ban Pa Pae, Mae Sarieng district, Mae Hong Son province (1968)
บ้านป่าแป๋ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

213

A ceremony organized by local Buddhist monks to entice Lua students to become Buddhist followers.

พิธีรับนักเรียนชาวลัวะเป็นพุทธศาสนิกชนโดยพระสงฆ์ท้องถิ่น

Schooling

เข้าเรียน

Among most of the ethnic highlanders, transmission of knowledge traditionally relied on oral tradition and practical experimentation. Scripts were used in some rare cases (Karen and Mien for example) for ritual performances accessible only to men.

การถ่ายทอดความรู้ในกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงแต่ดั้งเดิม มักเป็นการบอกเล่าด้วยคำพูดและฝึกให้เรียนรู้จากประสบการณ์ปฏิบัติ มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ใช้อักษรเขียน และมักเป็นไปเพื่อการทำพิธีกรรม โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายเท่านั้นที่จะเข้าถึง

Missionaries were the first to introduce formal education among the highlanders. They created Romanised scripts for various ethnic languages and taught both children and adults to use them. In addition, they also set up hostels for ethnic children who went to study in the lowlands and provided some of them with financial support when they were able to continue their studies after secondary school. Many of these young highlanders became civil servants, employees of private companies or local priests.

เหล่ามิชชันนารีเป็นผู้ริเริ่มแนะนำการศึกษาในระบบกับกลุ่มชนบนพื้นที่สูง โดยประดิษฐ์และสอนระบบการเขียนภาษาชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยใช้ต้นแบบจากอักษรโรมันและพม่า บางกลุ่มจัดตั้งหอพักให้เด็ก ๆ ชาติพันธุ์ที่ลงมาศึกษาในพื้นราบ และสนับสนุนทุนการศึกษาให้เด็กเหล่านี้ได้ศึกษาต่อในระดับสูง นักเรียนชาติพันธุ์จำนวนมากที่จบการศึกษาระดับสูงได้ผันตัวเองไปเป็นข้าราชการ ลูกจ้างบริษัทเอกชน หรือผู้นำศาสนาในท้องถิ่น

Formal education in Thai language was progressively implemented in the highlands after the mid-1960s. Border patrol police initially carried it out in order to promote literacy in Thai language, instil nationalism among ethnic people and facilitate the implementation of highland development programs. Boarding schools were also set up both for highland and lowland poor children. In the early 1970s, regular schools under the Ministry of Education expanded into highland areas. After the mid-1980s, non-formal education centres were also created for children and adults. Since the mid-2000s, an increasing number of ethnic students manage to follow-up their studies in public universities, mostly in Ratachaphat University (a former teacher college) but also in Thammasat University and Chiang Mai University, which have each implemented quotas for ethnic students.

การศึกษาในระบบของรัฐไทยก้าวเข้าถึงชุมชนบนพื้นที่สูงในช่วงราวทศวรรษ ๑๙๖๐ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งโรงเรียนในชุมชน เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือไทย สร้างความรู้สึกชาตินิยม และอำนวยความสะดวกให้แก่โครงการพัฒนาในพื้นที่สูง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนประจำให้แก่เด็กยากไร้ทั้งจากพื้นราบและพื้นที่สูงมาพักอาศัยและเรียนด้วย จวบจนต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่มจัดตั้งโรงเรียนในเขตภูเขา และต่อด้วยศูนย์การศึกษาภายใต้กรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ปัจจุบันจำนวน นักเรียนชาติพันธุ์ที่ได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยที่จัดโควตาให้แก่นักศึกษาชนเผ่าเป็นกรณีพิเศษ เช่นมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และธรรมศาสตร์ เป็นต้น

Ban Phami, Lamam district, Sekong province, Laos (1995)
บ้านผาหมี อ.แม่สาย จ.เชียงราย (๒๕๐๗)

214

Raising up the Thai national flag before the beginning of school class in Border Patrol Police school in an Akha village.

เคารพธงชาติยามเช้าในโรงเรียน ต.ช.ด. หมู่บ้านอ่าข่า

Mae Chan district, Chiang Rai province (1992)
อ.แม่จัน จ.เชียงราย (๒๕๓๕) 215

Ban Prang, Pua district, Nan province (1968)
บ้านปรางค์ อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๑) 216

Ban Prang, Pua district, Nan province (1965)
บ้านปรางค์ อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๐๘) 217

215. The Ministry of Education has set up several primary education centres for ethnic children in the mountainous areas. Adults are also attending classes during the evening time.
216. Young ethnic students hosted at the Christian Hostel in Pua watch one of their friends getting on the bus to Nan. He is leaving for Chiang Mai to pursue his secondary education over there.
217. Teng is one of the ethnic students based at the Christian Hostel. The picture is taken in early morning while leaving for school

215. กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ซึ่งผู้ใหญ่ในชุมชน ได้เข้าเรียนภาษาไทยภาคค่ำด้วย
216. นักเรียนม้งที่หอพักคริสเตียนอำเภอปัวยืนมองเพื่อน ๆ ขึ้นรถประจำทางไปตัวเมืองน่าน เพื่อจะต่อรถไปศึกษาต่อในจังหวัดเชียงใหม่
217. นักเรียนม้งในหอพักคริสเตียนอำเภอปัวออกจากหอพักไปโรงเรียน

Pua Christian Hostel, Pua district, Nan province (1968) 218
หอพักคริสเตียน อ.ปัว จ.น่าน (๒๕๑๑) 219

Nub and Kab came from a highland Hmong village to enter primary school in the lowlands. As other young students they had to wear the Thai school uniform and to get their hair cut to follow the regulations adopted by the Thai Ministry of Education.

เด็กหญิงจากหมู่บ้านม้งใส่เครื่องแบบ
และตัดผมทรงนักเรียนตาม
กฎกระทรวงศึกษาธิการ
เมื่อมาเข้าโรงเรียนประถมในพื้นราบ

Thai- Highlander Foundation, Mueang district, Chiang Mai province (1978)
มูลนิธิชาวไทยภูเขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๒๑)

220

Mr Panya Kirisathayakul gradutates from Mae Jo University. He was the first Hmong in Thailand to graduate at BA level. He poses for photography with his parents and Imogene Williams, a missionary from OMF working in Nan province, in front of the office of the Thai-Highlander Foundation.

ปัญญา คีรีสัตยกุล ชาวม้งคนแรกในประเทศไทยที่เรียนจบปริญญาตรี ถ่ายภาพร่วมกับพ่อแม่และไอโมจีน วิลเลียมส์หน้ามูลนิธิชาวไทยภูเขา อิโมจีนเป็นมิชชันนารีที่ทำงานกับชาวม้งในจังหวัดน่าน

Manarom district, Chainat province (1980)
อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท (๒๕๒๓)

221

Pongsri, a Hmong nurse student, graduates from Manorom Christian Nursing College

ผ่องศรี หญิงชาวม้ง ที่เรียนจบหลักสูตรพยาบาลศาสตร์จากวิทยาลัยพยาบาลมโนรมย์

Chiang Mai Orchid Hotel, Chiang Mai province (2008)
โรงแรมเชียงใหม่ออร์คิด อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑) 222

Chiang Mai University, Mueang district, Chiang Mai province (2003)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง เชียงใหม่ (๒๕๔๖) 224

Chiang Dao district, Chiang Mai province (1998)
อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๑) 223

222. Ethnic sudents are posing for picture with the representatives of Ministry of Interior and of Chiang Mai University. Chiang Mai University has established a quota for ethnic students. Each year, 20 to 25 ethnic students are selected and receive funding from the Ministry of Interior.
223. These students from Princess Ubonrat secondary school are encouraged to wear their ethnic costumes each Friday.
224. Hmong students dance at the graduation ceremony of fellow Hmong students. There are currently around 80 Hmong students studying at Chiang Mai University. While expressing an ethnic identity is discouraged in schools, things change for the ethnic students who reach University level.

222. นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ถ่ายภาพกับตัวแทนจากกระทรวงมหาดไทยและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดสรรโควตาให้เยาวชนชาติพันธุ์ได้มีโอกาสศึกษาในระดับปริญญาตรี นักศึกษาชาติพันธุ์ ๒๐-๒๕ คนจะได้รับทุนการศึกษาจากกระทรวงมหาดไทยทุกปี
223. นักเรียนโรงเรียนเจ้าฟ้าอุบลรัตนได้รับการส่งเสริมให้แต่งกายชุดประจำเผ่าในทุกวันศุกร์
224. นักศึกษาม้งเต้นรำในงานฉลองจบการศึกษาของรุ่นพี่ มีนักศึกษาชาวม้งอยู่ราว ๘๐ คนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากที่เคยถูกห้ามหรือไม่ได้รับการสนับสนุนให้แสดงตัวตนทางชาติพันธุ์ในโรงเรียน ในระดับมหาวิทยาลัย พวกเขาได้รวมกลุ่มและแสดงออกได้อย่างเปิดเผย มีการจัดตั้งชมรมตามกลุ่มชาติพันธุ์

Claiming, Staging

ทวงสิทธิและนำเสนอตัวตน

Policies implemented by the Thai state in highland villages long presumed that the so-called “Hill Tribes” were all recent immigrants and opium growers, and that they had few ties to Thai people. As a consequence, many of them were not granted Thai citizenship, a problem that still hampers their access to mobility, healthcare or education.

Things changed after the mid-1990s. There was a growing tendency for people in Thailand to think of themselves as a more pluralistic society. There was also a “rediscovery” of cultural diversity by an urban middle-class who started touring the country, especially its northern regions. Marginality and poverty did not disappear though and in some areas, inequalities between lowlands and highlands even appear greater than in the past.

In the meantime, having better access to education, ethnic highlanders also became more aware of their status. They started to organize themselves into pan-ethnic movements and formed the Indigenous People’s Network in 2007. There are currently 57 ethnic groups in Thailand who gather regularly for cultural exchanges and political action, such as Indigenous People’s Day on the 9th of August each year. They have proposed to government the creation of a National Council of Indigenous and Ethnic Peoples.

นโยบายรัฐต่อชุมชนบนพื้นที่สูงแต่เดิมมักตั้งอยู่บนทัศนะที่ว่า "ชาวเขา" เหล่านี้ล้วนเป็นผู้อพยพมาใหม่และผู้ปลูกฝิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประชาชนคนไทยน้อยมาก กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจำนวนมากจึงไม่ได้รับสัญชาติไทย และส่งผลต่อเนื่องถึงปัญหาการเข้าถึงการศึกษา การรักษาสุขภาพ และสิทธิในการเดินทางจนถึงทุกวันนี้

ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในช่วงกลางทศวรรษ ๑๙๙๐ เมื่อประชาชนไทยเริ่มหันมองสังคมตนว่าเป็นพหุสังคม ชนชั้นกลางในเมืองเริ่มออกเดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศ และได้ค้นพบความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ดี ภาวะความเป็นชายขอบและความยากไร้ของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังไม่ได้ถูกลบเลือนไป ความไม่เสมอภาคระหว่างคนพื้นราบและคนบนพื้นที่สูงกลับปรากฏชัดเจนกว่าเก่าในบางแห่ง

ในระหว่างนี้ คนในกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาดีขึ้นได้เริ่มตระหนักถึงสถานะและสิทธิของตน และเกิดขบวนเคลื่อนไหวข้ามชาติพันธุ์ซึ่งต่อมาคือเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๕๖) มีจำนวน ๕๗ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พบปะกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และเคลื่อนไหวเชิงนโยบาย เช่น การจัดงานวันชนเผ่าพื้นเมืองในวันที่ ๙ สิงหาคมของทุกปี และการพยายามผลักดันให้รัฐบาลยอมรับการจัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ เป็นต้น

Mueang district, Mae Hong Son province (1968)
อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน (๒๕๑๑)

225

Ceremony at which HM the King dedicated a royally-cast Buddha image as the palladium of the province. Ethnic highlanders are waiting for the arrival of the King and Queen.

กลุ่มชาติพันธุ์กำลังรอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชินีนาถในงานพระราชพิธีพระราชทานพระพุทธรูปประจำเมืองแม่ฮ่องสอน

Doi Inthanon, Chomthong district, Chiang Mai province (1966)
ดอยอินทนนท์ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ (๒๕๒๙)

226

Princess Sirindhron visits a Karen village. Visits of royal family members are an opportunity for the ethnic people to show off their identity and to claim an existence within the Thai nation.

สมเด็จพระเทพฯเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชาวกะเหรี่ยง
การเสด็จเยือนหมู่บ้านชาติพันธุ์ของสมาชิกราชวงศ์เป็นอีกโอกาสหนึ่ง
ของชาวบ้านชาติพันธุ์ ที่จะได้แสดงตัวตนในพื้นที่สังคมไทย

National Cultural Centre, Bangkok (2010)
ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ (๒๕๕๓) 227

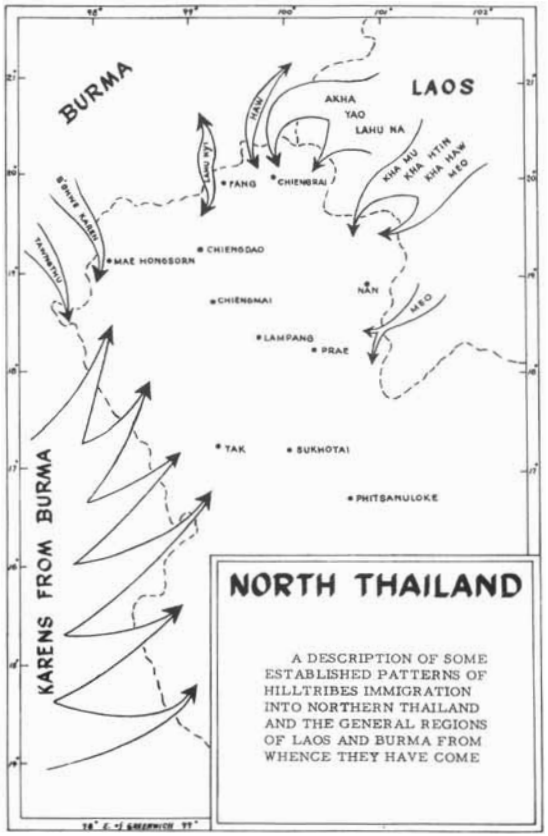
Tribal Museum, Chiang Mai province (2006)
พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๙) 228

Tribal Museum, Chiang Mai province (2006)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๙) 229

227. Representatives of the Kui ethnic group from Northeast Thailand perform a show during the International Cultural Festival organized in Bangkok for the 84th birthday of HM the King.
228. A parade was organized in Chiang Mai for the 80th birthday of HM King Bhumiphol. Dara-Ang people are recent immigrants to Thailand. They received the visit of HM the King in the late 1990s and a Royal Project was launched in their villages.
229. A representative of the Kachin ethnic group dressed with a mix of urban and "ethnic" clothes takes pictures of the parade

227. ตัวแทนชาวกุยจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับการแสดงวัฒนธรรมในมหกรรมวัฒนธรรมนานาชาติที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๔ พรรษา
228. ขบวนถวายพระพรเนื่องในโอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ชาวดาระอั้ง (ปะหล่อง) ในภาพเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เพิ่งอพยพมาจากประเทศพม่ามาราว ๓๐ ปีก่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยี่ยมเยียนชุมชนและจัดให้มีโครงการหลวงเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
229. ตัวแทนชาวระวาง (กะฉิ่น) ในเสื้อคลุมประจำเผ่ากับกางเกงแบบคนพื้นราบ ยืนถ่ายภาพขบวนถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

230. In the 1960s, Thai officials perceived all the minorities as immigrants in Thailand. Such misconceptions still exist today. They are one of the reasons why many ethnic villagers have problems accessing basic rights, including citizenship.

230. ในช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๖๐ รัฐไทยมองกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดเป็นผู้ย้ายถิ่นเข้าเมือง ความเข้าใจผิดดังกล่าวยังดำรงอยู่ตราบจนปัจจุบัน และเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน รวมถึงสิทธิต่อสัญชาติได้จนถึงทุกวันนี้

231. "Children are waiting for hope from the Minister (of Interior)". A young Hmong boy is posing in front of a poster during a meeting with Payao provincial authorities. There are presently around 200,000 stateless children in Thailand.

231. เด็กชายชาวม้งคนนี้ถ่ายภาพหน้าป้ายไวนิลหน้าห้องประชุมระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับเจ้าหน้าที่รัฐที่จังหวัดพะเยา ปัจจุบันมีเด็กชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยมากถึงสองแสนคน

Mueang district, Chiang Mai province (2009)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๒)

Ethnic villagers demonstrate against the Hatgyi dam during Indigenous Peoples' Day. The dam was supposed to be built on the Salween River at the Thai-Burma border. Its construction has been stopped since this demonstration.

ชาวบ้านชาติพันธุ์ร่วมกันแสดงจุดยืนในการต่อต้านการสร้างเขื่อนฮัตจีในวันงานชนเผ่าพื้นเมือง รัฐได้ชะลอการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำสาละวินบนชายแดนไทย - พม่านี้ออกไปหลังจากมีเสียงคัดค้านจากหลายฝ่าย

Ban Huey Yuark, Viengsa District, Nan province (1998)
บ้านห้วยหยวก อ.เวียงสา จ.น่าน (๒๕๔๑)
233

Ban Huey Yuark, Viengsa district, Nan province (2003)
บ้านห้วยหยวก อ.เวียงสา จ.น่าน (๒๕๔๖)
234

Mueang district, Chiang Mai province (2011)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๔)
235

233-234. A Mlabri man plays the mouth organ and dances for tourists. Previously hunting and gathering near the Thai-Lao border, they have been settled in Ban Huey Yuak near a Hmong village by Thai authorities of the Ministry of Human Security and Social Welfare. They are regularly asked to go into the forest to perform their traditional way of life for groups of tourists. Here, they show how to cook food using bamboo.
235. The Mani are a hunter-gatherer population living in the South of Thailand. Three young Mani men have their picture taken with two ladies from the Northeast during the celebration of Indigenous Peoples' Day.

233-234. ชายมลาบรีเป่าแคนเต้นรำให้นักท่องเที่ยวชม รัฐได้พากลุ่มชาวมลาบรีที่เคยท่องป่าล่าสัตว์ใกล้ชายแดนไทย-ลาว มาตั้งชุมชนถาวรที่บ้านห้วยหยวกใกล้กับชุมชนม้ง หากชาวบ้านเหล่านี้มักถูกเรียกให้กลับเข้าป่าเพื่อแสดงวิถีชีวิตดั้งเดิมให้นักท่องเที่ยวชม ดังเช่นการแสดงวิธีหุงต้มอาหารด้วยกระบอกไม้ไผ่ดังในภาพ
235. ชาวมันนิเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ ประเทศไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการหาของป่า และล่าสัตว์ ชายหนุ่มมันนิทั้งสามถ่ายภาพกับหญิงจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในวันชนเผ่าพื้นเมืองปี พ.ศ. ๒๕๕๔

Doi Pui village, Mueang district, Chiang Mai province (2007)
บ้านดอยปุย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๐) 236

Chiang Mai University Art Center, Mueang district, Chiang Mai province (2007)
หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๐) 237

Khum Khantok Restaurant, Mueang district, Chiang Mai province (2013)
ร้านอาหารคุ้มขันโตก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๖) 238

236. Mirror image: a Hmong photographer takes a picture of a Thai tourist from Bangkok dressed in Hmong costume in front of the village museum.
237. An Akha elder demonstrates to government officials how to use the traditional swing during Indigenous Peoples' Day. The Akha erect a swing in their villages before the harvest. This practice is now part of a tradition performed on many different occasions, including commercial ones.
238. Lowland Thai employees of the restaurant perform a so-called "ethnic dance" for tourists.

236. เงาสะท้อน : ช่างภาพชาวม้งถ่ายภาพนักท่องเที่ยวไทยที่สวมใส่ชุดม้งอยู่หน้าพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน
237. ผู้เฒ่าอ่าข่าสาธิตวิธีโล้ชิงช้าให้เจ้าหน้าที่รัฐไทยดูในงานวันชนเผ่าพื้นเมืองปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ในประเพณีดั้งเดิมชาวอ่าข่าจะติดตั้งชิงช้าที่หมู่บ้านในช่วงก่อนฤดูเก็บเกี่ยว หากปัจจุบันการโล้ชิงช้ากระทำกันในหลายโอกาส โดยเฉพาะในชุมชนท่องเที่ยว
238. คนไทยพื้นราบแต่งกาย "ระบำชาติพันธุ์" ให้นักท่องเที่ยวชม

Mueang district, Chiang Mai province (2008)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑)

239

Indigenous Peoples' Day parade. The sign in the foreground reads "No ID card = No access to health care services". The demonstrators ask for access to citizenship and basic rights, including health care, education, land ownership and access to natural resources.

การเดินขบวนในวันชนเผ่าพื้นเมืองปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ชาวบ้านชาติพันธุ์ถือป้ายเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้รับการรับรองทั้งหลาย

Thaphae Gate, Mueang district, Chiang Mai province (2005)
ประตูท่าแพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๔๘)

240

Parade for ethnic rights recognition during the celebration of International Indigenous Peoples' Day.

การเดินขบวนเรียกร้องสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในวันชนเผ่าพื้นเมืองปี พ.ศ. ๒๕๔๘

Three Kings Monument, Mueang district, Chiang Mai province (2008)
อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๒) 241

Three Kings Monument, Mueang district, Chiang Mai province (2008)
อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ (๒๕๕๑) 242

A representative of the Indigenous Peoples' Movement hands a petition to the head of the Chiang Mai administration office. The petition reviews the problems faced by ethnic minorities and possible improvements in Thai public policies.

ตัวแทนชนเผ่าพื้นเมืองยื่นข้อเสนอ ซึ่งกล่าวถึงปัญหาที่ตนเผชิญ และแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย ต่อผู้แทนของรัฐบาล

Credits Picture รายการภาพถ่าย

01, 68, 69, 75, 92, 107, 108, 109, 119, 120, 141, 202
Witoon Buadaeng วิฑูรย์ บัวแดง
02, 09, 42, 43, 44, 45 ,46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 67,79 ,80, 106, 145, 146, 1
Peter Hinton (Courtesy of Elizabeth Hinton) ปีเตอร์ ฮินตัน (ด้วยความอนุเคราะห์จากอลิซาเบธ ฮินตัน)
03, 14, 34, 149, 161, 162, 163, 186, 187, 189, 230
Hans Manndorff ฮานส์ มานน์ดอร์ฟฟ์
04, 05, 12, 139, 214
Lucien Hanks ลูเซียน แฮงส์
06, 122, 182, 183, 216, 217, 218, 219, 221
Imogene Williams ไอโมจีน วิลเลียมส์
07, 08, 167, 188
Clark Cunningham คลาร์ค คันนิงแฮม
10, 11, 13, 19, 20, 27, 28, 29, 30, 35, 36, 38, 39, 40, 51,54, 59, 60, 61, 62, 66, 78, 82, 85, 86, 90, 105, 113, 116, 117, 118, 128, 135, 144, 152, 165, 168, 169, 177, 178, 228, 229, 231, 236
Olivier Evrard โอลิเวียร์ เอฟราร์ด
15, 37
Patiphan Ayi ปฏิภาณ อายิ
16, 77, 81, 87, 88, 89, 93, 101, 102, 103, 104, 110, 111, 112, 114, 115, 123, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 136, 137, 138, 140, 142, 143, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 175, 185, 211, 212, 223, 226, 233, 234
Wichian Khacha-Anan (courtesy of Tribal Museum) วิเชียร คชาอนันนต์ (ด้วยความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์ชาวเขา)
17 unknown ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ
(Courtesy of Suchart Sethamalinee) (ด้วยความอนุเคราะห์จาก สุชาติ เศรษฐมาลินี)
18, 70, 71, 151, 180, 181, 215, 222, 224, 232, 237, 238, 241
Prasit Leepreecha ประสิทธิ์ ลีปรีชา
21, 22, 76, 94, 95 ,96, 97, 98, 99, 150, 166, 170, 171, 172, 213, 225
Charles F. Keyes ชาร์ลส์ เอฟ เคเยส
23, 24, 25, 205 Harry Thiel (Courtesy of Hmong Catholic Center, Chiang Mai) แฮรี่ ธีล (ด้วยความอนุเคราะห์จากศูนย์มังคาทอลิก เชียงใหม่)
26 Unknown (Courtesy of Friends without Borders) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากมูลนิธิเพื่อนไร้พรมแดน)
31, 32, 33, 204 Don Rulison (Courtesy of Enabel Rulison) ดอน รูลิสัน (ด้วยความอนุเคราะห์จากเอนาเบล รูลิสัน)
41 Richard Mann ริชาร์ด มานน์
72 Unknown (Previously published in Public Welfare Journal vol 27 no. 3, May-June 1984.) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ตีพิมพ์ในวารสารกรมประชาสงเคราะห์ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 - มิ.ย. ๒๕๒๗)
73, 129, 235, 239, 242 Jakkrapong Aopradit จักรพงศ์ ออประดิษฐ์
74, 84 Phongsakorn Chaleunchutidet พงศกร เจริญชุติเดช
83, 100, 227 Jukkam Mathuthaphan จักรคำ มาตุทาพูน
132, 133, 134 Somsiri Thanasarnwatana สมศิริ ธนสารวัฒนา
147, 148 William Geddes (courtesy of the Tribal Museum) วิลเลียม เกดเดส (ด้วยความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์ชาวเขา)
158 Siravit Patitham สิรวิชญ์ ปัตติธรรม
91, 164 ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ
173 Unknown (courtesy of Danish East Asiatic Company, Bangkok Office) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากบริษัท แดนิช อีสต์ เอเชียติก กรุงเทพฯ)
174 Unknown (courtesy of Taen Nyi) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากแถนยี)
176 Ugrid Jomyim อุกฤษณ์ จอมยิ้ม
179, 240 Apai Wanitpradit อะภัย วานิชย์ประดิษฐ์
184 Unknown (courtesy of Mr Narong Kittiyangkul) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากณรงค์ กิตติยังกูล)
190 Saksit Meesapkwang ศักดิ์สิทธิ์ มีทรัพย์วาง
191, 192, 193, 194, 196 Unknown (courtesy of the Royal Office) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากสำนักพระราชวัง)
195 Unknown (courtesy of Yuepheng Xiong) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากยือเพ่ง ซ่ง)
197 Unknown (courtesy of Tawatchai Charuprapatson) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากธวัชชัย จารุประภัสสร)
198 Jacques Lemoine ฌาคส์ เลอมวน
199 Unknown (courtesy of Nophadon Saensongsiri) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากนพดล แสนทรงศิริ)
200, 201 Unknown (courtesy of Robert Cooper) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากโรเบิร์ต คูเปอร์)
203 One of John Kuhn's family members (courtesy of Enabel Rulison) สมาชิกครอบครัวคุห์น (ด้วยความอนุเคราะห์จากเอนาเบล รูลิสัน)
201, 206 Nkiag Huj Yaj เกี่ยฮู่ ย่าง
202, 207 Nohan Arkniyarn โนฮาน อัคนิญาณ
208, 209 Ernest E. Heimbach's wife (courtesy of Enabel Rulison) ภรรยาเออร์เนสต์ อี เฮมบาคช์ (ด้วยความอนุเคราะห์จากเอนาเบล รูลิสัน)
210 Unknown (courtesy of Enabel Rulison) ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากเอนาเบล รูลิสัน)
220 Unknown (courtesy of Thai- Highlander Foundation, Mueang district, Chiang Mai ไม่ปรากฏชื่อผู้ถ่ายภาพ (ด้วยความอนุเคราะห์จากไอโมจีน วิลเลี่ยมส์)

Pictures tell stories. They also bring people together. The pictures presented in this book depict the transformations that have occurred in the highlands of Northern Thailand over the last fifty years. They come from the private collections of anthropologists, missionaries and development experts, both Thai and foreign, and most of them are displayed here for the first time. These images invite us to reconsider highlanders' cultures as intimately linked to, rather than separated from, those of the lowlanders. They also make us reflect on the construction of anthropological knowledge in this region.

ภาพถ่ายสามารถบอกเล่าเรื่องราวและเชื่อมร้อยผู้คนเข้าหากัน ภาพถ่ายเหล่านี้เป็นฝีมือของนักมานุษยวิทยา นักพัฒนาและมิชชันนารีซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่สูงของภาคเหนือประเทศไทยในช่วง ๕๐ ปีที่ผ่านมา และเชื้อเชิญเราทั้งหลายให้ย้อนยลวัฒนธรรมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของคนพื้นราบอย่างแนบแน่น

This book has been published with the support of
ผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์

CESD
CENTER FOR ETHNIC STUDIES AND DEVELOPMENT

IRD
Institut de recherche
pour le développement

INSTITUT FRANÇAIS

Seatide

Legal mention
The proceedings of the sale of this book will support scholarships for ethnic students in Ethnicity and Development program of CMU

รายได้จากหนังสือเล่มนี้เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาติพันธุ์ในหลักสูตรชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่